

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA
GMINY NOWE MIASTO NAD WARTĄ
NA LATA 2021 – 2024**

PROJEKT

Nowe Miasto nad Wartą, maj 2021 r.

TYTUŁ OPRACOWANIA:

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY NOWE MIASTO NAD WARTĄ
NA LATA 2021 – 2024**

ZLECENIODAWCA:

GMINA NOWE MIASTO NAD WARTĄ
UL. POZNAŃSKA 14
63 – 040 NOWE MIASTO NAD WARTĄ

AUTOR OPRACOWANIA:

mgr Justyna Dąbrowska

dr Rafał Ratajczak

DYREKTOR:

mgr Przemysław Dąbrowski

Nowe Miasto nad Wartą, maj 2021 r.

I. SPIS TREŚCI	
II. WYKAZ SKRÓTÓW I TERMINOLOGIA.....	5
2.1. Wykaz skrótów.....	5
2.2. Terminologia.....	6
2.2.1. Terminologia z zakresu rozwoju zrównoważonego.....	6
2.2.2. Terminologia z zakresu ochrony środowiska.....	6
2.2.3. Terminologia z zakresu gospodarki wodno-ściekowej.....	9
III. WSTĘP.....	12
3.1. Podstawa prawna opracowania.....	12
3.2. Przedmiot i cel opracowania.....	12
IV. STRESZCZENIE.....	14
V. OCENA STANU ŚRODOWISKA.....	16
5.1. Klimat i powietrze atmosferyczne.....	16
5.1.2. Powietrze atmosferyczne.....	17
5.2. Hałas.....	23
5.2.2. Hałas przemysłowy.....	25
5.3. Pola elektromagnetyczne.....	25
5.4. Gospodarowanie wodami.....	26
5.4.1. Wody powierzchniowe.....	26
5.4.2. Wody podziemne.....	29
5.5. Gospodarka wodno-ściekowa.....	31
5.6. Zasoby geologiczne.....	33
5.7. Gleby.....	39
5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.....	40
5.9. Zasoby przyrodnicze.....	45
5.9.1. Formy ochrony przyrody.....	47
5.10. Zagrożenia poważnymi awariami.....	52
5.11. Analiza SWOT.....	53
VI. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE	57
6.1. Cele, kierunki interwencji, zadania – harmonogram realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Wartą na lata 2021 – 2024.....	57
6.1.1. Ochrona klimatu i powietrza atmosferycznego poprzez ograniczenie emisji niskiej, komunikacyjnej i przemysłowej oraz stosowanie rozwiązań energooszczędnych.....	57
6.1.2. Ochrona przed hałasem.....	58
6.1.3. Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.....	58

6.1.4. <i>Ochrona jakości wód podziemnych i powierzchniowych oraz racjonalne korzystanie z zasobów wodnych gminy</i>	58
6.1.5. <i>Ochrona ziemi i gleb</i>	59
6.1.6. <i>Racjonalna gospodarka odpadami</i>	59
6.1.7. <i>Ochrona zasobów przyrody</i>	60
6.1.8. <i>Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa poprzez edukację ekologiczną wszystkich grup społecznych</i>	60
6.1.9. <i>Harmonogram realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Wartą na lata 2021 – 2024.</i>	61
6.2. Powiązania Programu z innymi dokumentami strategicznymi.....	71
6.3. Źródła finansowania	85
VII. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	86
7.1. Upowszechnianie informacji o stanie środowiska i realizacji Programu	93
VIII. EDUKACJA EKOLOGICZNA	94
IX. SPIS TABEL, RYSUNKÓW I WYKRESÓW	102
9.1. Spis tabel.....	102
9.2. Spis rysunków	103
9.3. Spis wykresów	103
X. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE I AKTY PRAWNE	104
10.1. Akty prawne	104
10.2. Materiały źródłowe	105

II. WYKAZ SKRÓTÓW I TERMINOLOGIA

2.1. Wykaz skrótów

As - arsen	OWO - ogólny węgiel organiczny
B(a)P - benzo(a)piren	Pb - ołów
b.d. - brak danych	PCB - polichlorowane bifenyle
BZT5 - biochemiczne zapotrzebowanie na tlen	PEP - Polityka Ekologiczna Państwa
C ₆ H ₆ - benzen	PEW - przewodność elektrolityczna
Cd - kadm	PIG - Państwowy Instytut Geologiczny
ChZT - chemiczne zapotrzebowanie na tlen	PM10 - pył zawieszony
CO - tlenek węgla	pn. - pod nazwą
DDT - dichlordiphenyltrichlorethan	POliŚ - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
Dz. U. - dziennik ustaw	POP - Program Ochrony Powietrza
Dz. Urz. Woj. Wlkp. - dziennik urzędowy województwa wielkopolskiego	POŚ - Program Ochrony Środowiska
EMAS - system ekozarządzania i audytu	poz. - pozycja
GDDKiA - Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	PPIS - Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
GZWP - Główny Zbiornik Wód Podziemnych	ppk - punkt pomiarowo-kontrolny
GUS - Główny Urząd Statystyczny	PROW - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
ha - hektar	PSSE - Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
JCWpd - Jednolita Część Wód Podziemnych	r. - rok
JCWP - Jednolita Część Wód Powierzchniowych	RDOŚ - Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Jez. - jezioro	RIPOK - Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych
kg - kilogram	RLM - równoważna liczba mieszkańców
km - kilometr	RPO - Regionalny Program Operacyjny
KPOŚK - Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych	RZGW- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
KPPSP - Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej	s.c. - spółka cywilna
KZGW - Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej	SO ₂ - dwutlenek siarki
Mg - Megagram	Sp. j. - spółka jawna
m n.p.m. - metry nad poziomem morza	Sp. z o.o. - Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
MPECWiK - Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Wodociągów i Kanalizacji	SUW - stacja uzdatniania wody
NFOŚiGW- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	tj. - to jest
Ni - nikiel	t.j. - tekst jednolity
NO ₂ - dwutlenek azotu	ust. - ustęp
np. - na przykład	WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OChK - Obszar Chronionego Krajobrazu	WIOŚ - Wojewódzka Inspekcja Ochrony Środowiska
ODR - Ośrodek Doradztwa Rolniczego	WWA - wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne
ok. - około	z póź. zm. - z późniejszymi zmianami
os. - osoba	ZMiUW - Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych

2.2. Terminologia

Poniżej podane zostały znaczenia zwrotów użytych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Wartą na lata 2021 – 2024, które są zgodne z definicjami zawartymi w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1219 z póź. zm.) oraz pozostałymi aktami prawnymi w zakresie ochrony środowiska.

2.2.1. Terminologia z zakresu rozwoju zrównoważonego

Ochrona środowiska – rozumie się przez to podjęcie lub zaniechanie działań, umożliwiające zachowanie lub przywracanie równowagi przyrodniczej; ochrona ta polega w szczególności na:

- a) racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- b) przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom,
- c) przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego.

Równowaga przyrodnicza – rozumie się przez to stan, w którym na określonym obszarze istnieje równowaga we wzajemnym oddziaływaniu: człowieka, składników przyrody żywej i układu warunków siedliskowych tworzonych przez składniki przyrody nieożywionej.

Środowisko – rozumie się przez to ogół elementów przyrodniczych, w tym także przekształconych w wyniku działalności człowieka, a w szczególności powierzchnię ziemi, kopaliny, wody, powietrze, krajobraz, klimat oraz pozostałe elementy różnorodności biologicznej, a także wzajemne oddziaływania pomiędzy tymi elementami.

Zrównoważony rozwój – rozumie się przez to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego, jak i przyszłych pokoleń.

2.2.2. Terminologia z zakresu ochrony środowiska

Emisja – rozumie się przez to wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio, w wyniku działalności człowieka, do powietrza, wody, gleby lub ziemi:

- a) substancje,
- b) energie, takie jak ciepło, hałas, wibracje lub pola elektromagnetyczne.

Eutrofizacja – rozumie się przez to wzbogacanie wody biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form

życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód.

Hałas – rozumie się przez to dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz.

Obszar chronionego krajobrazu – obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwości zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Obszar Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków, specjalny obszar ochrony siedlisk lub obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Oddziaływanie na środowisko – rozumie się przez to również oddziaływanie na zdrowie ludzi.

Organ ochrony środowiska – rozumie się przez to organy administracji powołane do wykonywania zadań publicznych z zakresu ochrony środowiska, stosownie do ich właściwości określonej w tytule VII w dziale I Prawa ochrony środowiska.

Organizacja ekologiczna – rozumie się przez to organizacje społeczne, których statutowym celem jest ochrona środowiska.

Park krajobrazowy – obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Pomnik przyrody – są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej i historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

Poważna awaria – rozumie się przez to zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Poważna awaria przemysłowa – rozumie się przez to poważną awarię w zakładzie.

Powierzchnia ziemi – rozumie się przez to ukształtowanie terenu, glebę, ziemię oraz wody gruntowe, z tym że:

- a) gleba – oznacza górną warstwę litosfery, złożoną z części mineralnych, materii organicznej, wody glebowej, powietrza glebowego i organizmów, obejmującą wierzchnią warstwę gleby i podglebie,

- b) ziemia – oznacza górną warstwę litosfery, znajdującą się poniżej gleby, do głębokości oddziaływania człowieka,
- c) wody podziemne – rozumie się przez to wszystkie wody znajdujące się pod powierzchnią ziemi w strefie nasycenia, w tym wody gruntowe pozostające w bezpośredniej styczności z gruntem lub podglebiem.
- d) **Powietrze** – rozumie się przez to powietrze znajdujące się w troposferze, z wyłączeniem wnętrz budynków i miejsc pracy.

Poziomie dźwięku A wyrażonym w decybelach (dB) – rozumie się przez to wartość poziomu ciśnienia akustycznego, skorygowaną według charakterystyki częstotliwości A, wyznaczonej zgodnie z Polską Normą,

Poziom substancji w powietrzu – rozumie się przez to stężenie substancji w powietrzu w odniesieniu do ustalonego czasu lub opad takiej substancji w odniesieniu do ustalonego czasu i powierzchni, przy czym:

- a) **poziom dopuszczalny** – jest to poziom substancji, który ma być osiągnięty w określonym terminie i który po tym terminie nie powinien być przekraczany; poziom dopuszczalny jest standardem jakości powietrza,
- b) **poziom docelowy** – jest poziomem, który ma być osiągnięty w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych; poziom ten ustala się w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego wpływu danej substancji na zdrowie ludzi lub środowisko jako całość,
- c) **poziom celu długoterminowego** – jest to poziom substancji, poniżej którego zgodnie ze stanem współczesnej wiedzy, bezpośredni szkodliwy wpływ na zdrowie ludzi lub środowisko jako całość jest mało prawdopodobny; poziom ten ma być osiągnięty w długim okresie czasu, z wyjątkiem sytuacji, gdy nie może być osiągnięty za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych.

Pozwolenie, bez podania jego rodzaju – rozumie się przez to pozwolenie na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, o którym mowa w art. 181 ust. 1 ustawy Prawo Ochrony Środowiska.

Standardy emisyjne – rozumie się przez to dopuszczalne wielkości emisji.

Standardach jakości środowiska – rozumie się przez to poziomy dopuszczalne substancji lub energii oraz pułap stężenia ekspozycji, które muszą być osiągnięte w określonym czasie przez środowisko jako całość lub jego poszczególne elementy przyrodnicze.

Substancja niebezpieczna – rozumie się przez to jedną lub więcej substancji albo mieszaniny substancji, które ze względu na swoje właściwości chemiczne, biologiczne lub promieniotwórcze mogą, w razie nieprawidłowego obchodzenia się z nimi, spowodować

zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub środowiska; substancją niebezpieczną może być surowiec, produkt, półprodukt, odpad, a także substancja powstała w wyniku awarii.

Rezerwat przyrody – obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Użytkami ekologicznymi – są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna i torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Wielkość emisji – rozumie się przez to rodzaj i ilość wprowadzanych substancji lub energii w określonym czasie oraz stężenia lub poziomy substancji lub energii, w szczególności w gazach odlotowych, wprowadzanych ściekach oraz wytwarzanych odpadach.

Zakład – rozumie się przez to jedną lub kilka instalacji wraz z terenem, do którego prowadzący instalacje posiada tytuł prawny oraz znajdującymi się na nim urządzeniami.

Zanieczyszczenie – rozumie się przez to emisję, która może być szkodliwa dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, może powodować szkodę w dobrach materialnych, może pogarszać walory estetyczne środowiska lub może kolidować z innymi, uzasadnionymi sposobami korzystania ze środowiska.

2.2.3. Terminologia z zakresu gospodarki wodno-ściekowej

Ścieki – rozumie się przez to wprowadzane do wód lub do ziemi:

- a) wody zużyte na cele bytowe lub gospodarcze,
- b) ciekłe odchody zwierzęce, z wyjątkiem gnojówki i gnojowicy przeznaczonych do rolniczego wykorzystania w sposób i na zasadach określonych w przepisach działu III rozdziału 4 oraz w przepisach ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. z 2021 r. poz. 76),
- c) wody odciekowe ze składowisk odpadów oraz obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, w których są składowane odpady wydobywcze niebezpieczne oraz odpady wydobywcze inne niż niebezpieczne i obojętne, miejsc magazynowania, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, wykorzystane solanki, wody lecznicze i termalne,
- d) wody pochodzące z obiegów chłodzących elektrowni lub elektrociepłowni,

- e) wody pochodzące z odwodnienia zakładów górniczych, z wyjątkiem wód włączanych do górotworu, jeżeli rodzaje i ilość substancji zawartych w wodzie włączanej do górotworu są tożsame z rodzajami i ilościami substancji zawartych w pobranej wodzie, z wyłączeniem niezanieczyszczonych wód pochodzących z odwodnienia zakładów górniczych,
- f) wody wykorzystane, odprowadzane z obiektów chowu lub hodowli ryb w obiektach przepływowych, charakteryzujących się poborem zwrotnym, o ile ilość i rodzaj substancji zawartych w tych wodach przekracza wartości ustalone w warunkach wprowadzania ścieków do wód określonych w pozwoleniu wodnoprawnym,
- g) wody wykorzystane, odprowadzane z obiektów chowu lub hodowli ryb albo innych organizmów wodnych w stawach o wodzie stojącej, o ile produkcja tych ryb lub organizmów rozumiana jako średnioroczny przyrost masy tych ryb, albo tych organizmów w poszczególnych latach cyklu produkcyjnego przekracza 1500 kg z 1 ha powierzchni użytkowej stawów rybnych tego obiektu w jednym roku danego cyklu.

Ścieki bytowe – rozumie się przez to ścieki z budynków mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej, powstające w wyniku ludzkiego metabolizmu oraz funkcjonowania gospodarstw domowych oraz ścieki o zbliżonym składzie pochodzące z tych budynków.

Ścieki komunalne – rozumie się przez to ścieki bytowe lub mieszaninę ścieków bytowych ze ściekami przemysłowymi, albo wodami opadowymi lub roztopowymi będącymi skutkiem opadów atmosferycznych, odprowadzane urządzeniami służącymi do realizacji zadań własnych gminy w zakresie kanalizacji i oczyszczania ścieków komunalnych.

Ścieki przemysłowe – rozumie się przez to ścieki, niebędące ściekami bytowymi, albo wodami opadowymi lub roztopowymi będącymi skutkiem opadów atmosferycznych, powstałe w związku z prowadzoną przez zakład działalnością handlową, przemysłową, składową, transportową lub usługową, a także będące ich mieszaniną ze ściekami innego podmiotu, odprowadzane urządzeniami kanalizacyjnymi tego zakładu.

Instalacje – rozumie się przez to:

- a) stacjonarne urządzenie techniczne,
- b) zespół stacjonarnych urządzeń technicznych powiązanych technologicznie, do których tytułem prawnym dysponuje ten sam podmiot i położonych na terenie jednego zakładu,
- c) budowle niebędące urządzeniami technicznymi, ani ich zespołami, których eksploatacja może spowodować emisję.

Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne – przedsiębiorca w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli prowadzi działalność gospodarczą w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków

oraz gminne jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, prowadzące tego rodzaju działalność.

Sieć – przewody wodociągowe lub kanalizacyjne wraz z uzbrojeniem i urządzeniami, którymi dostarczana jest woda lub którymi odprowadzane są ścieki, będące w posiadaniu przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjnego.

System kanalizacji zbiorczej – rozumie się przez to sieć w rozumieniu art. 2 pkt. 7 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków, zakończoną oczyszczalnią ścieków albo końcowym punktem zrzutu ścieków.

Urządzenia wodne – rozumie się przez to urządzenia lub budowle służące do kształtowania zasobów wodnych lub korzystania z tych zasobów, w tym:

- a) urządzenia lub budowle piętrzące, przeciwpowodziowe i regulacyjne, a także kanały i rowy,
- b) sztuczne zbiorniki lub stopnie wodne usytuowane na wodach płynących oraz obiekty związane z tymi zbiornikami lub stopniami,
- c) stawy, w szczególności stawy rybne oraz stawy przeznaczone do oczyszczania ścieków albo rekreacji,
- d) obiekty służące do ujmowania wód powierzchniowych oraz wód podziemnych,
- e) obiekty energetyki wodnej,
- f) wyloty urządzeń kanalizacyjnych służące do wprowadzania ścieków do wód, do ziemi lub do urządzeń wodnych oraz wyloty służące do wprowadzania wody do wód, do ziemi lub do urządzeń wodnych,
- g) stałe urządzenia służące do połowu ryb lub do pozyskiwania innych organizmów wodnych,
- h) urządzenia służące do chowu ryb lub innych organizmów wodnych w wodach powierzchniowych,
- i) mury oporowe, bulwary, nabrzeża, mola, pomosty i przystanie,
- j) stałe urządzenia służące do dokonywania przewozów międzybrzegowych.

Urządzenia kanalizacyjne – sieci kanalizacyjne, wyloty urządzeń kanalizacyjnych służących do wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi oraz urządzenia podczyszczające i oczyszczające ścieki oraz przepompownie ścieków.

Urządzenia wodociągowe – ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych, studnie publiczne, urządzenia służące do magazynowania i uzdatniania wód, sieci wodociągowe, urządzenia regulujące ciśnienie wody.

Zbiorowe odprowadzenie ścieków – działalność polegająca na odprowadzaniu i oczyszczaniu ścieków, prowadzona przez przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne.

Zbiorowe zaopatrzenie w wodę – działalność polegająca na ujmowaniu, uzdatnianiu i dostarczaniu wody, prowadzona przez przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne.

III. WSTĘP

3.1. Podstawa prawna opracowania

Zgodnie z zapisami art. 17 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2020 poz. 1219 z póź. zm.), organ wykonawczy gminy w celu realizacji polityki ekologicznej państwa sporządza gminny program ochrony środowiska.

Program ochrony środowiska sporządzany jest w celu realizacji polityki ochrony środowiska i musi uwzględniać cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1057).

Organ wykonawczy gminy zapewnia możliwość udziału społeczeństwa na zasadach i trybie zgodnym z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 247 z póź. zm.).

3.2. Przedmiot i cel opracowania

Przedmiotem opracowania jest Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Wartą na lata 2021 – 2024.

Program Ochrony Środowiska przedstawia szeroko rozumianą problematykę ochrony środowiska na terenie Gminy. Szczegółowo charakteryzuje jego wybrane elementy oraz towarzyszące im zagrożenia. Przedstawia zagadnienia z zakresu zasobów przyrody i krajobrazu, powierzchni ziemi i gleb, gospodarki wodno – ściekowej, powietrza, hałasu, pól elektromagnetycznych, gospodarki odpadami, możliwości wystąpienia poważnych awarii oraz aspektów dotyczących potencjału energii odnawialnej na terenie Gminy. Ustala harmonogram realizacji działań proekologicznych na lata 2021 – 2024 oraz prezentuje mechanizmy prawno – ekonomiczne niezbędne do osiągnięcia założonych celów.

Celem niniejszego opracowania jest konieczność ochrony środowiska lokalnego, w którym żyjemy i z którym związani jesteśmy kulturowo, społecznie i gospodarczo.

Zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, czyli takiego rozwoju społeczno – gospodarczego, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zaspokajania potrzeb zarówno współczesnych i przyszłych pokoleń zostały opracowane cele i kierunki działań w zakresie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego. Polityka środowiskowa Gminy realizowana jest między innymi poprzez: ograniczanie zanieczyszczeń powietrza, wody, gleby, prowadzenie racjonalnej

gospodarki wodno-ściekowej, kształtowanie świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży oraz prowadzenie edukacji ekologicznej społeczeństwa zgodnie z art. 3 pkt 50 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2020 poz. 1219 z póź. zm.).

Realizacja Programu w istotny sposób przyczyni się do usprawnienia działań z zakresu ochrony środowiska, poprawy jego stanu, a w efekcie podwyższenia jakości życia mieszkańców Gminy Nowe Miasto nad Wartą.

IV. STRESZCZENIE

Przedmiotem opracowania jest Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Wartą na lata 2021 – 2024, którego obowiązek sporządzenia został nałożony na samorządy wszystkich szczebli w myśl art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2020 poz. 1219 z póź. zm.). Program ochrony środowiska uwzględnia i ściśle nawiązuje do celów zawartych w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057).

Program Ochrony Środowiska dla Gminy opiniowany jest przez Zarząd Powiatu Średzkiego, a uchwalany jest przez Radę Gminy Nowe Miasto nad Wartą.

Zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy Prawo ochrony środowiska, organ wykonawczy gminy zapewnił udział społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem było sporządzenie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Wartą na lata 2021 – 2024.

Celem Programu Ochrony Środowiska jest konieczność ochrony środowiska lokalnego Gminy poprzez określenie kierunków działań, wytyczenie celów i konkretnych zadań do realizacji przedsięwzięć proekologicznych. W Programie dokonano oceny stanu środowiska na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą z uwzględnieniem obszarów przyszłej interwencji do których należą: ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowanie wodami, gospodarka wodno – ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze, zagrożenia poważnymi awariami. Przedstawia aspekty dotyczące potencjału energii odnawialnej na terenie Gminy oraz zasad edukacji ekologicznej. Ustala harmonogram realizacji działań proekologicznych na lata 2021 – 2024 oraz prezentuje mechanizmy prawno – ekonomiczne niezbędne do osiągnięcia założonych celów.

W ramach obszarów interwencji wyróżniono następujące cele:

1. Ochrona klimatu i powietrza atmosferycznego poprzez ograniczenie emisji niskiej, komunikacyjnej i przemysłowej oraz stosowanie rozwiązań energooszczędnych.
2. Ochrona przed hałasem.
3. Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.
4. Ochrona jakości wód podziemnych i powierzchniowych oraz racjonalne korzystanie z zasobów wodnych gminy.
5. Ochrona ziemi i gleb.
6. Racjonalna gospodarka odpadami.
7. Ochrona zasobów przyrody.

8. Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa poprzez edukację ekologiczną wszystkich grup społecznych.

Dla wszystkich celów zostały określone kierunki interwencji oraz zadania, mające charakter inwestycyjny i nie inwestycyjny. Opracowano harmonogram rzeczowo – finansowy, na lata 2021 – 2024, w którym szczegółowo wskazano podmiot odpowiedzialny za realizację zadania, lata realizacji, szacunkowe koszty oraz źródła finansowania zadań. Realizacja wyznaczonych celów ekologicznych w powiązaniu z programem edukacji ekologicznej społeczeństwa powinna zapewnić Gminie Nowe Miasto nad Wartą rozwój zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Dokument zawiera również system realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Wartą na lata 2021 – 2024, na które składa się między innymi: współpraca z interesariuszami, zarządzanie, monitorowanie, okresowa sprawozdawczość, ewaluacja i aktualizacja Programu.

Z wykonania programu organ wykonawczy gminy sporządza co 2 lata raport, który przedstawia Radzie Gminy. Po przedstawieniu raportu Radzie Gminy, raporty są przekazywane przez organ wykonawczy gminy do organu wykonawczego powiatu (art. 18 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska – t.j. Dz. U. z 2020 poz. 1219 z póź. zm.).

V. OCENA STANU ŚRODOWISKA

5.1. Klimat i powietrze atmosferyczne

5.1.1. Klimat

Obszar Gminy Nowe Miasto nad Wartą znajduje się w strefie klimatu umiarkowanego, charakteryzującego się wzajemnym oddziaływaniem powietrza morskiego i kontynentalnego. Przez większą część roku na teren Gminy napływają masy powietrza z północnego i północno-wschodniego Atlantyku. Wilgotne masy powietrza polarno-morskiego latem powodują znaczne zachmurzenie i opady atmosferyczne. W zimie powietrze to odpowiedzialne jest za ocieplenie i odwilż. Na kształtowanie pogody na obszarze Gminy wpływ mają również masy powietrza napływające z obszaru kontynentu – powietrze polarno-kontynentalne oraz masy powietrza arktycznego i zwrotnikowego.

Teren Gminy został zaklasyfikowany do regionu klimatycznego VIII zachodnio-pomorskiego, subregionu Pyzderskiego VIII-6, wg A. Wosia (1994). Charakterystyczną cechą tego regionu jest występowanie pogody bardzo ciepłej, a jednocześnie pochmurnej i bez opadów.

Tabela 1. Warunki klimatyczne na terenie subregionu Pyzderskiego

Warunki klimatyczne	Wskaźnik
Średni roczny opad	530 [mm]
Średnia temperatura powietrza	8,8 [° C]
Najwyższe średnie temperatury	17,2 [° C] czerwiec
Najniższe średnie temperatury	- 3,2 [° C] styczeń
Liczba dni ciepłych	275
Liczba dni mroźnych	35
Liczba dni z przymrozkami	81
Przeważający kierunek wiatrów	W i SW o prędkości 4,0 m/sek.
Okres wegetacyjny	200 – 220 dni

Teren Gminy położony jest w Krainie Wielkich Dolin wg E. Romera (1949), jest to obszar o najniższym wskaźniku opadów. Niedobór wody wynosi ok. 300 mm. Średnia roczna suma opadów wynosi 530 mm, w latach wilgotnych opady wynoszą 816 mm, natomiast w latach suchych 345 mm. W okresie wegetacyjnym, istotnym dla rolnictwa suma opadów wynosi 325 mm. Niekorzystnymi zjawiskami klimatycznymi, które występują na terenie Gminy są wiosenne gradobicia i erozja wietrzna.

Różnice klimatyczne mogą zaznaczać się okresowo na terenach wysoczyznowych oraz w dolinie Warty. Na terenie obszarów dolinnych częściej występują przymrozki i zalegają chłodniejsze masy powietrza. Swoisty mikroklimat wprowadzają również kompleksy leśne, dając w upalne dni zacienienie i wilgotność oraz niższą temperaturę.

5.1.2. Powietrze atmosferyczne

Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą związane jest głównie:

- ze spalaniem paliw (emisja komunikacyjna),
- ogrzewaniem budynków mieszkalnych opalanych węglem (emisja niska),
- emisją zanieczyszczeń z terenów przemysłowych.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2020 poz. 1219 z późn. zm.) oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu na terenie Gminy nie prowadzi badań monitoringowych jakości powietrza atmosferycznego.

Ocenę jakości powietrza w województwie Wielkopolskim wykonuje się zgodnie z podziałem na strefy. Gmina Nowe Miasto nad Wartą jest elementem składowym strefy wielkopolskiej. Do oceny jakości powietrza wykorzystuje się pomiary wykonane na terenie strefy oraz wyniki modelowania matematycznego (<http://powietrze.gios.gov.pl/pjp/maps/modeling>).

Podstawę klasyfikacji strefy na podstawie rocznej oceny jakości powietrza stanowi:

- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu,
- poziom docelowy,
- i poziom celu długoterminowego.

Klasyfikację według parametrów dokonuje się dla każdej substancji oddzielnie, z uwzględnieniem różnych czasów uśredniania stężeń. Wynikiem oceny jest zaliczenie strefy do poszczególnej klasy, pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia i kryteriów dla ochrony roślin.

W klasyfikacji podstawowej strefę zalicza się do jednej z klas:

- do klasy A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych,
- do klasy B – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji,
- do klasy C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny powiększony o margines tolerancji, a w przypadku, gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalny i poziomy docelowy.

Tabela 2. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy/powiatu	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
	NO ₂	SO ₂	CO ₂	C ₆ H ₆	pył PM _{2,5}	pył PM ₁₀	BaP	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
wielkopolska/średzki	A	A	A	A	A	C	C	A	A	A	A	A

Źródło: Informacja o stanie środowiska i działalności kontrolnej Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w powiecie średzkim w 2019 r., WIOŚ Poznań 2020r.

W ocenie pod kątem ochrony zdrowia Gmina Nowe Miasto nad Wartą (strefa wielkopolska) w roku 2019 została zakwalifikowana do następujących klas:

- do klasy A – dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, ozonu, pyłu PM_{2,5} oraz metali oznaczonych w pyle PM₁₀,
- do klasy C – dla pyłu PM₁₀ i benzo(a)pirenu oznaczanego w pyle PM₁₀, ze względu na przekroczenia dopuszczalnego poziomu dla 24 godzin.

Ponadto stwierdzono przekroczenie wartości normatywnej ozonu (120 µg/m³) wyznaczonej jako poziom celu długoterminowego. Termin osiągnięcia tego poziomu określono na rok 2020.

W ocenie jakości powietrza pod kątem ochrony roślin w 2019 r., wartości SO₂, NO_x pozwoliły zakwalifikować gminę będącą składową strefy wielkopolskiej do klasy A. Natomiast w przypadku ozonu strefie wielkopolskiej przypisano klasę C.

Tabela 3. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy/powiatu	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy		
	SO ₂	NO _x	O ₃
wielkopolska/średzki	A	A	C

Źródło: Informacja o stanie środowiska i działalności kontrolnej Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w powiecie średzkim w 2019 r., WIOŚ Poznań 2020 r.

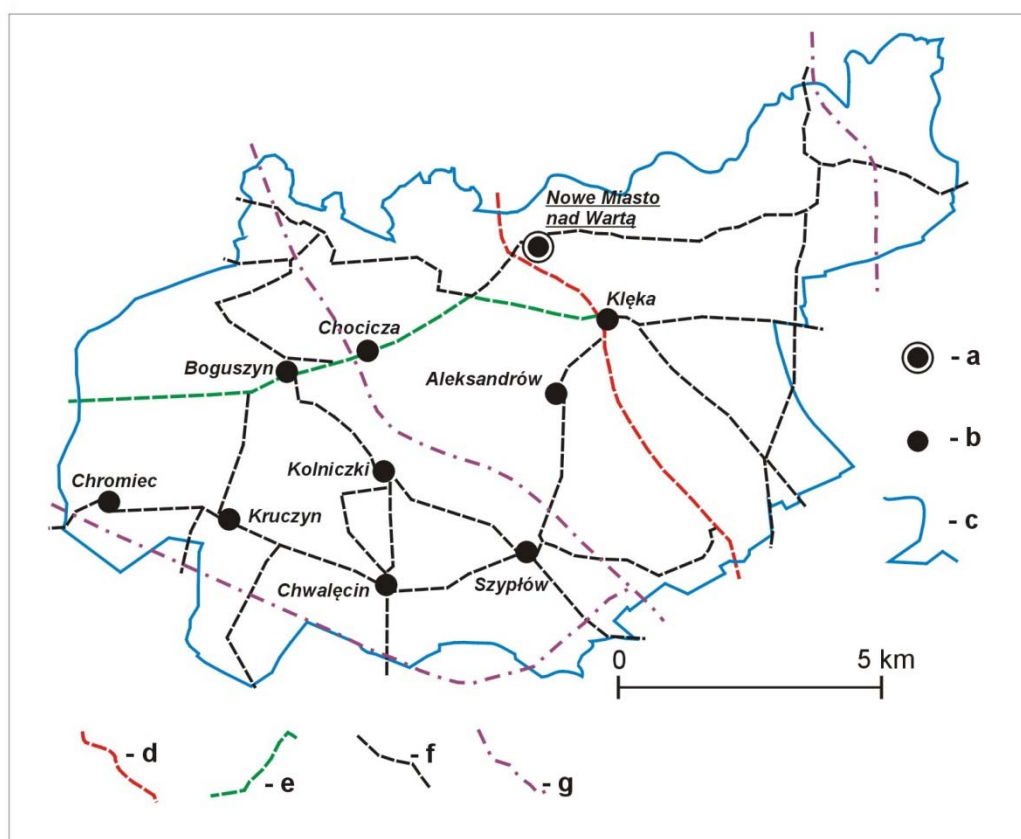
Ponadto stwierdzono przekroczenie wartości normatywnej ozonu (6000 µg/m³ x h) wyznaczonej jako poziom celu długoterminowego. Termin osiągnięcia poziomu celu długoterminowego określono na rok 2020.

Od 1 maja roku 2018 na terenie całego województwa wielkopolskiego obowiązują uchwały antysmogowe. Wprowadzono zakaz stosowania najgorszej jakości paliw stałych oraz ograniczenia dla kotłów "miejscowych ogrzewaczy" (kominki, piece). Wszystkie nowe kotły instalowane po 1 maja 2018 r. muszą zapewnić możliwość: wyłącznie automatycznego podawania paliwa, wysoką efektywność energetyczną oraz dotrzymanie norm emisyjnych. Stare urządzenia grzewcze będą musiały być wymienione w odpowiednich okresach czasowych. Proponowane zmiany mają za cel ochronę zdrowia i życia mieszkańców – walkę z tzw. "niską emisją" (<https://www.umww.pl/uchwaly-antysmogowe-dla-wielkopolski>).

Emisja komunikacyjna, powoduje wzrost zanieczyszczeń gazowych oraz pyłowych, będących efektem:

- spalania paliw – zanieczyszczenia gazowe: tlenek węgla (CO), dwutlenek węgla (CO₂), tlenki azotu i węglowodory,
- ścierania opon, hamulców, nawierzchni drogowych – zanieczyszczenia pyłowe: zawierające ołów, kadm, nikiel i miedź.

W Gminie Nowe Miasto nad Wartą do najważniejszych szlaków komunikacji drogowej należą droga krajowa nr 11 oraz droga wojewódzka nr 436. Na rysunku 1 przedstawiono przebieg ważniejszych szlaków komunikacyjnych przechodzących przez obszar Gminy Nowe Miasto nad Wartą.

Rysunek 1. Główne szlaki komunikacyjne w Gminie Nowe Miasto nad Wartą
a- Nowe Miasto nad Wartą, b- miejscowości, c- granice gminy, d- droga krajowa nr 11, e- droga wojewódzka nr 436, f- pozostałe drogi, g- kolej

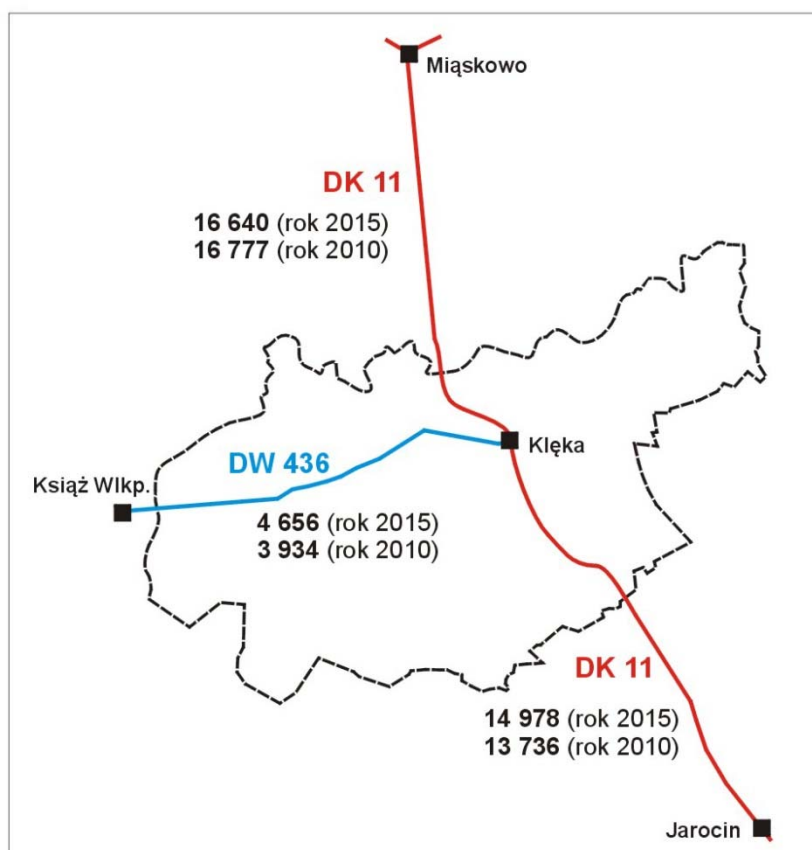
W odstępach pięcioletnich Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich przeprowadza generalny pomiar ruchu (GPR) na drogach wojewódzkich. W latach 2010 i 2015 zarejestrowane natężenie ruchu na wybranych odcinkach dróg w gminie przedstawiono na rysunku 2.

Aktualnie realizowane są pomiary ruchu w ramach Generalnego Pomiaru Ruchu w 2020 roku, ze względu na pandemię zaplanowane pomiary z roku 2020 przesunięto na rok 2021.

Wyniki GPR 2020 będą dostępne w postaci opracowań, tabel, map i wykresów. Pierwsza publikacja GPR dla dróg krajowych planowana jest po 1 października 2021, a szczegółowa dokumentacja "Ruch Drogowy 2020" dopiero po 1 kwietnia 2022.

Wyniki pomiarów z lat 2015 i 2020 (rys. 2) zostały przedstawione w postaci mapy średniego, dobowego ruchu rocznego pojazdów silnikowych na sieci dróg krajowych i wojewódzkich.

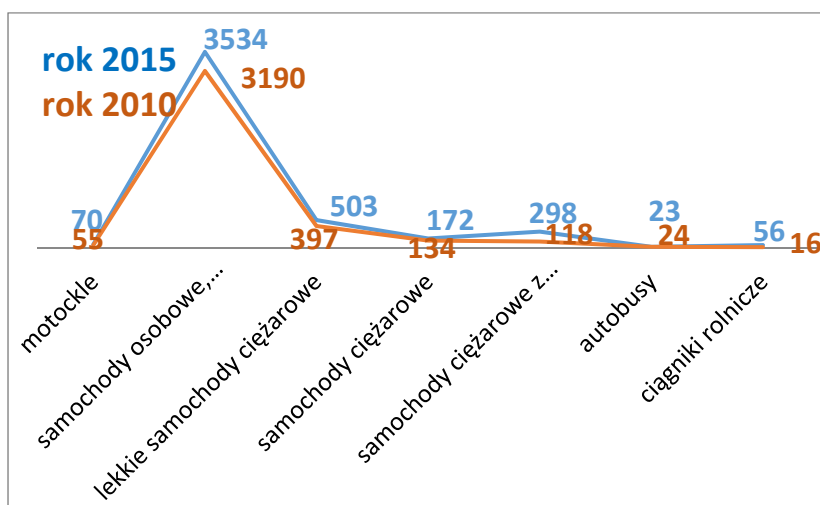
Na odcinku Klęka – Książ Wielkopolski drogi wojewódzkiej nr 436 zarejestrowano w roku 2010 średnio 3934 pojazdów na dobę. Wartość ta wzrosła w roku 2015 do 4656 pojazdów.

Rysunek 2. Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych w obszarze Gminy Nowe Miasto nad Wartą na drodze krajowej nr 11 (DK 11) oraz drodze wojewódzkiej nr 436 (DW 436) w latach 2010 i 2015

Źródło danych: WZDW - GPR 2010 i GPR 2015 - Mapy GPR na drogach krajowych i wojewódzkich, <http://wzdw.pl/drogi/pomiar-ruchu/generalny-pomiar-ruchu-2010>, <http://wzdw.pl/drogi/pomiar-ruchu/generalny-pomiar-ruchu-2015>, odcinki: Książ - Klęka, Miąskowo-Klęka, Klęka - Jarocin, mapy wydane przez GDDKiA, opracowanie Transprojekt - Warszawa, zmienione i uproszczone.

Wykres 1. Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych na odcinku drogi wojewódzkiej nr 436 (odcinek Klęka – Książ Wlkp.)

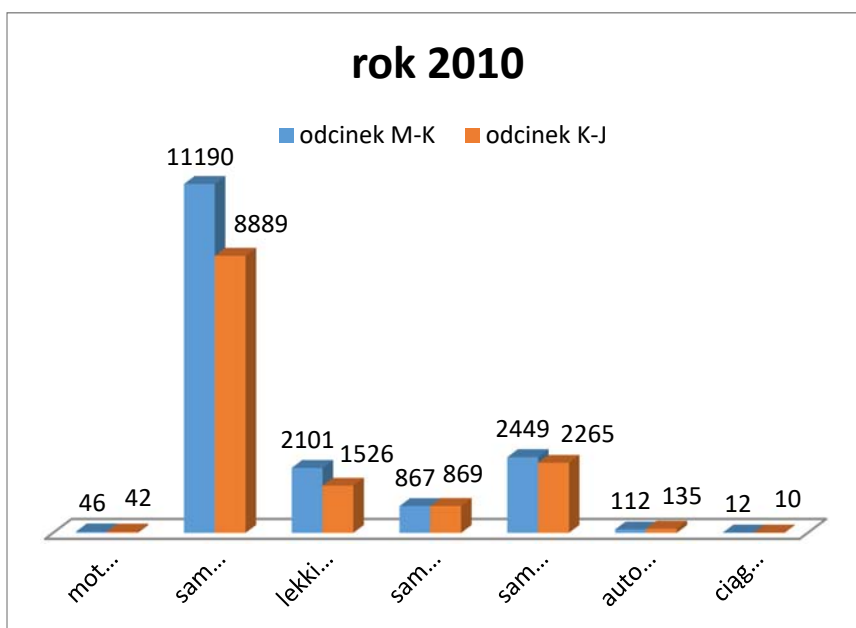

Źródło danych: WZDW, GPR 2010, GPR 2015 r.

Na wykresie 1 pokazano ilość i rodzaj poszczególnych pojazdów. W roku pomiarowym 2015 nastąpił wzrost ilości pojazdów w stosunku do roku 2010, jednak udział poszczególnych grup pojazdów w ogólnym transporcie nie uległ zmianie. Dominującą rolę stanowiły samochody osobowe i mikrobusy (81% wszystkich pojazdów w roku 2010 i 76% w roku 2015).

Na wykresach 2 i 3 pokazano średni, dobowy ruch pojazdów silnikowych (z podziałem na rodzaje) w latach pomiarowych 2010 i 2015 zarejestrowany na odcinkach drogi krajowej nr 11.

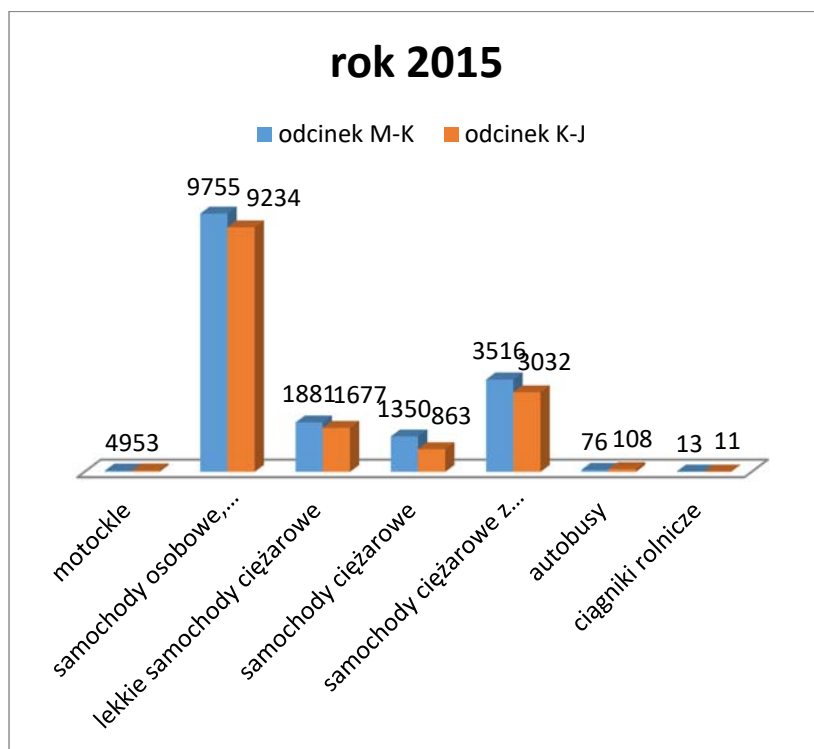
Wykres 2. Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych na odcinkach drogi krajowej nr 11 w roku 2010 (odcinek M-K Miąskowo-Klęka i odcinek K-J Klęka-Jarocin)

Źródło danych: WZDW, GPR 2010 - Wyniki, <http://wzdw.pl/drogi/pomiar-ruchu/generalny-pomiar-ruchu-2010>.

Łącznie w roku 2010 przez badane dwa odcinki (M-K i K-J) drogi krajowej nr 11 przejechało średnio na dobę 30 513 pojazdów, a w roku 2015 nastąpił wzrost do ilości 31 618 poj./dobę. Największy udział w transporcie mają samochody osobowe i mikrobusy. W stosunku do roku 2010 zmalała nieznacznie ilość tych pojazdów w roku 2015, zaznaczył się jednak wzrost ilości samochodów ciężarowych z przyczepą w roku 2015.

Wykres 3. Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych na odcinkach drogi krajowej nr 11 w roku 2015 (odcinek M-K Miąskowo-Klęka i odcinek K-J Klęka-Jarocin)

Źródło danych: WZDW, GPR 2015 - Wyniki, <http://wzdw.pl/drogi/pomiar-ruchu/generalny-pomiar-ruchu-2015>.

Ważnym, elementem ograniczającym emisję komunikacyjną jest dbałość o stan techniczny pojazdów, stan nawierzchni drogowej oraz rosnący udział nowych pojazdów.

Emisja niska, przyczynia się do wzrostu stężeń w atmosferze: dwutlenku siarki (SO₂), tlenku węgla (CO), tlenków azotu, niemetanowych lotnych związków organicznych oraz pyłów. Do źródeł niskiej emisji należy zaliczyć przede wszystkim: indywidualne posesje (paleniska domowe), w których występuje opalanie węglowe, a także emisję z mniejszych zakładów produkcyjnych, punktów usługowych czy handlowych. Dużym zagrożeniem dla jakości powietrza i zdrowia ludzi jest spalanie odpadów.

Elementem mogącym ograniczyć emisję niską jest:

- wymiana starych pieców węglowych na nowe połączona z termomodernizacją ogrzewanych budynków;
- podłączenie budynków do istniejących sieci ciepłowniczych;

- zmiana systemu ogrzewania z węglowego i zastąpienie go ogrzewaniem: gazowym, elektrycznym lub opartym ma odnawialnych źródłach energii.

W Gminie Nowe Miasto nad Wartą w roku 2019 długość sieci gazowej wynosiła 60 087 metrów, odpowiada to 53,3 % ludności korzystającej z instalacji gazowej. Przyłączy gazowych na terenie Gminy jest 888 sztuk, z czego gaz dostarczano do 843 gospodarstw, a w jedynie 600 gospodarstwach używano go do ogrzania mieszkań. Zużycie gazu wyniosło 12 811,1 MWh, na ogrzanie mieszkań zużyto 10 296,6 MWh (dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/jednostka>).

Na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą jeden zakład przemysłowy Phytopharm Kłęka S.A., Kłęka 1, 63 – 040 Nowe Miasto nad Wartą posiada pozwolenie na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza.

Pięć zakładów objęte jest wymogiem posiadania pozwolenia zintegrowanego, są to zakłady prowadzące instalacje zawsze znacząco oddziałujące na środowisko można zaliczyć do podmiotów o podstawowym znaczeniu w rozumieniu przepisu zawartego w art. 8a ust. 2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska:

1. Specjalistyczne Gospodarstwo Rolne Ferma Drobiu Sprzedaż Jaj Mariusz Pachura, Kruczyn 9, 63 - 041 Chocicza, Ferma Drobiu w miejscowości Kruczyn,
2. Gospodarstwo Rolne Drobiarstwo Roman Michalski, Boguszyn ul. Śremska 32, 63 - 041 Chocicza Ferma Kur Nieśnych do produkcji jaj konsumpcyjnych,
3. Ferma Drobiu, VERKAPPLUS Sp. z o.o. Wolica Kozia 48, 63- 040 Nowe Miasto nad Wartą,
4. Beata Majnert Gospodarstwo Specjalistyczne Beata, Marcin Majnert, 63 - 041 Chocicza: Marcin Majnert Gospodarstwo Specjalistyczne Beata, Marcin Majnert, 63 - 041 Chocicza, Ferma drobiu w Boguszynie przy ul. Wiejskiej 11,
5. Sebastian Pachura Specjalistyczne Gospodarstwo Rolne, Sebastian Pachura, Kruczyn 9, 63 - 041 Chocicza, Ferma drobiu w m. Kruczyn.

5.2. Hałas

Dopuszczalny poziom hałasu reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 112).

W celu dokonania oceny klimatu akustycznego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wykonywane są mapy akustyczne dla:

- aglomeracji mających ponad 100 000 i 250 000 mieszkańców,
- głównych dróg, przez które rocznie przejeżdża ponad 3 000 000 i 6 000 000 pojazdów rocznie,

- głównych linii kolejowych, po których rocznie przejeżdża ponad 30 000 i 60 000 pociągów,
- głównych portów lotniczych, na których odbywa się powyżej 50 000 operacji rocznie.

5.2.1. Hałas komunikacyjny

Dopuszczalny poziom hałasu pochodzącego od dróg i linii kolejowych dla wskaźnika długookresowego L_{DWN} (poziom dziennie – wieczorno – nocny) wynosi w zależności od przeznaczenia terenu od 50 dB do 70 dB, natomiast wskaźnik L_N (długookresowy wskaźnik hałasu w porze nocy) od 45 dB do 65 dB. Dla pojedynczej doby wartość dopuszczalna równoważnego poziomu hałasu w porze nocy L_{AeqN} , wynosi od 45 dB do 60 dB, a w porze dziennej L_{AeqD} , wynosi od 50 dB do 68 dB.

Głównymi czynnikami mającymi wpływ na poziom hałasu komunikacyjnego są: natężenie ruchu i udział transportu ciężkiego w strumieniu wszystkich pojazdów, stan techniczny pojazdów, rodzaj nawierzchni dróg, organizacja ruchu drogowego.

Analizując wzrost natężenia ruchu pojazdów 2010/2015 na drogach przebiegających przez obszar Gminy Nowe Miasto nad Wartą (rys. 2) należy się liczyć z postępującym zwiększeniem jego uciążliwości.

Na terenie Gminy główne zagrożenie hałasem komunikacyjnym występuje wzdłuż:

- drogi krajowej nr 11 Poznań – Katowice,
- drogi wojewódzkiej nr 436 Pyszczę – Klęka,
- linii kolejowej 272 odcinek Poznań – Jarocin,
- linii kolejowej 281 odcinek Września – Jarocin.

Zagrożenie hałasem występuje również na drodze powiatowej nr 3739 (Nowe Miasto nad Wartą – Wolica Kozia).

Wykonane w roku 2016 mapy akustyczne dla wybranych odcinków dróg wojewódzkich nie objęły swym zasięgiem terenu Gminy Nowe Miasto nad Wartą. W roku 2017 WIOŚ w Poznaniu nie prowadził pomiarów hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu średzkiego.

W roku 2018 GDDKiA udostępniła mapę akustyczną (Mapy-akustyczne-dla-drog-krajowych-o-ruchu-powyzej-3-000-000-pojazdow-rocznie-III edycja).

Badania wykonano również na odcinkach drogi krajowej nr 11 znajdujących się na terenie Gminy Nowe Miasto: Miąskowo-Klęka (3,11 km), Klęka-Jarocin (4,756 km), Klęka-Jarocin (4,766). Analizę stanu akustycznego środowiska podano jednak dla całego powiatu średzkiego. Część graficzną mapy można pobrać poprzez serwis geoportal. W serwisie dostępne są również starsze wyniki pomiarów i mapy środowiska akustycznego wykonane podczas II edycji mapy akustycznej (z roku 2012).

Aby przeciwdziałać uciążliwościom jakie powoduje hałas drogowy należy między innymi: budować ekrany akustyczne, podejmować działania mające na celu ograniczenie

prędkości dopuszczalnych na określonym odcinku, poprawić płynność ruchu, ograniczyć możliwości wjazdu samochodów ciężarowych, stosować odpowiednie nawierzchnie drogowe, prowadzić monitoring hałasu wzdłuż ruchliwych tras przebiegających przez teren Gminy.

5.2.2. Hałas przemysłowy

Źródłem hałasu są zakłady przemysłowe i odbywające się w nich procesy technologiczne. Poziom hałasu przemysłowego kształtowany jest indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od rodzaju maszyn i urządzeń, izolacyjności hal przemysłowych, prowadzonych procesów technologicznych oraz od funkcji urbanistycznej sąsiadujących z nimi terenów. Specyfiką hałasu jest długotrwałość występowania, a także czasowe krótkotrwałe duże natężenia.

Ze względu na brak danych dotyczących emisji hałasu przez podmioty gospodarcze nie można ocenić faktycznego stanu środowiska akustycznego Gminy.

5.3. Pola elektromagnetyczne

Badania pól elektromagnetycznych prowadzone w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, realizowane są w sposób określony w rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2020 r., poz. 2311). Źródłem promieniowania elektromagnetycznego są stacje radiowe, telewizyjne i telefonii komórkowej, medyczne urządzenia diagnostyczne i terapeutyczne, urządzenia przemysłowe i gospodarstwa domowego oraz systemy przesyłowe energii elektrycznej.

Z punktu widzenia ochrony środowiska istotne znaczenie mają stacje nadawcze radiowe i telewizyjne oraz telefonii komórkowej. Emitują one do środowiska fale elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości w postaci radiofal o częstotliwości od 0,1 – 300 MHz i mikrofal od 300 do 300 000 MHz.

Na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą występują następujące źródła pól elektromagnetycznych: stacje bazowe telefonii komórkowej, linie elektroenergetyczne oraz stacje elektroenergetyczne.

Pomiary kontrolne poziomów pól elektromagnetycznych wykonuje się bezpośrednio po pierwszym uruchomieniu stacji telefonii komórkowej oraz każdorazowo w razie zmiany warunków pracy stacji, o ile zmiany te mają wpływ na poziom emisji pól elektromagnetycznych. Oprócz pomiarów wykonywanych przez WIOŚ Poznań w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, także prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia emitującego pola

elektromagnetyczne (stacje elektroenergetyczne i linie elektroenergetyczne o napięciu niższym niż 110 kV, instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne) zobowiązani są do wykonywania pomiarów, o których mowa powyżej.

W roku 2019 na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą WIOŚ nie prowadził badania poziomu pól elektromagnetycznych (PEM) w środowisku.

5.4. Gospodarowanie wodami

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2020 poz. 1219 z póź. zm.), informacje o jakości między innymi wód śródlądowych uzyskuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Przedmiotem badań monitoringowych jakości wód powierzchniowych są jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) – rzeki i jeziora oraz jednolite części wód podziemnych (JCWPd).

5.4.1. Wody powierzchniowe

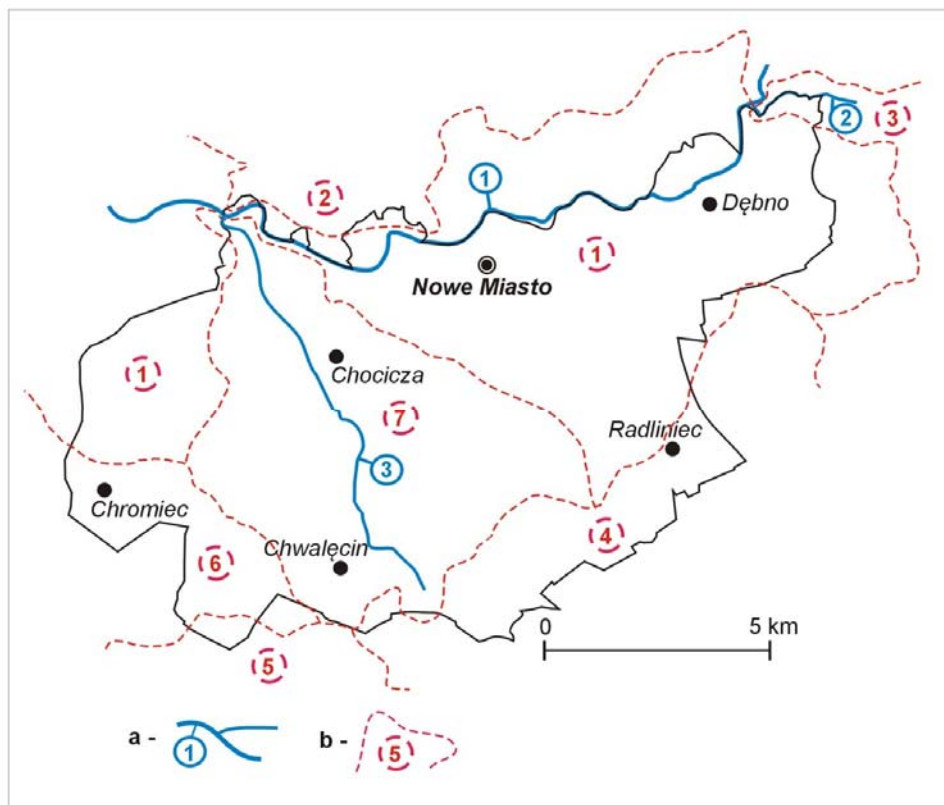
Pojęcie jednolite części wód powierzchniowych (JCWP), wprowadzone zostało przez Ramową Dyrektywę Wodną. Oznacza oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak: jezioro lub inny zbiornik wodny, sztuczny zbiornik wodny, struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub część strumienia, rzeki lub kanału, a także morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych.

Na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą wyznaczono jednolite części wód płynących przedstawione w tabeli 4. Ich zasięg pokazano na rysunku 3.

Tabela 4. Jednolite części wód powierzchniowych w Gminie Nowe Miasto nad Wartą

Gmina	Powierzchnia JCWP) w gminie [km ²]	Numer na rysunku	Dorzecze Odry	
			JCWP	Kod JCWP
Nowe Miasto nad Wartą	0,64	3	Lutynia od Lubieszki do ujścia	PLRW60001918529
	0,54	2	Baba	PLRW60001718532
	42,99	7	Kanał Roguski	PLRW60001718534
	12,19	4	Lubieszka	PLRW600016185269
	8,91	6	Kanał Książ	PLRW600017185529
	0,69	5	Kanał Mosiński do Kani	PLRW60000185639
	52,85	1	Warta od Lutyni do Moskawy	PLRW60002118539

Źródło: <http://www.poznan.rzgw.gov.pl/mapy-jednolitych-czesci-wod>; informacje o JCWP wg gmin dla PGW 2016-2021, uproszczone.

Rysunek 3. Jednolite części wód powierzchniowych w Gminie Nowe Miasto nad Wartą

Źródło: <http://geoportal.kzgw.gov.pl/imap/>; uproszczone (legenda: a- rzeki (1- Warta, 2- Lutynia, 3- Kanał Roguski); b- granice zlewni JCWP - patrz tabela.

Na ocenę stanu wód w ramach państwowego monitoringu środowiska składa się ocena stanu lub potencjału ekologicznego oraz ocena stanu chemicznego. Stan ekologiczny – określany jest dla naturalnych jednolitych części wód, potencjał ekologiczny – określany jest dla sztucznych lub silnie zmienionych jednolitych części wód. Stan/potencjał wód ocenia się jako:

- dobry – jeżeli stan chemiczny jest dobry przy jednoczesnym zachowaniu bardzo dobrego lub dobrego stanu ekologicznego w przypadku naturalnych wód, czy maksymalnego lub dobrego potencjału ekologicznego w przypadku silnie zmienionych wód,
- zły – w pozostałych przypadkach.

Stan/potencjał ekologiczny klasyfikowany jest jako: bardzo dobry (stan) lub maksymalny (potencjał), dobry, umiarkowany, słaby, zły.

Na ocenę stanu/potencjału ekologicznego składa się:

- klasyfikacja elementów biologicznych, prowadzona w zakresie klas I – V,
- klasyfikacja elementów fizykochemicznych,
- dla rzek w zakresie: klasa I, klasa II lub stan/potencjał poniżej dobrego,
- dla jezior w zakresie: stan/potencjał dobry lub poniżej dobrego,

- ocena wskaźników jakości wód z grupy substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne) w zakresie: klasy I, II lub stanu/potencjału poniżej dobrego (dla rzek i jezior),
- klasyfikacja elementów hydromorfologicznych, prowadzona w zakresie klas I lub II.

Ocena stanu chemicznego wykonywana jest na podstawie analizy wyników badań wskaźników chemicznych z grupy substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Stan chemiczny klasyfikuje się jako dobry lub poniżej dobrego.

Krótkiej charakterystyki JCWP znajdujących się na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą dokonano na podstawie wiadomości zawartych w folderach JCWP (<http://www.poznan.rzgw.gov.pl/mapy-jednolitych-czesci-wod>, foldery nr: 39, 40, 41, 198, 206, 558, 600).

Zlewnia **Lutynia od Lubieszki do ujścia** (typ - rzeka nizinna, piaszczysto-gliniasta, aktualny zły stan JCWP – duża presja rolnicza). W granicach Gminy bardzo mały obszar zlewni.

Zlewnia **Baba** – potok nizinny, piaszczysty na utworach staroglacjalnych, aktualny zły stan JCWP. Zlewnia na terenie Gminy zajmuje niewielki obszar.

Zlewnia **Kanał Roguski** – potok nizinny, piaszczysty na utworach staroglacjalnych, aktualny stan zły JCWP. W zlewni głównie występuje presja komunalna. Prawie cały obszar zlewni znajduje się na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą.

Zlewnia **Lubieszka** – potok nizinny, lessowy lub gliniasty, aktualnie zły stan JCWP, występująca presja rolnicza.

Zlewnia **Kanał Książ** – potok nizinny, piaszczysty na utworach staroglacjalnych, aktualnie zły stan JCWP – presja rolnicza.

Zlewnia **Kanał Mosiński do Kani** – typ nieokreślony, silnie zmieniona część wód, aktualnie zły stan JCWP - silna presja rolnicza. W granicach Gminy bardzo mały obszar zlewni.

Zlewnia **Warta od Lutyni do Moskawy** – wielka rzeka nizinna, silnie zmieniona część wód, aktualnie zły stan JCWP. Zlewnia zajmuje największy obszar w granicach Gminy.

W roku 2019 działalność kontrolna Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą objęła JCW Kanał Roguski i Wartę od Lutyni do Moskawy (tabela 5).

Tabela 5. Ocena stanu wód płynących na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą za 2019 r.

Nazwa ocenianej JCW	Kanał Roguski	Warta od Lutyni do Moskawy
Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Kanał Roguski - Boguszynek	Warta - Rogusko
Typ abiotyczny	17	21
Silnie zmieniona lub sztuczna JCW	NIE	TAK
STAN/POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	UMIARKOWANY	UMIARKOWANY
STAN CHEMICZNY	NIE BADANO	PONIŻEJ DOBREGO
STAN WÓD	ZŁY	ZŁY

Źródło: Informacja o stanie środowiska w powiecie średzkim w 2019 r., WIOŚ Poznań 2020 r.

Stan ekologiczny Kanału Rogusko (punkt pomiarowy w Boguszynku) zaklasyfikowano jako umiarkowany. Zadecydowały o tym przekroczenia wartości granicznych stanu dobrego występujące dla elementów fizykochemicznych: tlenu rozpuszczonego, BZT₅, OWO, przewodności, twardości ogólnej, azotu amonowego, azotu Kjeldahla, azotu azotynowego, azotu ogólnego, fosforu fosforanowego (V) i fosforu ogólnego. Stanu chemicznego nie badano. Stan wód zły.

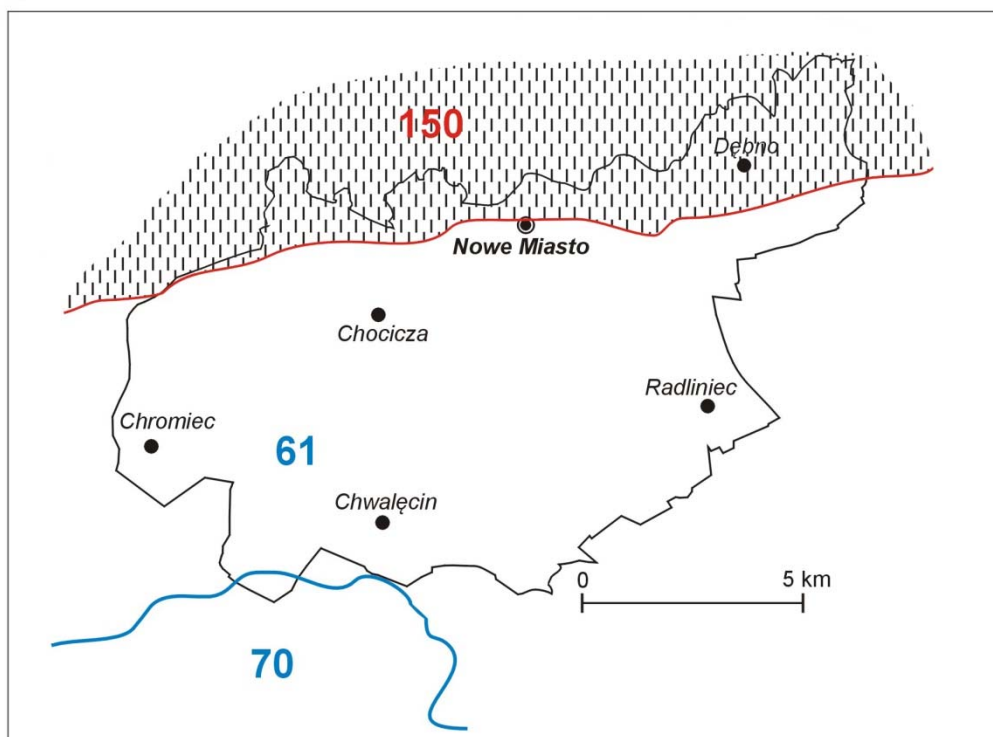
Potencjał ekologiczny Warty od Lutyni do Moskawy (punkt pomiarowy zlokalizowany w miejscowości Boguszynki) zaklasyfikowano jako umiarkowany, o którym zadecydował element fizykochemiczny – azot azotanowy, azot azotynowy, azot ogólny. Stan chemiczny oceniono jako poniżej dobrego ze względu na występujące przekroczenia benzo(a)pirenu. Stan wód zły.

W okresie wzmożonej ilości opadów atmosferycznych i roztopów wiosennych, wody rzek przepływających przez Gminę stwarzają zagrożenie powodziowe. Najbardziej zagrożone powodzią są tereny, przez które przepływa rzeka Warta.

5.4.2. Wody podziemne

Konieczność dostosowania systemu monitoringu wód podziemnych do Dyrektywy Wodnej (2000/60/WE), spowodowała wprowadzenie pojęcia jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), które obejmują określoną objętość wód podziemnych w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych.

Na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą zgodnie z nowym (od 2016 r.) podziałem na jednolite części wód podziemnych wyznaczono 2 JCWPd: nr 61 i nr 70 (rysunek 4).

Rysunek 4. Położenie JCWPd nr 61 i 70 i GZWP nr 150 na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą

Źródło: <http://geoportal.pgi.gov.pl/epsh/>, zmienione (objaśnienia: 61 i 70 - jednolite części wód podziemnych (JCWPd), 150 – Pradolina Warszawa – Berlin (główny zbiornik wód podziemnych, GZWP).

Prawie cała część obszaru Gminy Nowe Miasto nad Wartą leży w obrębie **61 JCWPd** (id UE: PLGW600061). Całkowita powierzchnia tej jednostki wynosi 2702,3 km². Plejstocenijskie piętra wodonośne występują w osadach piaszczystych zlodowacenia północnopolskiego i środkowopolskiego. Piętro neogeńsko-paleogeńskie związane jest głównie z mioceńskimi piaskami. W jednostce wyróżnia się również warstwy wodonośne piętra kredowego (margle, wapienie) i piętra jurajskiego (poziomy wodonośne występujące w wapieniach, marglach, piaskach i piaskowcach). Jakości wód jednostki oceniono jako dobrą (<https://www.pgi.gov.pl/dokumenty-przegladarka/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-60-79/4421-karta-informacyjna-jcwpd-nr-61>).

Niezależnie od podziału na JCWPd, na terenie Polski wyznaczono główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP). GZWP to naturalny zbiornik wody znajdujący się pod powierzchnią ziemi, gromadzący wody podziemne i spełniający szczególne kryteria ilościowe i jakościowe:

- wydajność potencjalna otworu studziennego powyżej 70 m³/h,
- wydajność ujęcia powyżej 10 000 m³/dobę,
- przewodność hydrauliczna warstwy wodonośnej powyżej 10 m²/h,
- woda nadaje się do zaopatrzenia ludności w stanie surowym lub po jej ewentualnie prostym uzdatnieniu.

GZWP mają strategiczne znaczenie w gospodarce wodnej kraju. Na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą, w północnej części obszaru Gminy znajduje się **GZWP nr 150** – Pradolina

Warszawa – Berlin (Koło-Odra). Zbiornik znajduje się w strefie regionalnego drenażu wód w strukturze erozyjnej pradoliny wypełnionej głównie przez piaszczysto-żwirowe czwartorzędowe i holoceńskie osady. Zbiornik ma charakter porowy o swobodnym i swobodno-naporowym zwierciadle wody. Zasadnicze znaczenie dla zaopatrzenia w wodę stanowi poziom wód gruntowych i wód wgłębnych pradoliny. GZWP nr 150 należy do struktur o charakterze odkrytym, tylko lokalnie występuje pokrywa izolująca. Z tego powodu należy on do zbiorników silnie podatnych na zanieczyszczenia z powierzchni terenu. Jakość wód w większości należy do III klasy – wody zadowalającej jakości. Ze względu na odkryty charakter zbiornika i jego podatność na zanieczyszczenia z powierzchni terenu wyznaczono obszar ochronny (Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce, Informator PSH, PIG-PIB, 2017).

W roku 2019 takie badania monitoringowe przeprowadzone zostały przez Państwowy Instytut Geologiczny z Warszawy. Na terenie powiatu średzkiego jakość wód zbadano w 7 punktach (dla JCWPd 61 - 6 punktów pomiarowych i JCWPd 60 - 1 punkt) – nie były one jednak zlokalizowane na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą. Wody pobrane z JCWPd nr 61 posiadały II klasę czystości wód – wody dobrej jakości, tylko w punkcie pomiarowym Dzierznica (Gmina Dominowo) określono III klasę jakości wód - wody zadowalającej jakości.

5.5. Gospodarka wodno-ściekowa

Na obszarze powiatu średzkiego występuje deficyt wód podziemnych, dlatego bardzo ważną rolę odgrywa odpowiednia prowadzona gospodarka wodno-ściekowa oraz inwestycje przyczyniające się do zmniejszenia strat wody i redukcji zanieczyszczenia ścieków wprowadzanych do środowiska.

Według danych GUS-u w 2019 r. w Gminie Nowe Miasto nad Wartą 96,7 % ogółu ludności korzystało z sieci wodociągowej (8 533 osoby), natomiast z sieci kanalizacyjnej tylko 68,8 % (4 920 osób). Do sieci wodociągowej podłączone było 91,3 % budynków mieszkalnych, a do sieci kanalizacyjnej 51,5%. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w 2019 r. wynosiła 52,7 km. Ilość ścieków bytowych, odprowadzonych siecią kanalizacyjną w 2016 r. wyniosło 195,7 dam³.

W Gminie rośnie zapotrzebowanie na wodę. Ilość wody dostarczona do wodociągów w czasie doby w roku 2019 osiągnęła wartość 1,6 dam³. Długość czynnej sieci rozdzielczej wynosi 123,4 km. Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej wynosi 42,71 %. Zużycie wody na jednego mieszkańca w gospodarstwach domowych wzrosło z wartości 46,3 m³ (rok 2017) do 60,9 m³ (rok 2019). Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności wyniosło w roku 2019 – 650,0 dam³, na potrzeby przemysłu 59 dam³. Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem wyniósł 9,1 %.

Na obszarze Gminy Nowe Miasto nad Wartą zaopatrywanie sieci wodociągowej w wodę odbywa się za pomocą czterech ujęć zlokalizowanych w miejscowościach: Chocicza, Chwałęcín, Nowe Miasto i Wolica Kozia. Woda surowa ze studni głębinowych uzdatniana jest pod względem składu do norm określonych w rozporządzeniach i wtłaczana pod określonym ciśnieniem do wodociągu.

Ujęcie w miejscowości Chocicza stanowią 3 studnie głębinowe. Ujęcie w Chociczy decyzją Starosty Średzkiego nr OS.6531.9.2016 z dnia 10.10.2016 r. posiada zatwierdzone zasoby eksploatacyjne z utworów neogeńskich – mioceńskich w ilości $Q = 48,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji w studni nr 2 $s = 18,8 \text{ m}$ i w studni nr 3 $s = 15,6 \text{ m}$. Woda ujmowana jest przez cały rok w celu zaopatrzenia w wodę miejscowości: Chocicza, Teresa, Komorze, Komorze Nowe, Boguszyn, Utrata i Rogusko (ok. łącznie 2986 osób). Wody popłuczne (pochodzące ze stacji uzdatniania wody) odprowadzane są do zbiornika, a następnie do rowu melioracji szczegółowej. Pozwolenie wodnoprawne zostało wydane na okres do 1 lutego 2027 roku.

Ujęcie wody w Chwałęcínie składa się z 2 studni głębinowych (podstawowej i awaryjnej). Zasoby eksploatacyjne ujęcia określono na $Q = 55,0 \text{ m}^3/\text{h}$, zostały one zatwierdzone decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu z dnia 4.06.1990 (OS-Hg-85302-6/90). Woda ujmowana jest przez cały rok z utworów neogeńskich – mioceńskich, w celu zapewnienia w wodę miejscowości: Chwałęcín, Boguszynek, Jadwigów, Kolniczki, Kruczyn, Kruczynek, Lutynia, Michałów, Radliniec, Stramnice, Szyplów, Tokarów, Świętomierz, Wolica Pusta.

Wody popłuczne ze stacji uzdatniania odprowadzone są do zbiornika, a następnie do rowu melioracji szczegółowej. Pozwolenie wodnoprawne zostało wydane na okres do 31 grudnia 2026 roku.

Ujęcie wiejskie w Nowym Mieście nad Wartą składa się z 2 studni głębinowych. Zasoby eksploatacyjne ujęcia określono na $Q = 37,5 \text{ m}^3/\text{h}$, zostały one zatwierdzone decyzją MOŚZNiL z dnia 17.04.1990 (KDH/013/5487/90). Woda ujmowana jest przez cały rok z utworów neogeńskich – mioceńskich. Pozwolenie wodnoprawne zostało wydane na okres do 25 stycznia 2031 r. (PO.ZUZ.4.4210.922m.2020.KP) $Q=37,0 \text{ m}^3/\text{h}$

Ujęcie wiejskie w miejscowości Wolica Kozia składa się z 2 studni głębinowych. Woda ujmowana jest przez cały rok z utworów plejstocieńskich i mioceńskich. Zasoby eksploatacyjne ujęcia określono na: $Q = 60,0 \text{ m}^3/\text{h}$ (z utworów plejstocieńskich) i $Q = 20,0 \text{ m}^3/\text{h}$ (z utworów mioceńskich). Zostały one zatwierdzone decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu z dnia 29.09.1979 (GP-III-85302-38/79). Pozwolenie wodnoprawne zostało wydane na okres do 7 listopada 2026 roku. Wody popłuczne ze stacji uzdatniania odprowadzone są do odстойnika, a następnie do kanalizacji sanitarnej firmy Verkap Plus.

W Gminie Nowe Miasto nad Wartą działają dwie komunalne oczyszczalnie ścieków w miejscowościach: Nowe Miasto nad Wartą i Boguszyn. Na terenie Gminy wydzielono dwie aglomeracje:

- aglomeracja Nowe Miasto nad Wartą o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 2778 z oczyszczalnią w Nowym Mieście nad Wartą, przyjęta na podstawie Uchwały Nr XXIII/174/2020 Rady Gminy Nowe Miasto nad Wartą z dnia 31 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Nowe Miasto nad Wartą. Aglomeracja obejmująca części następujących miejscowości: Nowe Miasto nad Wartą, Klęka, Aleksandrów, Wolica Kozia, Wolica Nowa.
- aglomeracja Chocicza o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) z 3250 oczyszczalnią w Boguszynie przyjęta na podstawie Uchwały Nr XXIII/173/2020 Rady Gminy Nowe Miasto nad Wartą z dnia 31 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Chocicza. Obejmuje następujące miejscowości: Chocicza, Boguszyn, Kolniczki, Komorze, Utrata, Teresa.

Tabela 6. Oczyszczalnie na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą

Wielkość oczyszczalni w RLM	Odbiornik ścieków	Roczna ilość oczyszczonych ścieków m ³ /rok	Pozwolenie wodnoprawne
Boguszyn 6700	Rów B	328 902,44	pozwolenie wodnoprawne wydane przez Starostę Średzkiego OS.6341.40.2017 ważne do dnia 25.07.2027 r.
Nowe Miasto nad Wartą 3200	rów melior. szczegółowy R-1	156 950,00	pozwolenie wodnoprawne wydane przez Starostę Średzkiego OS.6341.31.2016 ważne do dnia 05.05.2026 r.

Źródło: Starostwo Powiatowe w Środzie Wielkopolskiej, 2021 r.

Tabela 7. Zbiorniki bezodpływowe i oczyszczalnie przydomowe ścieków na terenie gminy Nowe Miasto nad Wartą w 2019 r.

Gmina	Ilość zbiorników bezodpływowych	Ścieki bytowe odebrane w ciągu roku w m ³	Ilość oczyszczalni przydomowych
Nowe Miasto nad Wartą	591	6 174,0	287

Źródło: GUS 2020 r.

5.6. Zasoby geologiczne

Według podziału Polski na rejony fizycznogeograficzne (Kondracki, 2002), obszar Gminy Nowe Miasto nad Wartą znajduje się na terenie dwóch podprowincji: Pojezierza Południowobałtyckie i Niziny Środkowopolskie. Przez obszar Gminy przechodzą granice pomiędzy 3 mezoregionami (tabela 8, rysunek 5).

Rysunek 5. Rejony fizycznogeograficzne (mezoregiony) na terenie gminy Nowe Miasto nad Wartą (Kondracki 2002 r.)

Źródło: PIG - PIB, <http://bazagis.pgi.gov.pl>

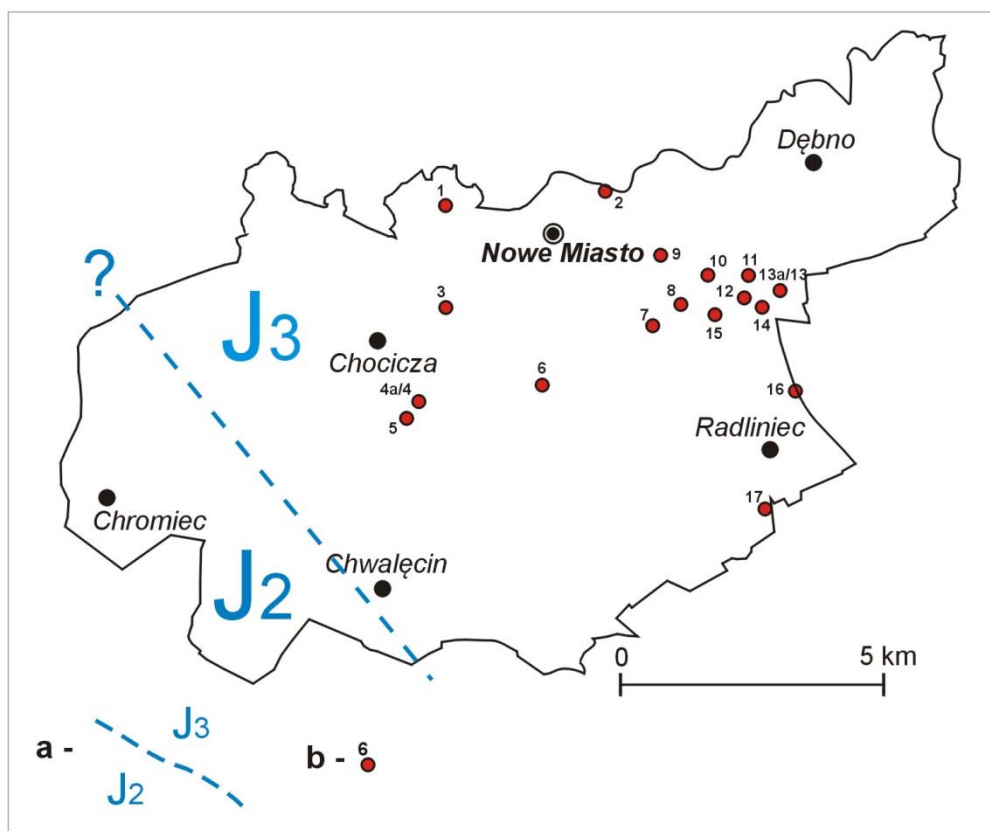
Tabela 8. Podział obszaru gminy na rejony fizycznogeograficzne wg Kondrackiego, 2002 r.

Megaregion	Pozaalpejska Europa Środkowa		
Prowincja	Niż Środkowoeuropejski		
Podprowincje	Pojezierza Południowobałtyckie		Niziny Środkowopolskie
Makroregiony	Pradolina Warciańsko-Odrzańska	Pojezierze Leszczyńskie	Nizina Południowowielkopolska
Mezoregiony	Kotlina Śremska	Wał Żerkowski	Wysoczyzna Kaliska

Młodoglacjalna rzeźba tego obszaru związana jest z działalnością lądolodu – zlodowacenia północnopolskiego, fazy poznańskiej. Wyraźną formą ukształtowania powierzchni terenu Gminy Nowe Miasto nad Wartą jest Pradolina Warszawsko – Berlińska, która wcina się w głąb terenu. W dolinie rzeki Warty znajdują się tarasy akumulacyjne (rzeczne) i tarasy pradolinne (akumulacji wodno-lodowcowej). Pradolina oddzielona jest od wysoczyzny morenowej wyraźną krawędzią o wysokości 10 m. Wysoczyzna morenowa płaska zajmuje największy obszar terenu gminy, lokalnie rozcięta jest ona przez dolinki mniejszych cieków. W południowej części gminy w rzeźbie wyraźnie zaznacza się dolina Lubieszki – dopływ Lutyni i Kanału Rogusko. Przy południowo-wschodniej granicy gminy znajdują się moreny czołowe. Rzędne terenu wahają się od 64 m n.p.m. w dolinie Warty poniżej Kanału Rogusko, do ponad 110 m n.p.m. na południowym wschodzie gminy – wzniesienia morenowe. Najniżej położoną miejscowością w gminie jest teren wsi Nowe Miasto

65,0 m n.p.m., a najwyższej położona jest miejscowość Szyplów, rzędna terenu wynosi tam 107,0 m.

Gmina leży w północnej części monokliny przedsudeckiej. Głębokie podłoże tworzy platforma paleozoiczna, na której spoczywa późniejsza pokrywa skał mezozoicznych i kenozoicznych. Najstarsze utwory nawiercone (otwory: Solec 6, Radlin 17) na terenie gminy zaliczono do piętra waryscyjskiego, reprezentują je karbońskie piaskowce, mułowce i iłowce. Kompleks pokrywy permu – mezozoicznej monokliny przedsudeckiej zaczyna seria piaskowców. Utwory permu górnego reprezentują ewaporaty (sole kamienne, anhydryty) i utwory ilaste. Budowę geologiczną starszych utworów rozpoznano dzięki głębokim wierceniom poszukiwawczym (rysunek 6, tabela 9).

Rysunek 6. Budowa geologiczna podłoża podkenozoicznego na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą

Źródło: mapa PIG - PIB, uproszczono, (legenda: a- przypuszczalna granica pomiędzy utworami jury środkowej i górnej, b- lokalizacja i numer (tabela) głębokiego otworu).

Tabela 9. Głębokie otwory na obszarze Gminy Nowe Miasto nad Wartą

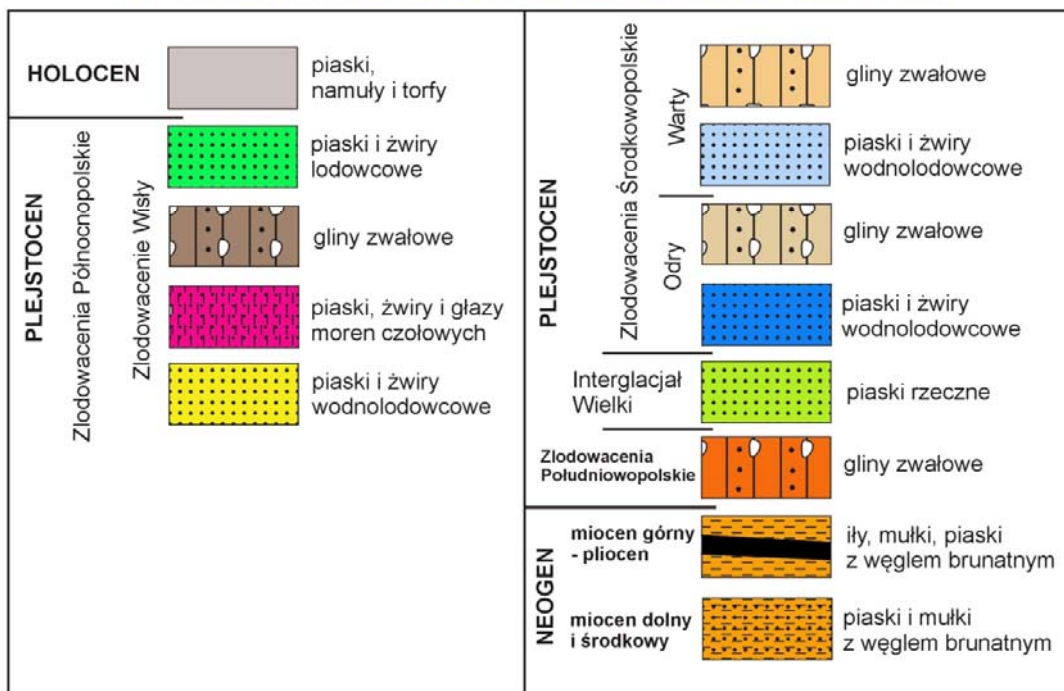
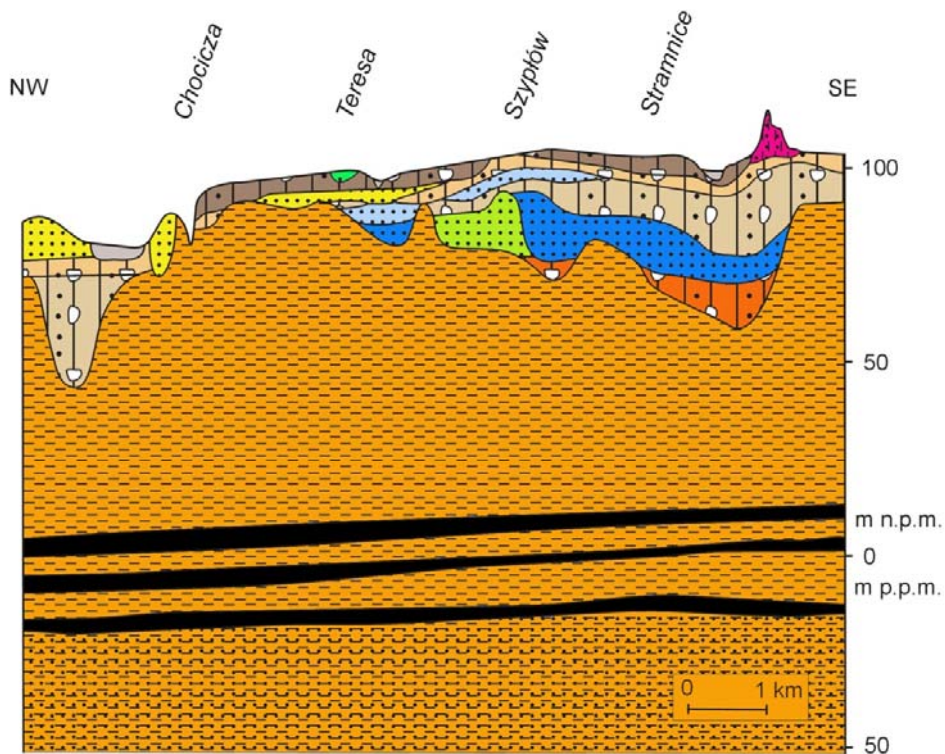
Numer na rycinie	Nazwa otworu	głębokość otworu (m)	Stratygrafia na dnie	Miejscowość
1	LUBRZE 1	3 204	perm	Nowe Miasto nad Wartą
2	WITOWO 3	3 516	perm	Nowe Miasto nad Wartą
3	SOLEC 4	3 150	perm	Chocicza
4a	MIESZKÓW 1	3 075,20	perm	Chocicza
4	MIESZKÓW 1K	3 036,30	perm	Chocicza
5	SOLEC 5	3 120	perm	Chocicza
6	SOLEC 6	3 405	karbon	Aleksandrów
7	RADLIN 22	3 201	perm	Kłęka

8	RADLIN 19	3 194	perm	Wolica Kozia
9	RADLIN 21	3 200	perm	Kłęka
10	RADLIN 20	3 216	perm	Wolica Kozia
11	RADLIN 15	3 221	perm	Wolica Kozia
12	RADLIN 17	3 218	karbon	Wolica Nowa
13a	RADLIN 16	3 053	perm górny	Dębno
13	RADLIN 16A	3 205	perm	Dębno
14	RADLIN 13	3 214	perm	Wolica Kozia
15	RADLIN 18	3 290	perm	Wolica Kozia
16	RADLIN 12	3 277	perm	Radliniec
17	KŁĘKA 1/1A	3178	perm	Radliniec

Zródło: PIG - PIB, <http://otworywiertnicze.pgi.gov.pl>.

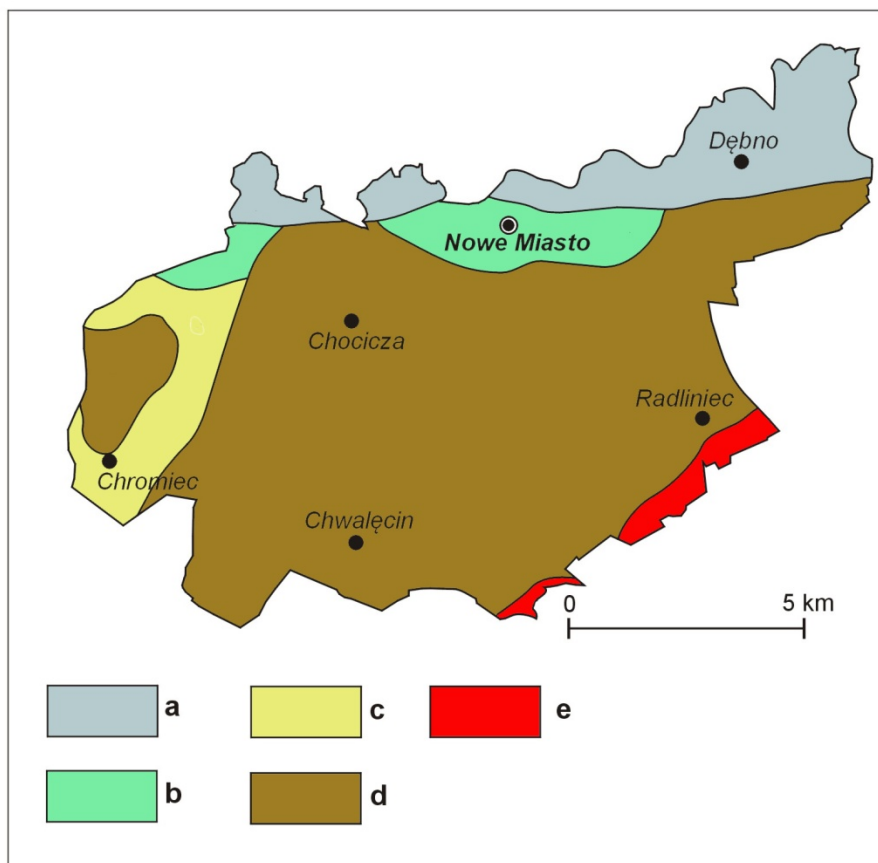
Osady mezozoiczne są zróżnicowane litologicznie. Trias wykształcony jest w postaci piaskowca pstrego przewarstwowanego iłowcami i mułowcami z wkładkami piaskowców. W stropie występują wapienie, na nich zalega kilka serii iłowcowo – mułowcowych z przewarstwieniami anhydrytów, gipsów i soli kamiennej. Osady jury wykształcone są jako serie mułowcowo – iłowcowo – piaskowcowe, przechodzące ku stropowi w margle i wapienie. Na obszarze gminy podłoże podkenozoiczne tworzą utwory jury środkowej i górnej. Granica pomiędzy tymi utworami prawdopodobnie przebiega w zachodniej części obszaru gminy. W otworze wiertniczym Książ Wielkopolski 3 (Gmina Książ Wielkopolski), znajdującym się około 3 km od granicy zachodniej Gminy Nowe Miasto nad Wartą, pod utworami kenozoicznymi znajdują się osady jury środkowej i dolnej.

Na skałach jurajskich zalegają bezpośrednio utwory neogeńskie (miocenu dolnego i środkowego), lokalnie występują piaszczyste utwory paleogenu (oligocenu). W spągu utworów mioceńskich występują piaski drobne i pylaste o miąższości 25 – 35 m. Kompleks ten przykryty jest serią węgla brunatnych, która osiąga miąższość od 2 do 16 m. Na węglach został złożony drugi kompleks piaszczysty o miąższości do 30 m, przewarstwiony seriami węgla brunatnego. W stropie utworów miocenu i spągu pliocenu występuje ił pstry (mio-pliocen) o łącznej miąższości do 100 m. Lokalnie w obrębie utworów ilastych występują soczewy piasków i żwirów o miąższości do 10 m. W okolicach miejscowości Chocicza łąki znajdują się na powierzchni terenu, bądź są przykryte utworami czwartorzędowymi o małej miąższości (rysunek 7).

Rysunek 7. Przekrój geologiczny przechodzący przez teren Gminy Nowe Miasto nad Wartą
(na podstawie przekroju z SMGP 1: 50 000 arkusz Nowe Miasto nad Wartą - Jodłowski, 1998, PIG-PIB, uproszczony).

Utwory czwartorzędowe stanowią główne osady plejstocenu oraz niewielkiej miąższości osady holocenu. Odślaniają się one na powierzchni terenu (rysunki 7 i 8).

Rysunek 8. Zarys geologii Gminy Nowe Miasto nad Wartą - uproszczona mapa powierzchniowa

Źródło: PIG - PIB, <http://bazagis.pgi.gov.pl> (legenda: a- piaski, mady, torfy i namuły - Holocen; b- piaski, żwiry i mułki rzeczne - Zlodowacenie Północnopolskie; c- piaski i żwiry sandrowe - Zlodowacenie Północnopolskie; d- gliny zwałowe i ich zwietrzeline oraz piaski lodowcowe - Zlodowacenie Północnopolskie; e- gliny, piaski, żwiry z glazami moren czołowych - Zlodowacenie Północnopolskie).

Miażdżość utworów czwartorzędowych wynosi od 0 (na wychodniach ilów) do ok 40 metrów w zagłębieniach terenu. Utwory plejstoceniowe budują głównie gliny zwałowe zlodowaceń środkowo- i północnopolskich, lokalnie rozdzielone piaszczysto – żwirowymi utworami wodnolodowcowymi. Najstarsze gliny zlodowacenia południowopolskiego zachowały się tylko lokalnie w głębszych strukturach erozyjnych.

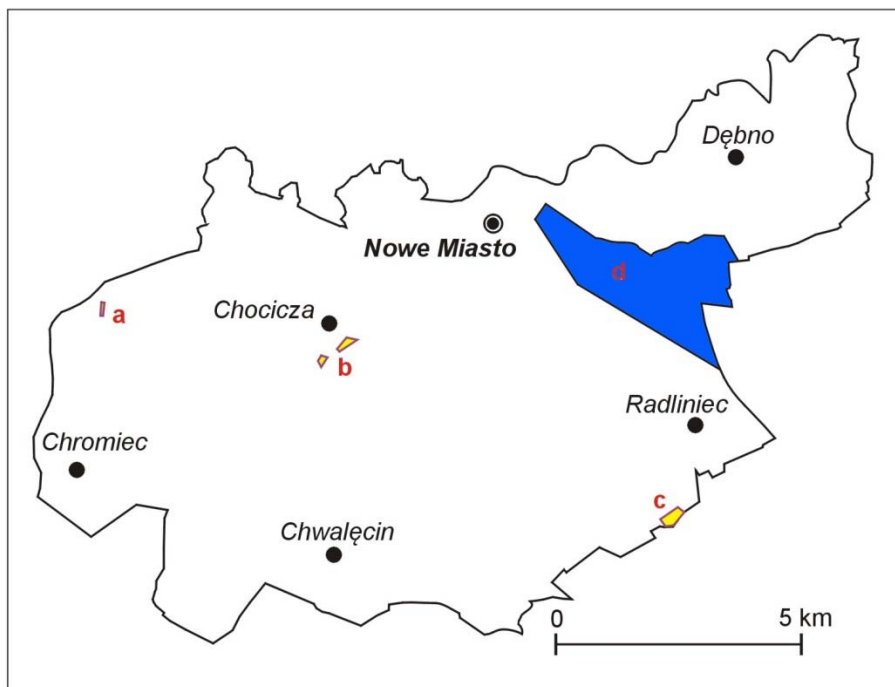
Na terenie gminy istnieją udokumentowane złoża: gazu ziemnego – Radlin, kruszywa naturalnego – Boguszynek oraz surowców ilastych ceramiki budowlanej – złożo Chocicza (rysunek 9).

Tabela 10. Stopień rozpoznania zasobów, stan zagospodarowania na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą w 2019 r.

Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby	
		Wydobywalne bilansowe	przemysłowe
gaz ziemny [mln m³]			
Radlin ¹⁾	E	2 715,85	595,97
kruszywo naturalne (piaski i żwiry) [tys. Mg]			
Boguszynek	R	86	-
surowce ilaste ceramiki budowlanej [tys. Mg]			
Chocicza	Z	628	-

1) złożo znajduje się na terenie powiatów średzkiego i jarocińskiego

Skróty literowe stanu zagospodarowania zasobów w wykazach złóż oznaczają: E – złoża zagospodarowane – eksploatowane, R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo, Z – złoża zaniechane.
 Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce stan na 31.12.2019 r. PIG Warszawa 2020

Rysunek 9. Złoża występujące na obszarze Gminy Nowe Miasto nad Wartą

Źródło: <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web>, <http://bazagis.pgi.gov.pl> (złoża: a - Boguszynek, b - Chocicza c - Wolica Pusta, d - Radlin)

5.7. Gleby

Pokrywa glebowa Gminy Nowe Miasto nad Wartą jest stosunkowo zróżnicowana. W zależności od podłoża (skał macierzystych) wykształciły się następujące rodzaje gleb:

- na osadach piaszczystych (pradolina) – gleby bielcowe,
- na glinie morenowej – brunatnoziemy (przeważają),
- w zagłębieniach – czarne ziemie,
- w dolinach cieków – gleby murszaste, mady lekkie i ziemie torfowe.

Na terenie gminy przeważają gleby dobre IIIb, IVa i IVb klasy bonitacyjnej. Gleby klasy IIIa i IIIb występują w rejonie Chwałkowa Kościelnego, Aleksandrowa, Radlińca. Na omawianym obszarze nie występują gleby klasy I i II (tabela 11).

Na obszarze gminy istnieją dobre warunki do produkcji rolnej. Największe tereny przestrzeni produkcyjnej znajdują się na południe od doliny Warty oraz w okolicach miejscowości: Chocicza, Nowe Miasto nad Wartą i Klęka.

Tabela 11. Klasyfikacja gleb na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą

Gmina	Klasa bonitacyjna gleb w %								
	I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VI RZ
Nowe Miasto	0	0	8	17	40	12	20	3	0

Badania chemizm gruntów ornych prowadzone są w systemie monitoringu krajowego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach. Na terenie województwa wielkopolskiego znajduje się 17 punktów pomiarowych, w tym jeden w Gminie Środa Wielkopolska, w miejscowości Winna Góra. Badania wykonywane są w okresach pięcioletnich. Mają one na celu obserwację zmian cech gleb użytkowanych rolniczo, zachodzących pod wpływem działalności człowieka (rolniczej i pozarolniczej). Raport IUNG został wydany w kwietniu 2017 roku (wyniki pobieranych próbek z roku 2015). Badania gleby z Winnej Góry nie wykazały przekroczenia norm.

Powiat Średzki w latach 2012 – 2015 opracował dla każdej gminy „Wstępną dokumentację wraz ze sporządzeniem rejestru terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi na terenie Powiatu Średzkiego”. Powstanie dokumentacji związane było z harmonogramem realizacji MOTZ (Mapy Osuwisk i Terenów Zagrożonych) na obszarze Polski.

W wyniku prowadzonych prac kartograficznych związanych z realizacją MOTZ na obszarze Gminy Nowe Miasto nad Wartą stwierdzono występowanie:

- osuwisk:
  - lewy brzeg Warty pomiędzy mostem kolejowym a przeprawą promową,
- terenów zagrożonych ruchami masowymi:
  - 12 terenów.

5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tj. Dz.U. 2021 poz. 888 z póź. zm.) za odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości położonych na terenie gminy odpowiedzialny jest samorząd gminny. Samorząd jest obowiązany udzielić zamówienia publicznego na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości albo zamówienia publicznego na odbieranie i zagospodarowanie tych odpadów. Właściciele nieruchomości położonych na terenie gminy, wnoszą opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Opłata naliczana jest na podstawie złożonych w urzędzie deklaracji.

Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach w kraju utworzono regiony gospodarki odpadami. W przypadku odpadów komunalnych, to zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami Komunalnymi dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2016 – 2022, zatwierdzonym Uchwałą nr XXXI/811/17 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 29 maja 2017 r. w sprawie wykonania Planu gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2016 – 2022 wraz z planem inwestycyjnym, Gmina Nowe Miasto

nad Wartą wchodzi w skład VI regionu. Regionalną instalacją do składowania zmieszanych odpadów komunalnych (RIPOK) w regionie VI.

Dnia 6 września 2019 roku weszły w życie zapisy ustawy z dnia 19 lipca 2019 o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2019, poz. 1579). Po wejściu w życie nowelizacji prawa, zniesiona została przynależność do regionów gospodarki odpadami, a istotnym elementem systemu gospodarki odpadami na terenie województwa stały się Komunalne Związki Gmin oraz Instalacje Komunalne.

Gminy Powiatu Średzkiego nie znajdują się w strukturze, żadnego z ośmiu powołanych w województwie Związków Komunalnych Gmin. Zakład Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. w Jarocinie – Wielkopolskie Centrum Recyklingu (dawne RIPOK) przejęło status instalacji komunalnej, ujętej na liście Marszałka Województwa Wielkopolskiego.

Zgodnie z przyjętą przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą Nr XXII/405/20 z dnia 28.09.2020 r. w sprawie uchwalenia „Plan gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2019 – 2025 wraz z planem inwestycyjnym” gminy powiatu średzkiego korzystają z instalacji przetwarzania odpadów komunalnych w Witaszyczkach (tabela 12).

Tabela 12. Instalacje do mechaniczno – biologicznego przetworzenia niesegregowanych odpadów komunalnych.

Nazwa instalacji	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji	Technologia	Moce przerobowe roczne cz. mech Mg/rok	Moce przerobowe roczne cz. biol. Mg/rok
ZGO Sp. z o.o. w Jarocinie – Wielkopolskie Centrum Recyklingu”. Instalacja MBP	„ZGO Sp. z o.o. w Jarocinie – Wielkopolskie Centrum Recyklingu Witaszyczki 1a, 63 – 200 Jarocin	Witaszyczki 1a, 63 – 200 Jarocin	M:Sort. mech-autom. B: Fermentacja sucha + stabilizacja tlenowa w bioreaktorach	95 000	67 000

Źródło: „Plan gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2019 – 2025 wraz z planem inwestycyjnym”, UM Województwa Wielkopolskiego, 2020 r.

Zmiany w regionalizacji w Gminie Nowe Miasto nad Wartą zaczęły jednak obowiązywać od 1 stycznia roku 2020, ponieważ obowiązywały jeszcze wcześniej podpisane umowy na: odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów komunalnych.

W roku 2019 gmina zawarła umowę z Pracownią Projektową Kowalski na opracowanie koncepcji i dokumentacji projektowej wraz z niezbędnymi dokumentami Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Aleksandrowie. W roku 2020 gmina przeprowadziła w trybie przetargu nieograniczonego postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na zadanie "Budowa Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych dla

Gminy Nowe Miasto nad Wartą". Dnia 7 grudnia 2020 rozstrzygnięto przetarg i wyłoniono wykonawcę, realizację inwestycji zaplanowano na rok 2021.

Szczegółowa analiza stanu gospodarki odpadami w Gminie Nowe Miasto nad Wartą za rok 2020 została wydana 1 kwietnia 2021 roku.

Odpady komunalne powstają głównie w domowych gospodarstwach i na terenie nieruchomości niezamieszkałych (obiekty użyteczności publicznej czy infrastruktury). W roku 2020 selektywną zbiórkę odpadów (zgodnie z zapisami ustawy) prowadziło 100% właścicieli nieruchomości zamieszkałych na terenie gminy. 21 % właścicieli nieruchomości (wg złożonych deklaracji) posiadało przydomowy kompostownik.

Właściciele nieruchomości niezamieszkałych zostali poinformowani o konieczności podpisania umowy na odbiór odpadów komunalnych z jedną z firm posiadającą wpis do rejestru działalności regulowanej prowadzonego przez Wójta Gminy Nowe Miasto nad Wartą (w roku 2020 zawarto 107 umów).

W tabeli 13 przedstawiono ilość zebranych odpadów komunalnych - nieruchomości zamieszkałe w Gminie Nowe Miasto nad Wartą w roku 2020.

Tabela 13. Ilość zebranych odpadów komunalnych zebranych z terenu nieruchomości zamieszkałych w gminie roku 2020

Rodzaj odpadów	Kod odpadu	Ilość odpadów [Mg]
niesegregowane zmieszane odpady komunalne	20 03 01	1 219,1000
odpady kuchenne ulegające biodegradacji	20 01 08	422,5800
leki inne niż wymienione w 20 01 31	20 01 32	0,3200
odpady wielogabarytowe	20 03 07	82,6800
opakowania z tworzyw sztucznych	15 01 02	129,2600
opakowania ze szkła	15 01 07	193,7400
opakowania z papieru i tektury	15 01 01	44,7400
zużyte opony - do 1 m średnicy	16 01 03	14,0600
urządzenia zawierające freony - kompletne	20 01 23*	8,9000
zużyte urządzenie elektryczne i elektroniczne	20 01 35*	9,7400
zużyte urządzenie elektryczne i elektroniczne	20 01 36	4,8800
Razem		2 130,0000

źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą za rok 2020

Na podstawie danych zawartych w Analizie stanu gospodarki odpadami komunalnymi za rok 2020:

- roczna ilość odpadów komunalnych zmieszanych o kodzie 20 03 01 na 1 mieszkańca gminy w roku 2020 wynosiła 151,59 kg i zmalała w stosunku do roku 2019 o 5,6 %.

W roku 2020 wg danych z Instalacji Komunalnych zmieszanych odpadów komunalnych o kodzie 20 03 01 było 1 413,44 Mg:

- wysortowano 52,2505 Mg surowców, w tym:
  - opakowania z papieru i tektury (kod 15 01 01) - 17,9552 [Mg]
  - opakowania z tworzyw sztucznych (kod 15 01 02) - 3,4364 [Mg]
  - opakowania z metali (kod 15 01 04) - 17,2621 [Mg]
  - opakowania wielomateriałowe (kod 15 01 05) - 4,0563 [Mg]

- opakowania ze szkła (kod 15 01 07) - 9,5405 [Mg]

- przekazano do składowania 1,4056 Mg o kodzie 19 12 12.

Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych w gminie, wytworzonych przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych na 1 mieszkańca w roku 2020 wyniosła 300,100 kg (w tym 264,946 kg - właściciele nieruchomości zamieszkałych).

W tabeli 14 pokazano łączną ilość zebranych odpadów komunalnych w Gminie Nowe Miasto nad Wartą wytworzonych w roku 2020 przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych z podziałem na rodzaje odpadów.

Ilość wszystkich odpadów komunalnych zebranych w gminie z terenu nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych (na podstawie Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi za rok 2020) wynosiła 2 413,4067 Mg, z czego 1 413,4400 Mg stanowiły niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne tj. 58,6% zebranych odpadów. Zebrane odpady selektywne stanowiły 18,2% (438,2977 Mg) a ulegające biodegradacji 467,9600 Mg czyli 19,4% zebranych odpadów.

Tabela 14. Łączną ilość zebranych odpadów komunalnych w Gminie Nowe Miasto nad Wartą wytworzonych w roku 2020 przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych z podziałem na rodzaje odpadów

Rodzaj odpadów	Kod odpadu	Ilość odpadów [Mg]
niesegregowane, zmieszane odpady komunalne	20 03 01	1 413,4400
opakowania z tworzyw sztucznych	15 01 02	143,9810
opakowania z papieru i tektury	15 01 01	45,2800
opakowania z metali	15 01 04	1,3767
opakowania ze szkła	15 01 07	195,8800
zużyte opony	16 01 03	14,0600
odpady wielogabarytowe	20 03 07	82,6800
urządzenia zawierające freony	20 01 23*	8,9000
leki inne niż wymienione w 20 01 31	20 01 32	0,3200
baterie i akumulatory inne niż wymienione w 20 01 33	20 01 34	0,2290
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	20 01 35*	9,7400
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	20 01 36	4,8800
odpady kuchenne ulegające biodegradacji	20 01 08	422,5800
odpady ulegające biodegradacji	20 02 01	0,1000
zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu	17 09 04	12,4600
odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	17 01 01	43,7800
odpady komunalne niewymienione w innych podgrupach	20 03 99	13,7200
inne odpady z mechanicznej obróbki odpadów	19 12 12	1,4056

źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Nowe Miasto nad Wartą za rok 2020.

Według "Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą za rok 2020" mieszkańcy gminy wytwarzają mniej odpadów niż mieszkańcy województwa wielkopolskiego. W latach 2018-2020 widoczny jest spadek udziału odpadów niesegregowanych (kod 20 03 01) w ogólnej ilości odpadów komunalnych. W roku 2020 ogólna ilość zebranych odpadów komunalnych zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego, mimo to mieszkańcy zebrali zbyt mało odpadów w sposób selektywny.

Na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą do 2017 r. istniało składowisko odpadów komunalnych w miejscowości Elżbietów o powierzchni 7,0 ha, które funkcjonowało od 1992 r. Na składowisko w Elżbietowie zakończono przyjmowanie odpadów w 2009 r., decyzję wyrażającą zgodę na zamknięcie składowiska wydano 29.06.2010 r. Nową decyzję na zamknięcie i decyzję zatwierdzającą instrukcję prowadzenia składowiska wydano 27.11.2013 r. Zakończenie rekultywacji składowiska odpadów w Elżbietowie nastąpiło w 2017 r. i jest to termin zamknięcia tego składowiska. Na terenie zrehabilitowanego składowiska prowadzony jest monitoring, którego zadaniem jest rozpoznanie i określenie wpływu składowiska na środowisko przyrodnicze oraz możliwości wystąpienia lub powstania zagrożeń dla środowiska.

Na podstawie aktualnych badań – Raport z badań monitoringowych przeprowadzonych w 2020 r. (tabela 15) można stwierdzić, że wody podziemne ze składowiska odpadów komunalnych w Elżbietowie:

1. Zgodnie z oceną jakości wód podziemnych dokonaną na podstawie Rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2020 r. – w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 2148), dla parametrów określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz. U. z 2013 r., poz. 523), wody podziemne z piezometru P-1, P-2, P-3 w miejscowości Elżbietów w 2020 r. zakwalifikowano do II klasy jakości; Klasa II to wody o dobrej jakości, w których:

- a) wartości niektórych elementów fizyko-chemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych,
- b) wartości elementów fizyko-chemicznych nie wskazują na wpływ działalności człowieka albo jest to wpływ bardzo słaby.

Tabela 15. Jakość wód podziemnych pierwszego poziomu wodonośnego na terenie składowiska odpadów komunalnych w miejscowości Elżbietów w 2020 r.

Parametr	Jednostka	Średnie stężenia w 2020 r.		Klasa jakości	
		Dopływ P-1	Odływ P-2 i P-3	Dopływ P-1	Odływ P-2 i P-3
Odczyn (pH)	pH	7,3	7,5	I	I
Przewodność elektrolityczna właściwa	µs/cm	762	751	II	II
OWO	mg C/l	2,3	3,1	I	I
Kadm	mg Cd/l	<0,0005	<0,0005	I	I
Chrom	mg Cr/l	<0,010	<0,010	I	I
Miedź	mg Cu/l	<0,004	<0,004	I	I
Ołów	mg Pb/l	<0,004	<0,004	I	I
Cynk	mg Zn/l	0,0125	0,047	I	I
Rtęć	µg Hg/l	<0,10	0,13	I	I
Σ WWA	µg/l	<0,005	<0,005	I	I

Źródło: „Raport z badań wykonanych w 2020 r. – Monitoring lokalny środowiska na terenie składowiska odpadów komunalnych w miejscowości Elżbietów, Gmina Nowe Miasto nad Wartą, Salmopem, 2020 r.

W 2020 r. odnotowano poprawę jakości wód dopływających do składowiska (piezometr P-1) w zakresie ołowiu i cynku, które pozwoliły zakwalifikować wodę w zakresie tych parametrów do klasy I (w 2019 r. była to klasa II). Pozostałe wyniki jakości wód podziemnych na składowisku porównywalne są do uzyskanych w 2020 r.

2. Przeprowadzone w 2020 r. badania jakości nie wykazały ujemnego wpływu składowiska w Elźbietowie na wody podziemne. Obserwowane zanieczyszczenia mają charakter naturalny, charakterystyczny dla czwartorzędowych środowisk Niżu Polskiego, bądź są wynikiem działalności antropogenicznej związanej z uprawą pól (nawożenie nawozami organicznymi i mineralnymi), czy nieuregulowanym systemem gospodarki ściekami (brak kanalizacji sanitarnej) na omawianym obszarze.

3. W odciekach składowiskowych zanotowano jedynie podwyższone wartości takich parametrów jak: OWO i przewodność elektryczna właściwa.

4. Stężenie i emisja gazu składowiskowego jest nieznaczna.

5. W ciągu roku 2020 r. nie zaobserwowano nieznaczne osiadanie składowiska o 0,01 m.

W związku z realizacją Uchwały nr XXXVII/230/2010 Rady Gminy Nowe Miasto nad Wartą z dnia 24.03.2010 r. w sprawie uchwalenia „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Nowe Miasto nad Wartą na lata 2010 – 2032 oraz Uchwały Nr XXXVIII/220/2010 Rady Powiatu Średzkiego z dnia 23.03.2010 r. w sprawie uchwalenia „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Średzkiego na lata 2010 – 2032”, powiat średzki w latach 2010 – 2018 prowadził działania pn. Likwidacja wyrobów budowlanych zawierających azbest na terenie powiatu średzkiego.

Aktualnie Gmina Nowe Miasto nad Wartą samodzielnie występuje do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu z wnioskiem o udzielenie dotacji na realizację zadań dotyczących likwidacji wyrobów budowlanych zawierających azbest z nieruchomości położonych na jej terenie.

Na terenie gminy istnieją również podmioty zajmujące się przetwarzaniem i zbieraniem odpadów innych niż komunalne:

a) przetwarzanie: Tercon Recykling, Mariusz Riediger Kruczyn 29, 63-041 Chocicza,

b) zbieranie: Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „ROL-MET” Krystyna Spitalniak Kruczyn 11, 63-040 Nowe Miasto nad Wartą.

5.9. Zasoby przyrodnicze

Według klasyfikacji geobotanicznej (W. Szafer) lasy na terenie gminy należą do Działu Bałtyckiego, Poddziału Pasa Wielkich Dolin Rzecznych. Lasy stanowią 20,7 % ogólnej powierzchni gminy. Administracyjnie lasy Gminy Nowe Miasto nad Wartą podlegają nadleśnictwu Jarocin – obręb Klęka.

Środkową część gminy porasta bór mieszany, świeży (BMśw) i las mieszany, świeży (LMśw). W tym drzewostanie dominuje sosna zwyczajna z domieszką dębu, brzozy i olszy. Niższe poziomy pradoliny porastają lasy na siedliskach lasu mieszanego świeżego i lasu świeżego (Lśw). Dominującym drzewem jest sosna zwyczajna z domieszką dębu, brzozy i topoli (LMśw) oraz z dębem, topolą, modrzewiem i świerkiem (Lśw). Tarasy podmokłe zajęte są przez lasy liściaste olszy oraz łęgi olszowe. Wiek drzewostanu kształtuje się w przedziale 50 – 100 lat.

Największe kompleksy leśne występują w:

- północnej części gminy w pradolinie Warty, pomiędzy miejscowościami Dębno – Nowe Miasto nad Wartą – Komorze,
- we wschodniej części pomiędzy wsią Radliniec a Klęką,
- na południu gminy w okolicach miejscowości Stramnica i Kruczynek.

Lasy na terenie gminy mają kilka zasadniczych funkcji:

- **ekologiczne** – korzystny wpływ na kształtowanie się klimatu i skład atmosfery, ochrona gleb przed erozją, utrzymywanie zwierciadła wody podziemnej, różnorodność krajobrazu i bioróżności ekosystemów,
- **ochronne** – lasy strefy uszkodzeń przemysłowych (zanieczyszczenie tranzytowe SO₂) zlokalizowane wzdłuż trasy katowickiej oraz lasy wodochronne (pełniące funkcje glebochronne i wodochronne) w obrębie terasy zalewowej Warty,
- **społeczne** – walory turystyczne, rekreacyjne, zdrowotne,
- **ekonomiczne** – pozyskiwanie drzewa do celów przemysłowych i gospodarczych.

Szatę roślinną wzbogaca swą różnorodnością form i gatunków zieleń urządzona. Szczególną uwagę należy zwrócić na zadrzewienia śródpolne, przydrożne i przywodne, które nie tylko regulują stosunki wodne tego terenu, zapobiegają erozji gleb, ale są również ostoją dla ptactwa i łącznikami między zwartymi zespołami leśnymi. Pasmowe zadrzewienia, które występują przy szlakach komunikacyjnych i wzdłuż granic własności pełnią rolę nie tylko krajobrazową, ale również ochronną (zapory śnieżne).

Parki dworskie, których na terenie gminy jest 7, zajmują łączną powierzchnię 30,02 ha.

Tabela 16. Parki na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą

Miejscowość	Rodzaj parku	Powierzchnia w ha
Boguszyn	krajobrazowy z XIX w	3,9
Chocicza	krajobrazowy z XIX w	5,5
Dębno	krajobrazowy z II połowy XIX w	4,4
Klęka	krajobrazowy z XIX w	5,6
Kruczyn	krajobrazowy z II połowy XIX w	2,08
Skoraczew	krajobrazowy z XIX w	4,32
Szyplów	krajobrazowy z II połowy XIX w	4,22

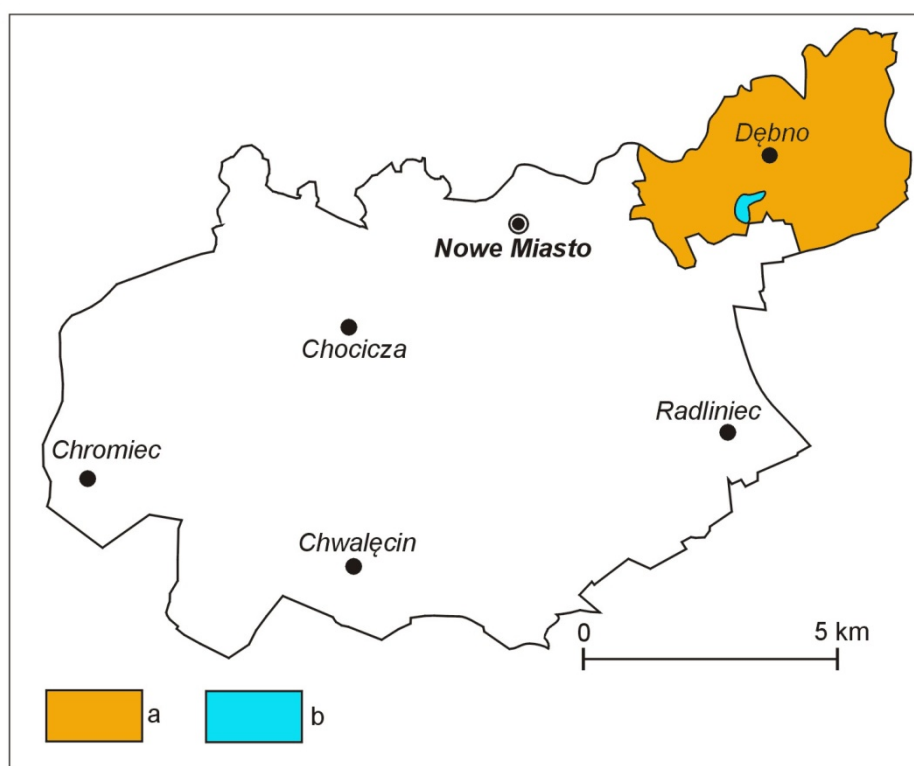
Źródło: Starostwo Powiatowe w Środzie Wlkp.

Dopełnieniem zieleni są przydomowe ogrody oraz drzewostan występujący na cmentarzach.

5.9.1. Formy ochrony przyrody

Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1098) określa cele, zasady i formy ochrony przyrody ożywionej, nieożywionej krajobrazu. Na podstawie powyższej ustawy wyróżnia się następujące rodzaje obszarów chronionych: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe wraz z ich otulinami, obszary chronionego krajobrazu oraz obszary Natura 2000. Oprócz nich istnieje również ochrona gatunkowa niektórych roślin i zwierząt oraz ochrona indywidualna pomników przyrody, użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych przyrody nieożywionej zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

Na obszarze Gminy Nowe Miasto nad Wartą znajduje się **Żerkowsko – Czeszewski Park Krajobrazowy** (rysunek 10).

Rysunek 10. Żerkowsko - Czeszewski Park Krajobrazowy (a) z rezerwatem Dębno nad Wartą (b)

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl>.

Park ten został utworzony Rozporządzeniem Nr 1/94 Wojewody Poznańskiego i Kaliskiego z dnia 17 października 1994 r. Obecnie obowiązującym aktem prawnym odnoszącym się do Żerkowsko – Czeszewskiego Parku Krajobrazowego jest uchwała Nr XXXVII/730/13 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 30.09.2013 r. w sprawie utworzenia Żerkowsko – Czeszewskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego poz. 5747), zmieniona uchwałą Nr XXIX/754/17 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27.03.2017 r. (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego poz. 2941).

Park obejmuje swym zasięgiem obszar 15 794,84 ha, w tym 1 475,19 ha leży na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą, są to okolice miejscowości Dębno. Pozostała część parku krajobrazowego rozciąga się na terenach gmin: Miłosław i Żerków.

Żerkowsko – Czeszewski Park Krajobrazowy został utworzony w celu zachowania krajobrazu polodowcowego, ze względu na unikalną, bardzo urozmaiconą rzeźbę terenu oraz dla zachowania cennych ekosystemów. Na tym obszarze występują cenne zbiorowiska roślinne, rzadkie gatunki roślin i zwierząt. Duża wilgotność sprzyja występowaniu między innymi: fiołka mokradłowego, goryczki wąskolistnej czy czarcikęsika Kluka. W okolicy Dębna rośnie bardzo rzadki pszeniec grzebieniasty. Na terenie całego parku istnieją również liczne pojedyncze drzewa i grupy drzew uznane za pomniki przyrody. Dzięki obecności lasów o charakterze puszczańskim nie brakuje tu rzadkich i zagrożonych wyginięciem zwierząt bezkręgowych (kozióróg dębosz, pachnica dębowa czy ciołek matowy). Na terenach tych bardzo licznie występują kumaki nizinne, grzebiuszki ziemne czy zaskrońce. Obszary starorzeczy są ostoją i miejscem zimowisk ptaków wodnych. Duża liczebność ptaków wodno-błotnych związana jest z różnorodnością siedliskową. Na terenie parku spotkać można: bieliką, kanię rudą, bociana czarnego, czaplę białą, dzięcioła – zwłaszcza dzięcioła średniego (<http://www.zpkww.pl/parki/zerkowsko-czeszewski-park-krajobrazowy>).

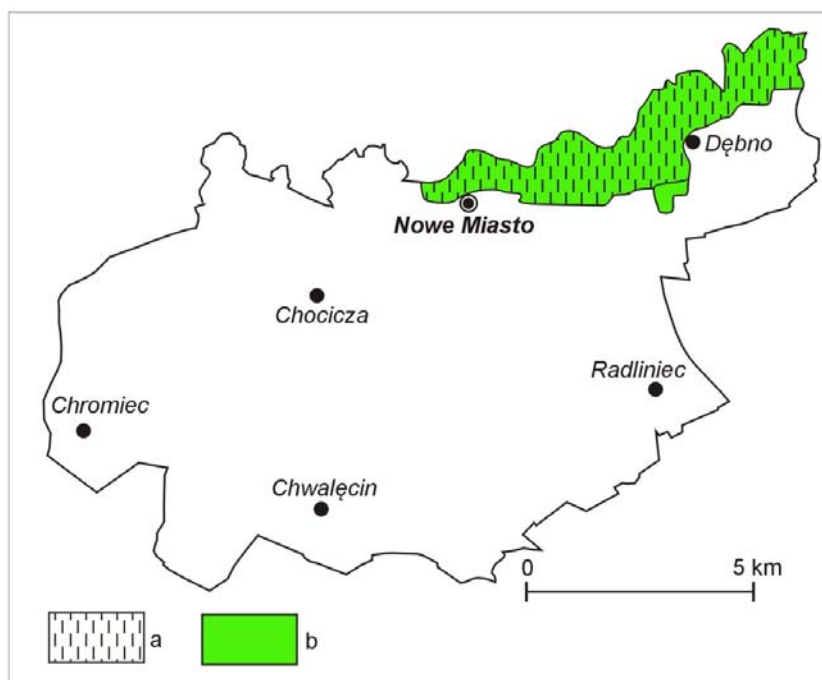
Na terenie parku zlokalizowany jest **rezerwat Dębno nad Wartą**. Rezerwat obejmuje powierzchnię 21,62 ha i został utworzony w roku 1974. Obszar krawędzi pradoliny porasta wielogatunkowy drzewostan liściasty, w którym dominuje dąb. Płaskie tarasy nadzalewowe pokryte są lasem łągowym. W rezerwacie stwierdzono występowanie 23 gatunków drzew. Rezerwat został utworzony w celu ochrony rzadkich gatunków zwierząt bezkręgowych: ślimaków świdrzyków (centymetrowej wielkości) oraz równonogów - charakterystycznych dla terenów górskich.

Część Żerkowsko – Czeszewskiego Parku Krajobrazowego należy do obszaru **Natura 2000**. Obszary Natura 2000 zostały wyznaczone w trybie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Europejska Sieć Ekologiczna NATURA 2000 to forma ochrony przyrody (obok istniejących parków narodowych, rezerwatów przyrody czy innych) wprowadzona w naszym kraju od momentu wstąpienia Polski do Unii Europejskiej. Za obszary NATURA 2000 uznaje się tereny najważniejsze dla zachowania zagrożonych lub bardzo rzadkich gatunków roślin, zwierząt czy charakterystycznych siedlisk przyrodniczych, mających znaczenie dla ochrony wartości przyrodniczych Europy. W skład sieci NATURA 2000 wchodzi:

- Obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO)
- Specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO).

Na rysunku 11 pokazano obszary Natura 2000 wytyczonego ze względu na dyrektywę ptasią (Dolina Środkowej Warty) i siedliskową (Lasy Żerkowsko – Czeszewskie).

Rysunek 11. Obszary Natura 2000

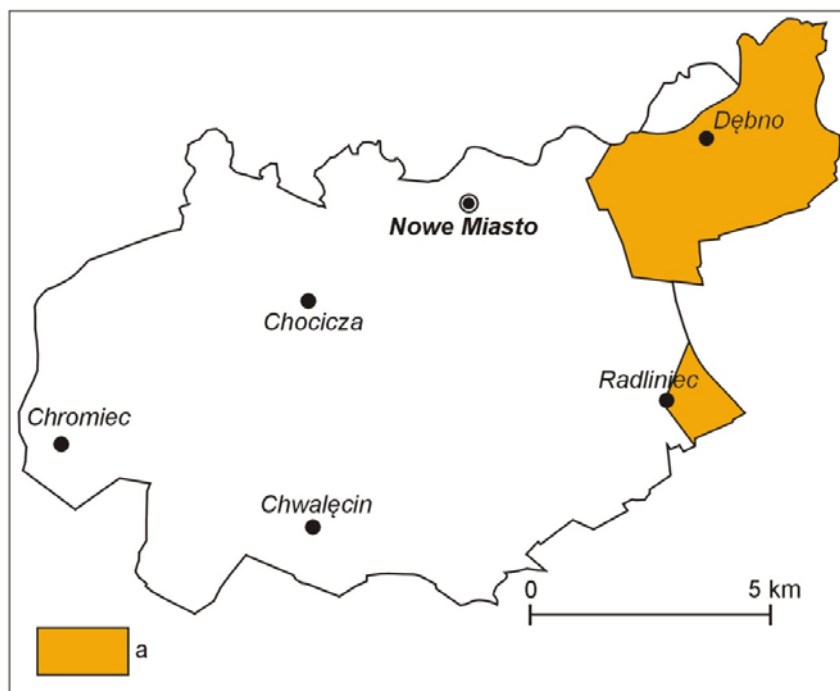
Źródła: <http://geoserwis.gdos.gov.pl>; uproszczono (legenda: a - obszary siedliskowe, b - obszary ptasie).

Lasy Żerkowsko – Czeszewskie (dyrektywa siedliskowa). Obszar obejmuje fragment doliny zalewowej Warty. Krajobraz zdominowany jest przez rozległe połacie lasów łągowych oraz grądów. Łącznie na terenie ostoi zidentyfikowano 11 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, pokrywających 38% powierzchni ostoi. Występuje tu też 12 gatunków zwierząt z załącznika II tej dyrektywy. Wśród owadów na szczególną uwagę zasługują populacje tak rzadkich gatunków jak: *Stenocorus meridianus*, *Saperda punctata* (jedyne znane stanowisko w Wielkopolsce) czy *Anoplodera sexguttata* oraz gatunku chronionego *Dorcus parallelipedus*. Ważna ostoja *Osmoderma eremita* i *Cerambyx cerdo*. Populacja trzepli zielonej *Ophiogomphus cecilia*, stanowiąca fragment ciągłej populacji warciańskiej, zasiedla licznie cały odcinek Warty w obrębie obszaru. Towarzyszy jej również rozpowszechniona, choć nieco mniej liczna, wielkorzecznica gadziogłówka żółtonoga *Gomphus flavipes* (z IV Załącznika Dyrektywy Siedliskowej). Obiekt stanowi cenna ostoję florystyczną. Stwierdzono tu występowanie 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Listy roślin oraz 34 gatunki uznawane za rzadkie i zagrożone w Wielkopolsce. Bogate populacje tworzą także liczne gatunki chronione na mocy polskiego prawa.

Ze względu na dyrektywę ptasią wytyczono obszar **Dolina Środkowej Warty**. Obszar obejmuje dolinę Warty od Uniejowa do Dębna nad Wartą. Obszar jest bardzo ważną ostoją ptaków wodno-błotnych, przede wszystkim w okresie łągowym. Występuje tu co najmniej 42 gatunki ptaków wymienionych w załączniku do Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz 18 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Teren ten zasiedla m.in.: powyżej 10% krajowej

populacji rybitwy białowąsej oraz powyżej 2% krajowych populacji: cyranka, gęgawy, krwawodzioba, płaskonosa, rybitwy białoczelnej, rybitwy czarnej. W okresie wędrówki jesiennej na obszarze spotkać można: czaple białą (do 23 osobników), świstuna (do 1500 osobników), żurawia, bataliony i stada gęsi.

Północno-wschodni teren gminy Nowe Miasto nad Wartą jest również obszarem chronionego krajobrazu wydzielonym jako **Szwajcaria Żerkowska** (rysunek 12). Ochroną objęto tu zbiorowiska leśne oraz unikatową, urozmaiconą rzeźbę terenu, pełną wzniesień, parowów i erozyjnych rozcięć.

Rysunek 12. Obszary chronionego krajobrazu - Szwajcaria Żerkowska (a)

Źródła: <http://geoserwis.gdos.gov.pl>.

Na obszarze Gminy Nowe Miasto nad Wartą znajdują się **pomniki przyrody**. Za pomnik przyrody w pojęciu Ustawy o ochronie przyrody uważany jest wyróżniający się twór lub skupienie twórców przyrody ożywionej lub nieożywionej, mający szczególne wartości pod względem przyrodniczym, naukowym, historycznym, pamiątkowym lub krajobrazowym. Na terenie gminy są to przeważnie pojedyncze stare drzewa lub ich grupy. Na rysunku 13 przedstawiono przybliżone położenie drzew w tabeli 17 podano ich gatunki.

Tabela 17. Pomniki przyrody na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą

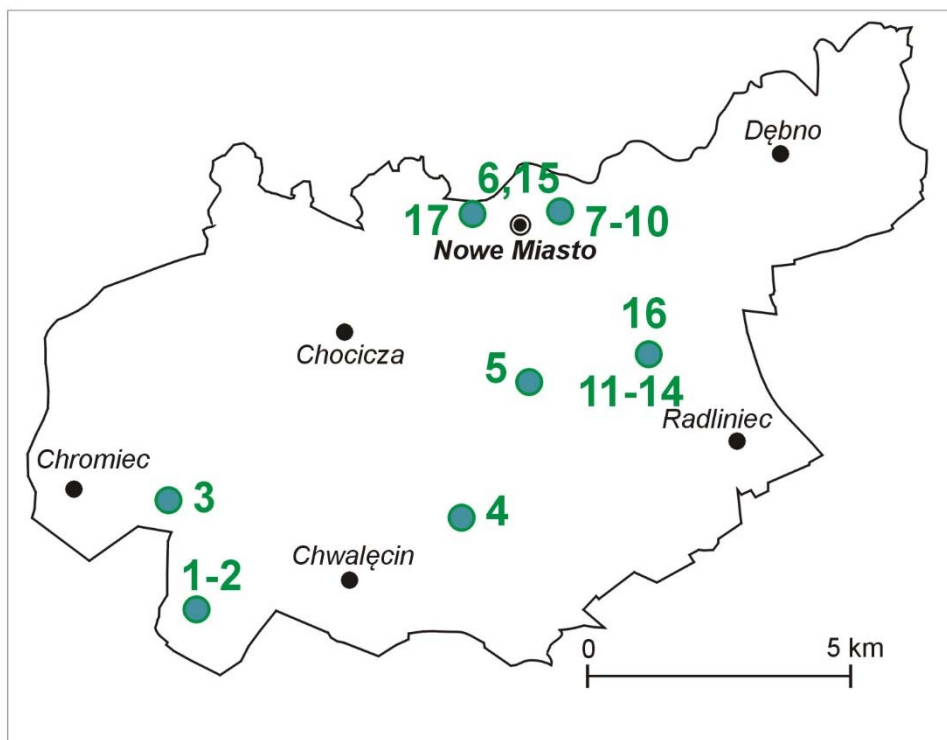
Lp	Miejscowość	Rodzaj pomnika / ilość drzew	Gatunek	Obwód/ pierścienica	Numer decyzji
1	Skoraczew	Grupa drzew 5 szt.	Dęby szypułkowe – Quercus rob.	220-440	Decyzja nr RLSop-4101-1036/75 Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody z up. Wojewody Poznańskiego z 25.09.1975 r.
2	Skoraczew	Grupa drzew 4 szt.	Płatan klonolistny - Platanus acerifolia	260-300	Decyzja nr RLSop-4101-1037/75 Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody z up. Wojewody Poznańskiego z 25.09.1975 r.
3	Kruczyn	Dąb szypułkowy 1 szt.	Dąb szypułkowy – Quercus rob.	630	Decyzja nr RZLiś 7146-18/84 Wojewody Poznańskiego z 12.06.1984 r.

4	Szyplów	Sosna pospolita 1 szt.	Sosna pospolita - Pinus silvestris	320	Decyzja nr RZLIś 7146-19/84 Wojewody Poznańskiego z 12.06.1984 r.
5	Aleksandrów – Kłęka	Aleja pomnikowa 96 drzew - kasztanowiec zwyczajny (89 szt.), lipa (7 szt.), od 2018 r. - 82 szt.	Kasztanowiec pospolity – Aesculus hippocastanum	Pierścienica 40-70	Decyzja nr RZLIś 7146-20/84 Wojewody Poznańskiego z 12.06.1984 r.
6	Nowe Miasto	Dąb szypułkowy 1 szt.	Dąb szypułkowy – Quercus rob.	520	Decyzja nr RZLIś 7146-25/84 Wojewody Poznańskiego z 12.06.1984 r.
7	Nowe Miasto Papiernia	Dęby szypułkowe 3 szt.	Dąb szypułkowy – Quercus rob.	360,417,315	Orzeczenie Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 10 listopada 1959 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody
8	Nowe Miasto Papiernia	Grupa drzew 16 szt. Quercus rob. (14 szt.) oraz Paklon (2 szt.)	Dąb szypułkowy – Quercus rob., Acer campestre	206-367/ Paklony 190, 191	Orzeczenie Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 10 listopada 1959 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody
9	Nowe Miasto Papiernia	Dąb szypułkowy 1 szt.	Dąb szypułkowy – Quercus rob.	305	Orzeczenie Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 10 listopada 1959 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody
10	Nowe Miasto Papiernia	Grupa drzew 8 szt.	Dęby szypułkowe – Quercus rob.	225 - 370	Orzeczenie Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 10 listopada 1959 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody
11	Kłęka	Sosna zwyczajna 1 szt.	Sosna zwyczajna - Pinus silvestris	159	Orzeczenie Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 10 listopada 1959 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody
12	Kłęka	Sosna zwyczajna 1 szt.	Sosna zwyczajna - Pinus silvestris	195	Orzeczenie Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 10 listopada 1959 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody
13	Kłęka	Sosna zwyczajna 1 szt.	Sosna zwyczajna - Pinus silvestris	190	Orzeczenie Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 10 listopada 1959 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody
14	Kłęka	Sosna zwyczajna 1 szt.	Sosna zwyczajna - Pinus silvestris	217	Orzeczenie Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 10 listopada 1959 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody
15	Nowe Miasto	Sosna zwyczajna 1 szt.	Sosna zwyczajna - Pinus silvestris	180	Orzeczenie Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 10 listopada 1959 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody
16	Kłęka	Grupa drzew 22 szt.	Dęby szypułkowe – Quercus rob. 14 szt. Dąb bezszypułkowy Quercus petraea 8 szt.	135 – 313	Orzeczenie Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 10 listopada 1959 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody
17	Nowe Miasto	Sosna zwyczajna 1 szt.	Sosna zwyczajna - Pinus silvestris	264	Rozporządzenie Nr 7/94 Wojewody Poznańskiego z dnia 12 grudnia 1994 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody

Źródło: Urząd Gminy Nowe Miasto nad Wartą, 2021 r.

Zgodnie z uchwałą Rady Gminy nr XL/232/2018 z dnia 10 kwietnia 2018 roku, w stosunku do 14 drzew gatunku Kasztanowca zwyczajnego z Alei Kasztanowcowej w Aleksandrowie

zniesiono status pomnika przyrody. Decyzję podjęto z powodu utraty wartości przyrodniczej i ze względów bezpieczeństwa.

Rysunek 13. Pomniki przyrody na obszarze Gminy Nowe Miasto nad Wartą

Źródła: <http://geoserwis.gdos.gov.pl>, <http://crfop.gdos.gov.pl>.

5.10. Zagrożenia poważnymi awariami

W myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody przez pojęcie poważnej awarii rozumie się zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi, lub środowiska, lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Natomiast poważna awaria przemysłowa oznacza poważną awarię w zakładzie.

O zakwalifikowaniu danego zakładu do grupy zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, decyduje: rodzaj, kategoria i ilość substancji niebezpiecznej znajdującej się w danym zakładzie. W załączniku do Rozporządzenia Ministra Rozwoju z 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U z 2016 r. poz. 138), wskazano kryteria w oparciu o które, dany zakład może zostać zakwalifikowany jako zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii albo zakład o dużym ryzyku wystąpienia awarii.

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Poznaniu prowadzi rejestr zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii (ZDR) oraz zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii (ZZR) w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska.

Zgodnie z rejestrem znajdującym się w Biuletynie Informacji Publicznej Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu, na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą nie występują zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii (ZDR) oraz zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii (ZZR).

Potencjalnymi sprawcami awarii mogą być stacje paliw nie klasyfikujące się do grup ZDR ani ZZR. Przez obszar gminy transportowane są również materiały niebezpieczne przewożone z wykorzystaniem transportu drogowego i kolejowego, stwarzając potencjalną możliwość wystąpienia NZŚ. Transportem drogowym przewozi się głównie substancje ropopochodne i gaz płynny oraz niewielkie ilości amoniaku i chloru.

Zgodnie z danymi zawartymi w rejestrze poważnych awarii Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu, na terenie gminy w latach 2010 – 2020 nie odnotowano również żadnego przypadku wystąpienia poważnej awarii.

Obowiązki w zakresie zapobiegania zdarzeniom mogącym powodować poważną awarię, a także ograniczanie skutków awarii dla ludzi i środowiska, dotyczą zarówno podmiotów prowadzących zakłady, których działalność może być przyczyną wystąpienia awarii, podmiotów transportujących substancje niebezpieczne, jak również organów administracji, w tym właściwych organów Państwowej Straży Pożarnej. Ponadto, każda osoba będąca świadkiem wystąpienia awarii jest zobowiązana niezwłocznie zaalarmować osoby znajdujące się w zasięgu zagrożenia tą awarią oraz zawiadomić odpowiednie służby.

5.11. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron poszczególnych elementów środowiska oraz badania szans i zagrożeń jakie stwarza dla nich otoczenie. Ogólne wytyczne wynikające z analizy SWOT są następujące:

- unikanie zagrożeń/emisji zanieczyszczeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmocnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

W poniższej tabeli przedstawiono podsumowanie oceny stanu środowiska w Gminie Nowe Miasto nad Wartą dla wszystkich potencjalnych obszarów przyszłej interwencji.

Tabela 18. Analiza SWOT dla obszarów interwencji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Wartą na lata 2021 – 2024

Klimat i powietrze	
Mocne Strony	Słabe Strony
<ul style="list-style-type: none"> Jakość powietrza zadowalająca 	<ul style="list-style-type: none"> Koncentracja zanieczyszczeń wzdłuż najważniejszych ciągów komunikacyjnych Pogorszenie jakości powietrza w sezonie grzewczym – kotłownie węglowe
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> Wprowadzanie odnawialnych źródeł energii: biopaliwa, gaz, olej opałowy, energia słoneczna Modernizacja kotłowni tradycyjnych Termomodernizacja budynków Rozbudowa infrastruktury ścieżek rowerowych oraz komunikacji międzygminnej Zaprzestanie spalania odpadów 	<ul style="list-style-type: none"> Ponadlokalność zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem powietrza Stosowanie indywidualnego ogrzewania (węglowego) Spalanie odpadów Wzrost liczby samochodów i natężenia ruchu drogowego Brak środków na inwestycje zmierzające do poprawy jakości powietrza atmosferycznego
Hałas	
Mocne Strony	Słabe Strony
<ul style="list-style-type: none"> Brak występowania zagrożeń związanych ze szkodliwym oddziaływaniem hałasu poza ciągami komunikacyjnymi Inwestycje mające na celu poprawę stanu dróg 	<ul style="list-style-type: none"> Duży ruch komunikacyjny zwłaszcza na trasie S1 Przemieszczenie zabudowy przemysłowej i usługowej z mieszkaniową
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> Poprawa stanu technicznego nawierzchni drogowych Właściwa polityka w zakresie planowania przestrzennego (lokalizacji zakładów przemysłowych poza zabudową mieszkaniową) 	<ul style="list-style-type: none"> Brak funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy stanu środowiska akustycznego Brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
Pola elektromagnetyczne	
Mocne Strony	Słabe Strony
<ul style="list-style-type: none"> Brak przekroczeń PEM na terenach dostępnych dla ludności Prowadzenie ewidencji źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne 	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój sieci telefonii komórkowej – nowe stacje bazowe
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> Rozwój świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie oddziaływania PEM 	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój technologii wykorzystujących PEM
Gospodarowanie wodami	
Mocne Strony	Słabe Strony
<ul style="list-style-type: none"> Położenie części gminy na obszarze głównego zbiornika wód podziemnych GZWP-150 i GZWP-143 Gęsta sieć drobnych cieków oraz rzeka Warta Działalność spółek wodnych w zakresie utrzymania i modernizacji systemów melioracyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> Występowanie zagrożenia powodziowego w dolinie Warty i okresowe wylewy rzeki Warty, Brak wystarczającej konserwacji urządzeń melioracyjnych Położenie w region należącym do obszarów o deficycie wody podziemnej Brak izolującej pokrywy w stropie warstwy wód gruntowych

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Pełne skanalizowanie miejscowości gminy – budowa oczyszczalni przyzagrodowych tam gdzie jest to ekonomicznie uzasadnione • Kontrola szczelności zbiorników na ścieki • Przeciwdziałanie zmianie stosunków wodnych • Prowadzenie akcji edukacyjnej propagującej optymalizację zużycia wody • Prawidłowe stosowanie nawozów i środków ochrony roślin w rolnictwie 	<ul style="list-style-type: none"> • Wpływ zanieczyszczeń spoza terenu gminy na stan czystości wód • Niewystarczająca infrastruktura kanalizacji sanitarnej • Intensywna gospodarka rolna – możliwość zanieczyszczenia wód nawozami i środkami ochrony roślin • Brak funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy jakości wód
Gospodarka wodno – ściekowa	
Mocne Strony	Słabe Strony
<ul style="list-style-type: none"> • Wysoki wskaźnik gospodarstw podłączonych do sieci wodociągowej • Systematyczny wzrost wskaźnika gospodarstw podłączonych do sieci kanalizacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca infrastruktura kanalizacji sanitarnej • Brak kontroli przydomowych oczyszczalni ścieków • Istniejące rurociągi z materiałów cementowo-azbestowych • Nieuregulowana sytuacja zakładów przemysłowych wytwarzających ścieki przemysłowe odprowadzane do kanalizacji innego podmiotu
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Spływ ścieków z terenów sąsiednich • Brak funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy infrastruktury wodno – kanalizacyjnej dla mniejszych inwestycji
Zasoby geologiczne	
Mocne Strony	Słabe Strony
<ul style="list-style-type: none"> • Rozpoznanie i udokumentowanie złóż kruszyw naturalnych, gazu i ceramiki budowlanej 	<ul style="list-style-type: none"> • Zmiana warunków gruntowo – wodnych i krajobrazu • Istnienie wyrobisk poeksploatacyjnych kruszywa naturalnego i ceramiki budowlanej
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój technologii eksploatacji surowców mineralnych i wód termalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystywanie wyrobisk poeksploatacyjnych do nielegalnego pozbywania się odpadów • Osuwiska • Zagrożenie możliwością zanieczyszczenia i pogorszenia wód podziemnych zwłaszcza GZWP nr 150
Gleby	
Mocne Strony	Słabe Strony
<ul style="list-style-type: none"> • Brak zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi • Małe zagrożenie spływem powierzchniowym • Opracowany „Rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą” 	<ul style="list-style-type: none"> • Dominacja gleb o dużej podatności na degradację • Zakwaszenie gleb • Podtapianie i zalewanie znacznych obszarów w czasie roztopów • Erozja wietrzna gleb

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Wapnowanie gleb zakwaszonych • Ograniczenie zużycia związków chemicznych • Wprowadzanie zadrzewień śródpolnych i przybrzeżnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewłaściwa działalność rolnicza • Brak funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy stanu gleb • Wycinka zadrzewień śródpolnych
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	
Mocne Strony	Słabe Strony
<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu średzkiego i Gminy Nowe Miasto nad Wartą” • Uregulowany system gospodarki odpadami w tym selektywnej zbiórki odpadów • Akcje ekologiczne np. „Sprzątanie świata” • Zrehabilitowane składowisko odpadów w Elżbietowie 	<ul style="list-style-type: none"> • Spalanie odpadów w instalacjach do tego nieprzeznaczonych • „Dzikie wysypiska” • Wzrost ilości wytwarzanych odpadów
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie szczelności i kontrola systemu gospodarki odpadami • Edukacja ekologiczna 	<ul style="list-style-type: none"> • Akceptacja społeczna niezgodnych z przepisami prawa sposobów gospodarowania odpadami (spalania odpadów)
Zasoby przyrodnicze	
Mocne Strony	Słabe Strony
<ul style="list-style-type: none"> • Występowanie form ochrony przyrody • Istnienie ekosystemów dolin rzecznych, przede wszystkim doliny Warty pełniące rolę korytarza ekologicznego • Położenie poza obszarem ekologicznego zagrożenia • Coroczne akcje nasadzeń drzew • Akcje ekologiczne np. „Dzień Drzewa”, „Dzień Ziemi” 	<ul style="list-style-type: none"> • Likwidacja zadrzewień śródpolnych i przydrożnych • Zagrożenia pożarowe terenów leśnych • Wypalanie traw
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczanie lokalnych źródeł zanieczyszczeń powietrza, gleby i wód • Dokarmianie i szczepienia ochronne • Właściwa pielęgnacja szaty roślinnej • Zalesianie nieużytków • Zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa pożarowego obszarów leśnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój zabudowy • Niszczenie cennych przyrodniczo siedlisk • Zagrożenia związane ze szkodnikami • Brak funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy stanu fauny i flory
Poważne awarie	
Mocne Strony	Słabe Strony
<ul style="list-style-type: none"> • Brak zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii 	<ul style="list-style-type: none"> • Niska świadomość pracowników o sposobie zapobiegania i skutkach poważnych awarii
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Nadzór nad zakładami przemysłowymi 	<ul style="list-style-type: none"> • Zagęszczenie zabudowy

Źródło: Opracowanie własne

VI. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE

Z pośród wszystkich zadań ekologicznych w harmonogramie realizacji działań priorytetowych Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Wartą na lata 2021 – 2024 uwzględniono tylko najważniejsze z nich, które pozwolą osiągnąć założone cele ekologiczne.

Zadania zawarte w Programie Ochrony Środowiska związane są przede wszystkim z realizacją przyjętych przez gminę programów, dofinansowaniem działań na rzecz ochrony środowiska, działalności edukacyjnej w zakresie szeroko rozumianej edukacji ekologicznej oraz zadań związanych z kompetencjami ustawowymi wójta, jako organu ochrony środowiska. W harmonogramie wyznaczonym celom w ramach kierunków interwencji, odpowiadają zadania dla których wyznaczono: czas realizacji, jednostki realizujące, sposób wykonania zadań, a także szacunkowe koszty i źródła finansowania. Zestawienie zadań priorytetowych stanowi harmonogram realizacyjny – plan operacyjny Programu Ochrony Środowiska, zawierający zadania priorytetowe na lata 2021 – 2024 (**tabela 19**). Cele środowiskowe określone dla Gminy Nowe Miasto nad Wartą w ramach obszarów interwencji to:

1. Ochrona klimatu i powietrza atmosferycznego poprzez ograniczenie emisji niskiej, komunikacyjnej i przemysłowej oraz stosowanie rozwiązań energooszczędnych.
2. Ochrona przed hałasem.
3. Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.
4. Ochrona jakości wód podziemnych i powierzchniowych oraz racjonalne korzystanie z zasobów wodnych gminy.
5. Ochrona ziemi i gleb.
6. Racjonalna gospodarka odpadami.
7. Ochrona zasobów przyrody.
8. Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa poprzez edukację ekologiczną wszystkich grup społecznych.

6.1.Cele, kierunki interwencji, zadania – harmonogram realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Wartą na lata 2021 – 2024

6.1.1. Ochrona klimatu i powietrza atmosferycznego poprzez ograniczenie emisji niskiej, komunikacyjnej i przemysłowej oraz stosowanie rozwiązań energooszczędnych.

Na jakość powietrza mają wpływ różnorakie czynniki: wysoka emisja zanieczyszczeń w wyniku działalności gospodarki przemysłowej, zanieczyszczenia komunalne oraz komunikacyjne. Należy więc wprowadzić szereg działań proekologicznych zmierzających

do ograniczenia emisji szkodliwych substancji oraz wprowadzania nowych rozwiązań technologicznych. Do głównych kierunków interwencji w ramach celu: „Ochrona klimatu i powietrza atmosferycznego poprzez ograniczenie emisji niskiej, komunikacyjnej i przemysłowej oraz stosowanie rozwiązań energooszczędnych ” należą:

1. Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery.
2. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.
3. Rozwój transportu zbiorowego i wspieranie ekologicznych form transportu.
4. Stosowanie energooszczędnych systemów oświetlenia.
5. Rozwój odnawialnych źródeł energii.

6.1.2. Ochrona przed hałasem

Uwzględnienie w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym relacji przestrzennych pomiędzy potencjalnymi źródłami hałasu (zwłaszcza z obiektami komunikacyjnymi), a terenami o funkcjach „wrażliwych”. W planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przewiduje się natomiast możliwość ustanowienia stref ograniczonego użytkowania (tworzonych ze względu na zwiększoną emisję tych zagrożeń) w obrębie, których wykluczona byłaby realizacja określonych form zabudowy. Głównym kierunkiem interwencji w ramach celu: „Ochrona przed hałasem” jest:

1. Ograniczenie emisji hałasu i utrzymanie jak najlepszej jakości stanu akustycznego środowiska.

6.1.3. Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym

Zgodnie z przepisami ochrony środowiska bieżące przeciwdziałanie zagrożeniom promieniowaniem elektromagnetycznym polegać będzie na zapewnieniu oraz utrzymaniu dobrego stanu środowiska. Głównym kierunkiem interwencji w ramach celu: „Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym” jest:

1. Ograniczenie negatywnego oddziaływania pól elektromagnetycznych na mieszkańców i środowisko.

6.1.4. Ochrona jakości wód podziemnych i powierzchniowych oraz racjonalne korzystanie z zasobów wodnych gminy

Celem ekologicznym jest osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego wód powierzchniowych i podziemnych pod względem jakościowym i ilościowym. Wody

podziemne i powierzchniowe powinny pozostać w stanie ukształtowanym przez przyrodę i jednocześnie być przydatne dla gospodarczego wykorzystania. Realizacja tego celu ekologicznego jest kluczowa również ze względu na geograficzne położenie gminy na której terenie znajduje się dolina Warty stanowiąca północną granicę gminy. Do głównych kierunków interwencji w ramach celu: „Ochrona jakości wód podziemnych i powierzchniowych oraz racjonalne korzystanie z zasobów wodnych gminy” należą:

1. Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych.
2. Zapewnienie dobrej jakości wody dla ludności oraz rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków.
3. Racjonalizacja zużycia wody.
4. Ochrona przed powodzią i suszą, retencja wodna.

6.1.5. Ochrona ziemi i gleb

Zasoby surowców mineralnych są jednym z wielu potencjałów rozwoju gminy. Z drugiej strony zasoby te należą do grupy nieodnawialnych, stąd też ochrona złóż i ich racjonalne wykorzystanie stanowią zasadniczy cel polityki ekologicznej gminy.

Szczególny nacisk trzeba położyć na zadania w zakresie ochrony gleb przed degradacją powodowaną przez szeroko pojętą intensyfikację produkcji rolniczej oraz na zadania w zakresie rekultywacji gleb zdegradowanych, w celu włączenia ich do zagospodarowania przyrodniczego lub gospodarczego. Do głównych kierunków interwencji w ramach celu: „Ochrona ziemi i gleb” należą:

1. Ochrona zasobów geologicznych i powierzchni ziemi.
2. Zapobieganie degradacji gleb.

6.1.6. Racjonalna gospodarka odpadami

Funkcjonowanie system gospodarki odpadami komunalnymi musi prowadzone być w oparciu o obowiązujące przepisy prawne. Do głównych kierunków interwencji w ramach celu: „Racjonalna gospodarka odpadami” należą:

1. Prawidłowa gospodarka odpadami komunalnymi.
2. Monitoring składowiska odpadów komunalnych.
3. Likwidacja wyrobów budowlanych zawierających azbest na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą.
4. Akcje edukacyjne i selektywna zbiórka odpadów.

6.1.7. Ochrona zasobów przyrody

Ochrona przyrody oznacza zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składników, a w szczególności: dziko występujących roślin i zwierząt, siedlisk przyrodniczych, przyrody nieożywionej, krajobrazu oraz zieleni w miastach i wsiach. Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego wymaga między innymi utrzymania właściwego stanu różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz zwiększenia powierzchni obszarów chronionych. Utrzymanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej związana jest z ochroną zasobów przyrody, niezależnie od formalnego statusu ochronnego konkretnych terenów i sposobu ich użytkowania. Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych wymaga zapewnienia trwałości i wielofunkcyjności lasów, kompleksowej ochrony ekosystemów leśnych, wprowadzenia bezpiecznych technologii prac w lesie, a także wzrostu poziomu lesistości.

Do głównych kierunków interwencji w ramach celu: „Ochrona zasobów przyrodniczych” należą:

1. Ochrona i rozwój walorów przyrodniczych gminy.
2. Ochrona lasów.
3. Promocja walorów przyrodniczych i turystycznych gminy.
4. Rewitalizacja terenów zdegradowanych społecznie i przyrodniczo.

6.1.8. Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa poprzez edukację ekologiczną wszystkich grup społecznych

Edukacja ekologiczna umożliwienie zdobywania wiedzy i umiejętności niezbędnych dla poprawy stanu środowiska. Przez edukację ekologiczną społeczności gminy tworzone są wzorce zachowań proekologicznych, kształtowane są postawy i wartości uwzględniających troskę o jakość środowiska. Głównym kierunkiem interwencji w ramach celu: „Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa poprzez edukację ekologiczną wszystkich grup społecznych” jest:

1. Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.

Szczegółowy sposób realizacji celu „Edukacja ekologiczna” został opisany w punkcie VIII. EDUKACJA EKOLOGICZNA, Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Wartą na lata 2021 – 2024.

6.1.9. Harmonogram realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Wartą na lata 2021 – 2024.

Tabela 19. Cele, kierunki interwencji, zadania – harmonogram realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Wartą na lata 2021 – 2024

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Lata realizacji	Szacunkowe koszty w zł	Źródła finansowania
Ochrona klimatu i jakości powietrza	1. Ochrona klimatu i powietrza atmosferycznego poprzez ograniczenie emisji niskiej, komunikacyjnej i przemysłowej oraz stosowanie rozwiązań energooszczędnych	1. Ilość opracowanych studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz warunków zabudowy uwzględniających zasady ochrony środowiska. 2. Ilość wydanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. 3. Ilość zmodernizowanych systemów ciepłowniczych w obiektach stanowiących własność gminną. 4. Ilość obiektów stanowiących własność gminną poddana termomodernizacji. 5. Zmniejszenie zużycia energii w obiektach stanowiących własność gminną. 6. Ilość mieszkańców gminy objęta systemem transportu publicznego (gminno – powiatowego).	Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery	Opracowywanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy uwzględniających wymogi w zakresie ochrony jakości powietrza, klimatu oraz energooszczędności.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągle	Bezkosztowo	-
				Wydawanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągle	Bezkosztowo	-
				Monitoring stanu środowiska (jakości powietrza) na podstawie dostępnych wyników badań.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą WIOŚ	Zadanie ciągle	Bezkosztowo	-
				Modernizacja kotłowni i infrastruktury c.o. w budynkach stanowiących własność Gminy Nowe Miasto nad Wartą.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	2021 – 2024	Brak danych kosztowych	Środki własne
				Monitoring zużycia energii w budynkach użyteczności publicznej.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągle	Bezkosztowo	-
				Wprowadzanie rozwiązań typu e-urząd.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	2021 – 2024	Brak danych kosztowych	Środki własne, środki krajowe, dotacje

		7. Długość wybudowanych ścieżek rowerowych.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej stanowiących własność gminy.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	2021 – 2024	Brak danych kosztowych	Środki własne, dofinansowanie z UE, dotacje		
		8. Długość wybudowanych i wyremontowanych chodników.	Rozwój transportu zbiorowego i wspieranie ekologicznych form transportu	Dofinansowanie transportu publicznego na terenie powiatu średzkiego – gminy Nowe Miasto nad Wartą.	Burmistrz Jarocina Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	2021 – 2024	200 000,00 na rok	Środki własne, budżet Gminy Jarocin		
		Dofinansowanie „Poznańskiej Kolei Metropolitalnej” – wzmocnienie krajowych przewozów pasażerskich.		Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	2021 – 2024	300 000,00 na rok	Środki własne			
				Budowa ścieżek rowerowych i chodników na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	2021 – 2024	Brak danych kosztowych	Środki własne, dofinansowanie z UE, dotacje		
			Stosowanie energooszczędnych systemów oświetlenia	Stosowanie energooszczędnych urządzeń elektrycznych i oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej.	Urząd Gminy Nowe Miasto nad Wartą, jednostki budżetowe,	2021 – 2024	Brak danych kosztowych	Środki własne		
				Budowa energooszczędnego oświetlenia dróg gminnych.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	2021 – 2024	Brak danych kosztowych	Środki własne, dotacje		
			Rozwój odnawialnych źródeł energii	Instalowanie urządzeń działających na bazie odnawialnych źródeł energii w obiektach użyteczności publicznej np. modułów fotowoltaicznych „PV” itp.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą, jednostki budżetowe,	2021 – 2024	Brak danych kosztowych	Środki własne, dofinansowanie z UE, dotacje		
				Prowadzenie działań informacyjno – edukacyjnych z zakresu OZE.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą WIOŚ	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-		
		Zagrożenia hałasem	Ochrona przed hałasem	1. Ilość opracowanych studium uwarunkowań i kierunków	Ograniczenie emisji hałasu i utrzymanie jak najlepszej	Monitoring stanu środowiska (emisji hałasu) na podstawie dostępnych wyników badań.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą WIOŚ	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-

		zagospodarowania przestrzennego gminy oraz warunków zabudowy uwzględniających zasady ochrony środowiska.	jakości stanu akustycznego środowiska	Opracowywanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy uwzględniających wymogi w zakresie ochrony przed hałasem.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-
		2. Ilość wydanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach		Wydawanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-
		3. Długość zmodernizowanych dróg gminnych.		Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożeniem hałasem.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-
		4. Długość wybudowanych ścieżek rowerowych.		Budowa i modernizacja dróg gminnych w oparciu o technologie ograniczające emisję zanieczyszczeń do atmosfery.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	2019 - 2022	Brak danych kosztowych	Środki własne, środki krajowe, dotacje
		5. Długość wybudowanych chodników.		Budowa ścieżek pieszo-rowerowych i chodników przy drogach gminnych.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Brak danych kosztowych	Środki własne
Pola elektromagnetyczne	Ochrona przed ponad-normatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym	1. Ilość opracowanych studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz warunków zabudowy uwzględniających zasady ochrony środowiska.	Ograniczenie negatywnego oddziaływania pól elektromagnetycznych na mieszkańców i środowisko	Monitoring stanu środowiska (emisji pól elektromagnetycznych) na podstawie dostępnych wyników badań.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą WIOŚ	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-
		2. Ilość wydanych		Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-
		decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach		Wydawanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-

Gospodarowanie wodami Gospodarka wodno-ściekowa	Ochrona jakości wód podziemnych i powierzchniowych oraz racjonalne korzystanie z zasobów wodnych gminy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ilość podjętych działań przeciwpowodziowych. 2. Ilość podjętych działań związanych z utrzymaniem urządzeń melioracji wodnej. 3. Zmniejszenie zużycia wody w budynkach użyteczności publicznej. 4. Długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowo – kanalizacyjnej. 5. Liczba wykonanych podłączeń 	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	Monitoring stanu środowiska (jakości wód podziemnych i powierzchniowych) na podstawie dostępnych wyników badań.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą, WIOŚ	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-
			Zapewnienie dobrej jakości wody dla ludności oraz rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków	Budowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w obiektach użyteczności publicznej.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą, jednostki budżetowe	Zadanie ciągłe	Brak danych kosztowych	Środki własne, środki krajowe, dofinansowanie z UE, dotacje
				Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej i sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	1 200 000,00	Środki własne, dotacje
				Budowa przyłączy wodociągowych.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Brak danych kosztowych	
				Budowa przyłączy kanalizacji sanitarnej.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą.	Zadanie ciągłe	Brak danych kosztowych	
				Modernizacja stacji uzdatniania wody na terenie gminy.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Brak danych kosztowych	Środki własne, dofinansowanie z UE, dotacje
				Modernizacja lokalnych przepompowni ścieków.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Brak danych kosztowych	Środki własne, dotacje
				Prowadzenie ewidencji i kontroli zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-
				Kontrola umów zawartych na odbiór ścieków ze zbiorników bezodpływowych.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-
				Modernizacja oczyszczalni ścieków na terenie gminy.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Brak danych kosztowych	Środki własne, dotacje

				Wydawanie zezwoleń na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-
			Racjonalizacja zużycia wody	Stosowanie urządzeń wodooszczędnych w budynkach użyteczności publicznej.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą jednostki budżetowe	Zadanie ciągłe	Brak danych kosztowych	Środki własne
			Ochrona przed powodzią i suszą, retencja wodna	Dofinansowanie działalności Spółki Wodnej w zakresie konserwacji urządzeń melioracji wodnych szczegółowych.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	25 000,00 zł na rok	Środki własne
				Działania zabezpieczające przed wystąpieniem powodzi oraz suszy.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą, Starosta Średzki RZGW, Spółka Wodna, WZMiUM	Zadanie ciągłe	Brak danych kosztowych	Środki własne, budżet Powiatu, środki własne jednostek realizujących
				Doposażone w specjalistyczny sprzęt jednostki ratownicze.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Brak danych kosztowych	Środki własne
Zasoby geologiczne Gleby	Ochrona ziemi i gleb	1. Ilość zaopiniowanych projektów robót geologicznych.	Ochrona zasobów geologicznych i powierzchni ziemi	Opiniowanie projektów robót geologicznych.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-
				Monitoring terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-
			Zapobieganie degradacji gleb	Podnoszenie świadomości mieszkańców na temat degradacji gleb.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalna gospodarka odpadami	1. Ilość unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest. 2. Ilość przeprowadzonych akcji edukacyjnych w zakresie unieszkodliwiania odpadów. 3. Ilość szkół i podmiotów włączonych w akcję „Sprzątanie Świata”.	Prawidłowa gospodarka odpadami komunalnymi	Organizacja systemu odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych zmieszanych i odbioru odpadów komunalnych selektywnie zebranych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych na terenie gminy.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Zgodnie z corocznym przetargiem	Środki własne
				Kontrola i weryfikacji danych zawartych w deklaracjach o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-
				Akcje informacyjne w zakresie gospodarki odpadami dla mieszkańców i przedsiębiorców.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-
				Budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK).	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	2021	890 000,00	Środki własne, środki krajowe, dotacje
				Likwidacja „dzikich wysypisk” na terenie gminy.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadania ciągłe	Brak danych kosztowych	Środki własne
			Monitoring składowiska odpadów komunalnych	Monitoring zrehabilitowanego składowiska odpadów komunalnych w Elżbietowie, faza poeksploatacyjna.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadania ciągłe	12 000,00 na rok	Środki własne
			Likwidacja wyrobów budowlanych zawierających azbest na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Realizacja Programu usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	2021 – 2024	Brak danych kosztowych	Środki własne, WFOŚiGW, Starostwo Powiatowe w Środzie Wilkp.
				Aktualizacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-
			Akcje edukacyjne i selektywna	Prowadzenie akcji „Sprzątanie Świata”.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	500,00 na rok	Środki własne

			zbiórka odpadów	Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie gospodarki odpadami.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-
				Segregacja odpadów w urzędzie gminy i jej jednostkach.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-
				Wyposażenie budynków użyteczności publicznej w pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Brak danych kosztowych	Środki własne
				Zbiórki baterii, nakrętek itp.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-
Zasoby przyrodnicze	Ochrona zasobów przyrody	1. Ilość opracowanych studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz warunków zabudowy uwzględniających zasady ochrony środowiska. 2. Ilość wydanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach 3. Wielkość powierzchni lasów. 4. Ilość drzew poddanych szczepieniom ochronnym. 5. Ilość posadzonych drzew.	Ochrona i rozwój walorów przyrodniczych gminy	Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obszarów ochronnych oraz zasad ochrony przyrody i krajobrazu.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Brak danych kosztowych	Środki własne
				Wydawanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-
				Realizacja zadań ochronnych (dla obszarów Natura 2000) zapisanych w planach zadań ochronnych i planie urządzania lasu.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Brak danych kosztowych	Środki własne
				Inwentaryzacja cennych przyrodniczo miejsc w celu objęcia jej ustawową ochroną.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Brak danych kosztowych	Środki własne
				Działania wspierające ratowanie gatunków zagrożonych.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Brak danych kosztowych	Środki własne
				Nasadzenia drzew i krzewów na terenach przyszkolnych, skwerach, parkach i drogach gminnych.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Brak danych kosztowych	Środki własne

				Pielęgnacja i bieżące utrzymanie terenów zieleni urządzonej na terenie gminy.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Brak danych kosztowych	Środki własne
			Ochrona lasów	Realizacja planów urządzania lasów.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą Nadleśnictwo	Zadanie ciągłe	Brak danych kosztowych	Środki własne
			Promocja walorów przyrodniczych i turystycznych gminy	Opracowania dotyczące walorów przyrodniczo-turystycznych Gminy Nowe Miasto nad Wartą.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Brak danych kosztowych	Środki własne
				Promocja walorów przyrodniczych gminy w mediach, stronach internetowych, targach, giełdach turystycznych i imprezach masowych.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Brak danych kosztowych	Środki własne
				Współpraca z organizacjami turystycznymi działającymi na terenie gminy, powiatu, województwa i kraju.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-
				Budowa ścieżek, tras dla turystyki pieszej i rowerowej uwzględniających walory przyrodnicze gminy.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Brak danych kosztowych	Środki własne dotacje
				Oznakowanie tras rowerowych i miejsc atrakcyjnych turystycznie i przyrodniczo.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Brak danych kosztowych	Środki własne dotacje
				Rewitalizacja terenów zdegradowanych społecznie i przyrodniczo	Rewitalizacja zabytkowego parku / zabytkowych parków na terenie gminy.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	129 600,00 na rok
Wszystkie obszary interwencji	Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa poprzez edukację	1. Ilość szkoleń w zakresie ochrony środowiska w których uczestniczyli pracownicy Urzędu Gminy. 2. Ilość szkoleń	Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy	Współorganizacja z placówkami oświatowymi i innymi lokalnymi podmiotami konkursów z zakresu ochrony środowiska dla dzieci i młodzieży.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	1 000,00	Środki własne

ekologiczną wszystkich grup społecznych	<p>w zakresie ochrony środowiska przeprowadzonych przez pracowników Urzędu Gminy.</p> <p>3. Ilość przeprowadzonych konkursów z zakresu ochrony środowiska.</p> <p>4. Ilość akcji proekologicznych przeprowadzonych na terenie gminy.</p> <p>5. Ilość szkół zaangażowanych w projekty ekologiczne realizowane przez Urząd Gminy.</p> <p>6. Ilość udostępnionych informacji o środowisku.</p>	Organizacja spotkań szkoleniowo – informacyjnych z zakresu ochrony środowiska dla wszystkich grup społecznych.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	1 000,00	Środki własne
		Udział pracowników Urzędu w szkoleniach, kursach, z zakresu ochrony środowiska.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	5 000,00	Środki własne
		Udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą WIOS	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-
		Realizacja planów edukacyjnych dla szkół w zakresie OZE.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-
		Dofinansowanie wycieczek o charakterze ekologicznym dla dzieci i młodzieży.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Brak danych kosztowych	Środki własne
		Artykuły o treści proekologicznej w prasie lokalnej oraz na stronie internetowej gminy.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-
		Zaprojektowanie nowych ścieżek dydaktycznych wraz z opisem przyrody.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Brak danych kosztowych	Środki własne
		Współudział i koordynacja ogólnopolskich i ogólnościatowych imprez proekologicznych „Dzień Ziemi”, „Dzień Drzewa”, „Dni Powiatu Średzkiego”.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Brak danych kosztowych	Środki własne
		Włączenie w akcję edukacji ekologicznej proekologicznych organizacji Pozarządowych.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-

				Współpraca z Powiatowym Centrum Edukacji Ekologicznej (PCEE) przy Wydziale Środowiska i Rolnictwa Starostwa Powiatowego.	Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Zadanie ciągłe	Bezkosztowo	-
--	--	--	--	--	----------------------------------	----------------	-------------	---

Źródło: opracowanie własne

6.2. Powiązania Programu z innymi dokumentami strategicznymi

Zgodnie z art. 17 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2020 r. 1219 z póź. zm.) Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Wartą na lata 2021 – 2024 uwzględnia cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w Ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 624 z póź. zm.).

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Wartą na lata 2021 – 2024 powiązany jest z następującymi dokumentami:

Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej.

Dokument ten został przyjęty Uchwałą nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. Rolą *Polityki* jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. Cel główny to rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców. Poprzez analizę najważniejszych trendów w obszarze środowiska wyznaczono cele szczegółowe oraz horyzontalne mające przyczynić się do realizacji celu głównego:

- Cel szczegółowy I: Środowisko i zdrowie – poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego,
- Cel szczegółowy II: Środowisko i gospodarka – zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska,
- Cel szczegółowy III: Środowisko i klimat – łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych, – Cel horyzontalny: Środowisko i edukacja – rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa,
- Cel horyzontalny: Środowisko i administracja – poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.

Głównym celem strategii jest poprawa życia Polaków, która będzie mierzona tempem wzrostu PKB na mieszkańca do 2030 r., a także wzrostem spójności społecznej i terytorialnej oraz innowacyjności gospodarki. Wyznaczono 3 obszary strategiczne:

- obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki: Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna; Polska Cyfrowa; Kapitał Ludzki; Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko,
- obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów: Rozwój regionalny i Transport,
- obszar efektywności i sprawności państwa: Kapitał Społeczny i Sprawne Państwo.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną; Obszar: Reindustrializacja; Obszar: Rozwój innowacyjnych firm; Obszar: Kapitał dla rozwoju.

Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony: – Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie.

Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu: Obszar: Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem; Obszar: Efektywność wykorzystania środków UE.

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

W strategii przedstawiono pogłębioną analizę możliwości rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w wymiarze regionalnym. W planowanych działaniach do 2030 r. przewidziano:

- utrzymanie zasady, że podstawą ustroju rolnego będą gospodarstwa rodzinne,
- wspieranie zrównoważonego rozwoju małych, średnich i dużych gospodarstw rolnych,
- większe niż dotychczas wykorzystanie potencjału sektora rolno-spożywczego dzięki rozwojowi nowych umiejętności i kompetencji jego pracowników, a także przez wykorzystanie najnowszych technologii w produkcji i zastosowanie rozwiązań cyfrowych oraz tworzenie warunków do kreowania innowacyjnych produktów,
- budowanie konkurencyjnej pozycji polskiej żywności na rynkach zagranicznych, której znakiem rozpoznawczym będzie wysoka jakość i nawiązanie do najlepszych polskich tradycji, a także dostosowanie produktów rolno-spożywczych do zmieniających się wzorów konsumpcji (np. rosnącego zainteresowania żywnością ekologiczną),
- prowadzenie produkcji rolniczej i rybackiej z poszanowaniem zasad ochrony środowiska oraz dostosowanie sektora rolno spożywczego do zmian klimatu, w tym m.in. w zakresie dostępności do wody,
- dynamiczny rozwój obszarów wiejskich we współpracy z miastami, którego efektem będzie stabilny i zrównoważony wzrost gospodarczy, zapewniający każdemu mieszkańcowi wsi godną pracę, a mieszkańcom miast dostęp do zdrowej, polskiej żywności,
- tworzenie warunków do poprawy mobilności zawodowej mieszkańców wsi oraz wykorzystywania przez nich szans na rozwój i zmianę kwalifikacji, wynikających z powstawania nowych sektorów gospodarki (jak np. biogospodarki).

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku

Kierunek interwencji 5: ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko

- Zwiększenie udziału tych rodzajów transportu, które powodują najmniejsze obciążenie środowiska oraz ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko poszczególnych gałęzi

transportu, a w szczególności transportu samochodowego • Utrzymanie harmonii układu komunikacyjnego z jego otoczeniem krajobrazowym: przyrodniczym, kulturowym, oraz społeczno-gospodarczym • Wprowadzenie pakietu mechanizmów ograniczających szarą strefę w obrocie paliwami • Wprowadzenie odpowiednich rozwiązań planistycznych, technologicznych i architektoniczno-krajobrazowych, jako elementów zrównoważonej gospodarki przestrzennej • Działania edukacyjno - informacyjne mające na celu zachęcanie do włączenia się w kampanie promujące zrównoważony transport na szczeblu lokalnym oraz rozpowszechniające wykorzystanie narzędzi pomiaru kwantyfikacji emisji gazów cieplarnianych w wyniku działalności transportowej, których efektem długofalowym będzie stopniowa poprawa jakości powietrza w miastach i gminach oraz zwiększenie świadomości lokalnych społeczności.

Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022

Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022 określa warunki funkcjonowania i sposoby rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego, podnoszące jego efektywność i spójność w perspektywie średniookresowej.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

To podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa, w którym wskazano nowy model rozwoju regionalnego Polski. Przewidziano w nim rozwój naszego kraju jako społecznie i terytorialnie zrównoważony, dzięki któremu efektywnie będą rozwijane oraz wykorzystywane

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

Kierunek - poprawa efektywności energetycznej:

- Cel główny - dążenie do utrzymania zera energetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,
- Cel główny - konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15.

Kierunek - wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii:

- Cel główny - racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla, znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- Cel główny - zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego.

Kierunek - wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła:

- Cel główny - zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii,

Kierunek - dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej:

– Cel główny - przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych.

Kierunek - rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw:

– Cel główny - wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następujących,

– Cel główny - osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,

– Cel główny - ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak, aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,

– Cel główny - wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa,

– Cel główny - zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach.

Kierunek - rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii:

– Cel główny - zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen.

Kierunek - ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko:

– Cel główny - ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,

– Cel główny - ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,

– Cel główny - ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,

– Cel główny - minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce,

– Cel główny - zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

- krajowe dokumenty sektorowe:

Krajowy Program Ochrony Powietrza do 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Program ma na celu poprawę jakości życia mieszkańców, ochronę ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska. Jego realizacja ma pozwolić na osiągnięcie w możliwie krótkim czasie dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszonego i innych szkodliwych substancji w powietrzu, wynikających z obowiązujących przepisów prawa, a w perspektywie do 2030 r. – poziomów wskazywanych przez Światową Organizację Zdrowia.

Celem głównym Krajowego Programu Ochrony Powietrza jest poprawa jakości życia mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie ochrona ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Celami szczegółowymi Krajowego Programu Ochrony Powietrza są:

- osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia,
- osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.

Kierunki działań:

- podniesienie rangi zagadnienia poprawy jakości powietrza poprzez skonsolidowanie działań na szczeblu krajowym oraz powołanie partnerstwa na rzecz poprawy jakości powietrza,
- stworzenie ram prawnych sprzyjających realizacji efektywnych działań mających na celu poprawę jakości powietrza,
- włączenie społeczeństwa w działania na rzecz poprawy jakości powietrza poprzez zwiększenie świadomości społecznej oraz tworzenie trwałych platform dialogu z organizacjami społecznymi,
- rozwój i rozpowszechnienie technologii sprzyjających poprawie jakości powietrza,
- rozwój mechanizmów kontrolowania źródeł niskiej emisji sprzyjających poprawie jakości powietrza,
- upowszechnienie mechanizmów finansowych sprzyjających poprawie jakości powietrza.

Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej

Program obejmuje działania mające na celu zwiększenie efektywności gospodarki oraz zmniejszenie poziomu jej emisyjności na wszystkich etapach cyklu życia tj. od etapu wydobywania surowców poprzez wytwarzanie produktów, transport i dystrybucję, aż po użytkowanie produktów i zarządzanie odpadami. Jako dokument pokazujący skalę możliwości gospodarki do obniżenia poziomu emisji gazów cieplarnianych do 2050 r.

Cel główny: – Rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju.

Cele szczegółowe i priorytety:

Cel szczegółowy A: Niskoemisyjne wytwarzanie energii:

Priorytet A.1. Modernizacja infrastruktury krajowego systemu elektroenergetycznego; Priorytet A.2. Rozwój wykorzystania OZE; Priorytet A.3 Upowszechnienie alternatywnych, innych niż odnawialne, metod pozyskiwania energii;

Cel szczegółowy B: Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami: Priorytet B.1 Promocja optymalnego wykorzystywania surowców; Priorytet B.2 Rozwój niskoemisyjnej gospodarki odpadami; –

Cel szczegółowy C: Rozwój zrównoważonej produkcji (przemysł, budownictwo, rolnictwo): Priorytet C.1 Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju niskoemisyjnej gospodarki w sektorze przemysłu; Priorytet C.2 Rozpowszechnienie istniejących technologii niskoemisyjnych w procesach produkcyjnych; Priorytet C.3 Poprawa standardu energetycznego istniejących budynków; Priorytet C.4 Poprawa standardu energetycznego nowobudowanych budynków; Priorytet C.5 Rozwój zrównoważonej produkcji w rolnictwie;

Cel szczegółowy D: Transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności: Priorytet D.1 Zwiększenie efektywności wybranych elementów łańcucha logistycznego; Priorytet D.2 Transformacja niskoemisyjna w sektorze handlu; Priorytet D.3 Modernizacja pojazdów oraz infrastruktury w celu upowszechnienia niskoemisyjnych form transportu; Priorytet D.4 Poprawa efektywności zarządzania transportem oraz wspieranie rozwoju transportu publicznego; Priorytet D.5 Rozwój i zastosowanie niskoemisyjnych paliw w transporcie oraz magazynowania energii w środkach transportu;

Cel szczegółowy E: Promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji: Priorytet E.1 Promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji w edukacji; Priorytet E.2 Wspieranie dostępności oraz wiarygodności informacji na temat wpływu konsumpcji poszczególnych produktów i usług na emisyjność gospodarki; Priorytet E.3 Promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji w gospodarstwach domowych; Priorytet E.4 Promocja transformacji niskoemisyjnej w sektorze publicznym.

Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych

Podstawowym elementem wdrożenia dyrektywy 91/271/EWG jest Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK). Celem programu jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczonych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska gruntowo – wodnego. W KPOŚK ustalono potrzeby i działania na rzecz wyposażenia aglomeracji miejskich i wiejskich o RLM > 2000 w system kanalizacji i oczyszczania ścieków komunalnych. Program koordynuje działania gmin i przedsiębiorstw wodno – kanalizacyjnych w zakresie realizacji infrastruktury sanitacji.

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z roku 2030

Celem głównym jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu.

Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska.

Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.

Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu.

Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu.

Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

Krajowy plan gospodarki odpadami 2022

Dokument obejmuje zakres działań niezbędnych dla zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju. Głównym celem dokumentu jest określenie polityki gospodarki odpadami zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, wpisującej się w działania gospodarki o obiegu zamkniętym. Przede wszystkim należy zapobiegać wytwarzaniu odpadów oraz stworzyć niezbędną infrastrukturę do selektywnego zbierania odpadów u źródła, tak aby zapewnić ich efektywny recykling i osiągnąć założone cele.

Cele dla gospodarki odpadami komunalnymi (w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji):

- zmniejszenie ilości powstających odpadów,
- zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji,
- doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,
- zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie),
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 roku więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 roku,
- zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych,
- zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia,
- zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych,
- utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnym,
- monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja o kodzie 19 12 12),

– zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% suchej masy i o cieple spalania powyżej 6 MJ/kg suchej masy, od 1 stycznia 2016 r.

Cele dla gospodarki opakowaniami i odpadami opakowaniowymi:

- zapewnienie odpowiedniej jakości odpadów opakowaniowych zbieranych selektywnie w gospodarstwach domowych,
- utrzymanie poziomów odzysku i recyklingu co najmniej na poziomie określonym w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1114),
- osiągnięcie i utrzymanie poziomów odzysku i recyklingu dla opakowań wielomateriałowych oraz opakowań po środkach niebezpiecznych (w tym po środkach ochrony roślin),
- wyeliminowanie stosowania nieuczciwych praktyk w zakresie wystawiania dokumentów potwierdzających przetworzenie odpadów opakowaniowych,
- zwiększenie świadomości użytkowników i sprzedawców środków zawierających substancje niebezpieczne, odnośnie prawidłowego postępowania z opakowaniami po tych produktach.

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032

Program zakłada następujące cele, których realizacja powinna zakończyć się w 2032 r.:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu,
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18.10.2016 r. został przyjęty Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry.

Główne cele środowiskowe ustalone dla dorzecza Odry to zapobieganie dopływowi lub ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych, zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych, zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych oraz ograniczenie wpływu działalności człowieka powodującej zanieczyszczenie wód poprzez wdrożenie działań niezbędnych do odwrócenia utrzymującego się trendu wzrostu stężenia poszczególnych zanieczyszczeń.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry

Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla obszaru dorzecza Odry został zatwierdzony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. (Dz.U. z 2016 r., poz. 1938), a wynikające z niego zadania to: ograniczenie potencjału negatywnych skutków

powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej realizowane poprzez 3 cele główne, którym odpowiada 13 celów szczegółowych. Najważniejsze kierunki działań na obszarze Odry to:

- 1) zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego:
  - a) utrzymanie oraz zwiększenie istniejącej zdolności retencyjnej zlewni w regionie wodnym,
  - b) wyeliminowanie lub unikanie wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią,
  - c) określenie warunków możliwego zagospodarowania obszarów chronionych obwałowaniami,
  - d) unikanie wzrostu oraz określenie warunków zagospodarowania na obszarach o niskim (Q0,2%) prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi.
- 2) obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego:
  - a) ograniczenie istniejącego zagrożenia powodziowego,
  - b) ograniczenie istniejącego zagospodarowania,
  - c) ograniczenie wrażliwości obiektów i społeczności na zagrożenie powodziowe.
- 3) poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym:
  - a) doskonalenie prognozowania i ostrzegania o zagrożeniach meteorologicznych i hydrologicznych,
  - b) doskonalenie skuteczności reagowania ludzi, firm i instytucji publicznych na powódź,
  - c) doskonalenie skuteczności odbudowy i powrotu do stanu sprzed powodzi,
  - d) wdrożenie i doskonalenie skuteczności analiz popowodziowych,
  - e) budowa instrumentów prawnych i finansowych zniechęcających lub skłaniających do określonych zachowań zwiększających bezpieczeństwo powodziowe,
  - f) budowa programów edukacyjnych poprawiających świadomość i wiedzę na temat źródeł zagrożenia i ryzyka powodziowego.

- wojewódzkie dokumenty strategiczne i programowe:

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego 2030

W ramach Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 r. wyznaczono wizję rozwoju województwa, misję oraz cele do których należą:

Cel 1. Wzrost gospodarczy wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców.

Cel 2. Rozwój społeczny wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu.

Cel 3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego wielkopolski.

Cel 4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego 2020 + ustanowiony został Uchwałą Nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. W ramach dokumentu określono 8 celów polityki przestrzennej, dla których określono kierunki zagospodarowania przestrzennego.

Założenia regionalnej strategii na rzecz neutralności klimatycznej. WIELKOPOLSKA WSCHODNIA 2040 „PO WĘGLU”

Cel strategiczny dokumentu: WIELKOPOLSKA WSCHODNIA OBSZAREM NEUTRALNYM DLA KLIMATU W 2040 ROKU

Cel szczegółowy 1 - Wielkopolska wschodnia 2030 liderem w redukcji emisji gazów cieplarnianych.

Cel szczegółowy 2 – Wielkopolska wschodnia 2030 liderem w wykorzystaniu energii z odnawialnych źródeł.

Cel szczegółowy 3 – Wielkopolska wschodnia 2030 liderem w zwiększeniu efektywności energetycznej.

Cel szczegółowy 4 – Wielkopolska wschodnia 2030 liderem sprawiedliwej transformacji – Leaving no one behind.

Plan gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2019 – 2025 wraz z planem inwestycyjnym

Uchwałą Nr XXII/405/20 Sejmik Województwa Wielkopolskiego z dnia 28.09.2020 r. przyjął nowy Plan gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2019-2025 wraz z planem inwestycyjnym. Przedstawia on sposób realizacji gospodarki odpadami na terenie województwa wielkopolskiego.

Uchwała XXXIX/941/17 w sprawie wprowadzenia, na obszarze województwa wielkopolskiego (bez Miasta Poznania i Miasta Kalisza), ograniczeń lub zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw

Program ochrony powietrza w zakresie ozonu dla strefy wielkopolskiej

Program jest dokumentem strategicznym mającym na celu sprecyzowanie działań, których realizacja doprowadzi do osiągnięcia wymaganej jakości powietrza. Działania naprawcze koncentrują się w następujących zakresach: edukacja ekologiczna, zwiększenie udziału zieleni w przestrzeni zabudowy miast, ograniczenie emisji komunikacyjnej.

Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej

W Programie sporządzono plan przywrócenia naruszonych standardów jakości powietrza, co ma doprowadzić do poprawy jakości zdrowia i życia mieszkańców zamieszkujących obszar objęty Programem oraz określono działania naprawcze dla strefy wielkopolskiej.

Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów wzdłuż odcinków dróg wojewódzkich znajdujących się na terenie województwa wielkopolskiego, obejmującego aktualizację Programu ochrony środowiska przed hałasem dla dróg wojewódzkich o natężeniu ruchu ponad 3 000 000 pojazdów na rok znajdujących się na terenie województwa wielkopolskiego na lata 2014 – 2023.

Program ochrony środowiska województwa wielkopolskiego do roku 2030, Województwo Wielkopolskie, Poznań 2020 r.,

- powiatowe i gminne uwarunkowania:

Strategia Rozwoju Powiatu Średzkiego na lata 2015 – 2024

Strategiczne cele rozwoju Powiatu Średzkiego są następujące:

1. Drogi i komunikacja.

1.1. Modernizacja sieci drogowej.

2. Oświata i wychowanie.

3. Wyłączenie społeczne.

4. Ochrona zdrowia.

5. Przeciwdziałanie bezrobociu.

6. Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego.

6.2. Ochrona środowiska naturalnego

7. Integracja społeczności Powiatu, społeczeństwo obywatelskie.

7.2. Integracja społeczności powiatu poprzez wspólne inicjatywy w sferze sportu, rekreacji i turystyki.

8. Organizacja i zarządzanie Powiatem.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Powiatu Średzkiego na lata 2010 – 2032

Główne cele Programu niezbędne do podjęcia działań w zakresie usuwania i utylizacji wyrobów zawierających azbest:

1. Całkowita likwidacja azbestu i wyrobów zawierających azbest z terytorium powiatu w celu wyeliminowania szkodliwego działania azbestu na zdrowie mieszkańców i środowisko naturalne.

2. Podniesienie świadomości społecznej poprzez działania edukacyjno – informacyjne w zakresie szkodliwości, zagrożeń oraz prawidłowego sposobu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

3. Wskazanie możliwości pozyskania funduszy na usunięcie wyrobów zawierających azbest.

4. Zapoznanie z obowiązującymi przepisami prawnymi oraz procedurami dotyczącymi postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.

5. Określenie harmonogramu działań organizacyjnych, inwestycyjnych, informacyjno – edukacyjnych oraz finansowych w procesie usuwania, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest.

6. Monitoring realizacji Programu.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Średzkiego na lata 2021 – 2024

Cele środowiskowe określone dla powiatu średzkiego w ramach obszarów interwencji to:

1. Ochrona jakości powietrza.
  2. Ochrona przed hałasem.
  3. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym,
  4. Ochrona wód.
  5. Ochrona ziemi.
  6. Prawidłowa gospodarka odpadami.
  7. Ochrona przyrody.
  8. Edukacja ekologiczna.
  9. Promocja walorów przyrodniczych i turystycznych powiatu,
  10. Monitoring podmiotów korzystających ze środowiska.
  11. Współpraca w zakresie ochrony środowiska z gminami powiatu średzkiego.
- uwarunkowania międzynarodowe i wynikające z polityki wspólnotowej:

Agenda 21– stanowi globalny program, który przedstawia sposób opracowania i wdrażania programów zrównoważonego rozwoju w życie lokalne w zgodzie z zasadą: „Myśl globalnie, działaj lokalnie”. Agenda 21 składa się z czterech zasadniczych części:

1. Zagadnienia społeczne i ekonomiczne, a w nich między innymi:
  - Włączanie problemów środowiska i rozwoju do procesu podejmowania decyzji.
2. Ochrona i zarządzanie zasobami naturalnymi w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju tj:
  - Ochrona atmosfery.
  - Kompleksowe planowanie i zarządzanie zasobami powierzchni Ziemi.
  - Działania zapobiegające wylesieniom.
  - Zarządzanie wrażliwymi (niestabilnymi) ekosystemami.
  - Przeciwdziałanie pustynnieniu i suszom.
  - Zarządzanie wrażliwymi (niestabilnymi) ekosystemami. Zrównoważony rozwój terenów górskich.
  - Promowanie trwałego i zrównoważonego rozwoju rolnictwa i wsi.
  - Ochrona różnorodności biologicznej.
  - Bezpieczne dla środowiska wykorzystanie biotechnologii.

- Ochrona oceanów, wszystkich rodzajów morz, w tym śródładowych i otwartych, terenów stref przybrzeżnych oraz ochrona, racjonalne wykorzystywanie i rozwój żywych zasobów morza.
  - Ochrona jakości i wykorzystywanie zasobów wód śródładowych. Zintegrowane podejście do problemu rozwoju zasobów wód śródładowych, ich zarządzania i zagospodarowania.
  - Bezpieczne dla środowiska postępowanie z toksycznymi i niebezpiecznymi środkami chemicznymi. Zwalczanie nielegalnego handlu tymi środkami.
  - Bezpieczna dla środowiska gospodarka odpadami niebezpiecznymi. Zapobieganie nielegalnemu międzynarodowemu handlowi odpadami niebezpiecznymi.
  - Bezpieczna dla środowiska gospodarka stałymi odpadami oraz osadami z oczyszczalni ścieków.
  - Bezpieczne i nieszkodliwe dla środowiska obchodzenie się z odpadami radioaktywnymi.
3. Wzmocnienie roli głównych grup społecznych.
4. Możliwości realizacyjne.

Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030

Wśród celów Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, ze środowiskiem naturalnym wiążą się:

Cel 2: eliminacja głodu, osiągnięcie bezpieczeństwa żywnościowego i lepszego odżywiania oraz promowanie zrównoważonego rolnictwa

Cel 3: zapewnienie wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowego życia oraz promowanie dobrobytu.

Cel 6: Zapewnienie wszystkim ludziom dostępu do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi.

Cel 7: Zapewnienie wszystkim dostępu do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie.

Cel 11: Uczynienie miast i osiedli ludzkich bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu

Cel 13: podjęcie pilnych działań w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom

Cel 15: Ochrona, przywracanie oraz promowanie zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczanie pustynnienia, powstrzymanie i odwracanie procesu degradacji gleby oraz powstrzymywanie utraty różnorodności biologicznej.

Europejski Zielony Ład

To plan działania na rzecz zrównoważonej gospodarki Unii Europejskiej, którego działania koncentrują się w zakresie umożliwiającym:

- bardziej efektywne wykorzystanie zasobów dzięki przejściu na czystą gospodarkę o obiegu zamkniętym,

- przeciwdziałanie utracie różnorodności biologicznej i zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń.

Obszary polityki:

- Różnorodność biologiczna - Ochrona naszego wrażliwego ekosystemu,
- Od pola do stołu - Sposoby na bardziej zrównoważony łańcuch żywnościowy,
- Rolnictwo zrównoważone - Zrównoważony rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich w UE dzięki wspólnej polityce rolnej,
- Czysta energia,
- Zrównoważony przemysł - Sposoby na bardziej zrównoważone i przyjazne środowisku cykle produkcyjne,
- Budowa i renowacja - Sektor budowlany musi stać się bardziej ekologiczny,
- Zrównoważona mobilność - Promowanie bardziej zrównoważonych środków transportu
- Eliminowanie zanieczyszczeń - Środki mające na celu szybkie i skuteczne ograniczenie zanieczyszczeń,
- Działania w dziedzinie klimatu - Osiągnięcie przez UE neutralności klimatycznej do 2050 r.

Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030

Najważniejsze cele polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 to:

- ograniczenie o co najmniej 40% emisji gazów cieplarnianych (w stosunku do poziomu z 1990 r.),
- zwiększenie do co najmniej 32% udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii,
- zwiększenie o co najmniej 32,5% efektywności energetycznej.

Europejska Konwencja Krajobrazowa

Konwencja została ratyfikowana przez Polskę 27.09.2004 r. Celem Europejskiej Konwencji Krajobrazowej jest promowanie ochrony, gospodarki i planowania krajobrazu oraz organizowanie współpracy europejskiej w tym zakresie, opartej na wymianie doświadczeń, specjalistów i tworzeniu dobrej praktyki krajobrazowej. Konwencja traktuje krajobraz jako ważny element życia ludzi zamieszkujących w miastach i na wsiach, na obszarach zdegradowanych, pospolitych, jak również odznaczających się wyjątkowym pięknem, dlatego swoim zasięgiem obejmuje terytorium całej Polski.

W celu realizacji zapisów Konwencji, Strony podejmują działania zmierzające między innymi do:

- prawnego uznania krajobrazów jako istotnego komponentu otoczenia ludzi,
- ustanowienie procedur udziału społeczeństwa w procesach planowania i zarządzania krajobrazem,
- uwzględniania kwestii krajobrazowych we wszelkich działaniach związanych z zarządzaniem przestrzenią.

6.3. Źródła finansowania

Realizacja zadań wytyczonych w Programie Ochrony Środowiska wiąże się z wysokimi nakładami inwestycyjnymi. Większość instytucji, które udzielają dotacji lub korzystnie oprocentowanych kredytów na inwestycje w dziedzinie ochrony środowiska (gospodarki odpadami) wymaga, żeby inwestycja osiągnęła odpowiednio duży efekt ekologiczny i objęła swym zasięgiem możliwie największą liczbę mieszkańców aglomeracji, powiatu lub związku komunalnego. Wspólne działanie kilku gmin nie tylko ma wpływ na finansowanie inwestycji (obniży koszty, które będzie musiała ponieść pojedyncza gmina), ale również obniży koszty eksploatacyjne.

Środki na finansowanie zadań związanych z ochroną środowiska pochodzić mogą z następujących źródeł:

- własne środki gminy,
- dofinansowanie wojewódzkiego i narodowego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- emisja obligacji komunalnych,
- fundusze pomocowe,
- kredyty bankowe na preferencyjnych warunkach,
- pozyskanie inwestora strategicznego.

Należy zaznaczyć, że wszystkie instytucje udzielające pomocy finansowej w dziedzinie ochrony środowiska wymagają od inwestora nie tylko wypełnienia odpowiedniego formularza, ale również przedstawienia szeregu opracowań i dokumentacji, planujących czy opisujących dane przedsięwzięcie. Są to między innymi:

- plan zagospodarowania przestrzennego i strategię rozwoju gminy,
- program ochrony środowiska,
- projekt budowlany i wykonawczy wraz ze źródłową dokumentacją ekonomiczną, finansową i przetargową,
- studium wykonalności (lub biznes plan w przypadku przedsięwzięć komercyjnych),
- wymagane przez prawo zezwolenia na realizację projektu.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW)

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) jest osobą prawną finansującą ochronę środowiska i gospodarkę wodną w zakresie określonym w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Fundusz przewiduje dofinansowanie w formie: oprocentowanych pożyczek, dotacji w tym: dopłaty do oprocentowanych kredytów bankowych, dokonywanie częściowych spłat kapitału kredytów

bankowych, dopłaty do oprocentowania lub ceny wykupu obligacji, dopłaty do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Podmioty ubiegające się o dofinansowanie składają wnioski o dofinansowanie, które podlegają szczegółowej ocenie. Finansowanie otrzymują przedsięwzięcia spełniające kryteria określone w poszczególnych programach priorytetowych.

Źródłem wpływów NFOŚiGW są opłaty za korzystanie ze środowiska i kary za naruszanie przepisów regulujących warunki korzystania ze środowiska.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu (WFOŚiGW w Poznaniu)

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu jest samorządową osobą prawną wspierającą przedsięwzięcia ekologiczne, jego działalność określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Podstawowym zadaniem WFOŚiGW w Poznaniu jest finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych w dziedzinie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju. Beneficjentami są samorzady terytorialne, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe oraz instytucje zajmujące się ochroną środowiska i gospodarką wodną. WFOŚiGW w Poznaniu oferuje pomoc finansową jako: pożyczki, dotacje, przekazywanie środków dla państwowych jednostek budżetowych, dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych (dla przedsiębiorców).

Fundusze norweskie

Norweski Mechanizm Finansowy (NMF) i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG), zwane potocznie Funduszami EOG i norweskimi to dwa instrumenty finansowe ustanowione przez Państwa Darczyńców (tj. Norwegię, Islandię i Liechtenstein) w zamian za dostęp do wspólnego rynku UE. Głównym celem Funduszy EOG i norweskich jest przyczynianie się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie EOG oraz wzmacnianie stosunków dwustronnych pomiędzy państwami zaangażowanymi w realizację celów tych mechanizmów.

Fundusze EOG i norweskie na lata 2014-2021 wdrażane są poprzez odrębne programy w następujących obszarach priorytetowych: Przedsiębiorczość i innowacje, Rozwój Lokalny, Nauka, Edukacja, Środowisko, Kultura, Zdrowie, Sprawiedliwość, Sprawy Wewnętrzne.

W ramach obszaru priorytetowego Środowisko realizowany jest Program Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu, którego Operatorem Programu jest Ministerstwo Klimatu przy wsparciu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Wsparcie w ramach Programu ukierunkowane jest przede wszystkim na działania związane z poprawą jakości powietrza (w tym rozwijanie lokalnych systemów ciepłowniczych oraz kogeneracji), termomodernizację szkół, zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych, w tym energii geotermalnej oraz energii z małych elektrowni wodnych, a także na przeciwdziałanie zmianom

klimatu czy poprawę stanu środowiska naturalnego i ochronę przyrody (w tym przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się inwazyjnych gatunków obcych). Fundusze zostaną przeznaczone również na wsparcie pilotażowych przedsięwzięć z zakresu gospodarki w obiegu zamkniętym i energetycznego wykorzystania biomasy.

Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji

Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST) jest nowym instrumentem finansowym w ramach polityki spójności służącym zapewnieniu wsparcia obszarom zmagającym się z poważnymi wyzwaniami społeczno-gospodarczymi wynikającymi z transformacji w dążeniu do osiągnięcia neutralności klimatycznej. FST ułatwi wdrażanie Europejskiego Zielonego Ładu, którego celem jest osiągnięcie neutralności klimatycznej UE do 2050 r. Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji jest narzędziem wspierania obszarów najbardziej dotkniętych skutkami transformacji w dążeniu do osiągnięcia neutralności klimatycznej oraz zapobiegania pogłębianiu się dysproporcji regionalnych. Jego głównym celem będzie łagodzenie skutków transformacji poprzez finansowanie dywersyfikacji i modernizacji lokalnej gospodarki oraz łagodzenie negatywnych skutków dla zatrudnienia. Aby osiągnąć ten cel, FST będzie wspierał inwestycje w dziedzinach takich jak łączność cyfrowa, czyste technologie energetyczne, redukcja emisji, regeneracja obszarów przemysłowych, przekwalifikowanie pracowników i pomoc techniczna. Fundusz będzie wspierał dywersyfikację gospodarczą i restrukturyzację objętych finansowaniem regionów. Oznacza to wsparcie inwestycji produkcyjnych w małe i średnie przedsiębiorstwa, tworzenie nowych firm, badania i innowacje, odbudowę środowiska, czystą energię, podnoszenie kwalifikacji i przekwalifikowanie pracowników, pomoc w poszukiwaniu pracy i programy dla osób poszukujących pracy, a także przebudowę istniejących instalacji wysokoemisyjnych, jeżeli inwestycje takie prowadzą do znacznej redukcji emisji i ochrony miejsc pracy.

Założenia Programowania Rozwoju Obszarów Wiejskich ze Środków Europejskich na lata 2021-2027

W dokumencie przedstawiono możliwości finansowania rozwoju wsi i obszarów wiejskich oraz sektora rolno-spożywczego ze środków Unii Europejskiej na lata 2021-2027, ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) i Polityki Spójności. Proponowane środki dla Polski to 64,4 mld euro (w cenach z 2018 r.). Nowe działania w ramach WPR będą koncentrowały się na wspieraniu rozwoju sektora rolno-spożywczego oraz ocenie jego oddziaływania na klimat i środowisko, ze szczególnym uwzględnieniem ich ochrony.

Europejski Bank Inwestycyjny

Europejski Bank Inwestycyjny stanowi instytucję finansową Unii Europejskiej. EBI działa od 1958 roku, na mocy Traktatu Rzymskiego z 1957 roku o utworzeniu EWG, którego

akcjonariuszami są państwa członkowskie Wspólnoty. Siedzibą banku jest Luksemburg. Nadrzędnym celem Europejskiego Banku Inwestycyjnego jest przyczynianie się do harmonijnego rozwoju Wspólnoty. Bank udziela kredytów inwestycyjnych oraz gwarancji podmiotom publicznym i prywatnym z państw - akcjonariuszy. Bank wspiera m.in. działania w dziedzinie klimatu i środowiska.

Program LIFE

Program LIFE jest jedynym instrumentem finansowym UE koncentrującym się wyłącznie na współfinansowaniu projektów w dziedzinie ochrony środowiska i klimatu. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja polityki ochrony środowiska, realizacja unijnej polityki w tym zakresie oraz identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących ochrony środowiska w tym przyrody.

Obecny Program LIFE – program działań na rzecz środowiska i klimatu, obejmujący perspektywę finansową 2014 – 2020. Rolę Krajowego Punktu Kontaktowego LIFE pełni NFOŚiGW, który wspiera polskich wnioskodawców proponując nowatorski i jedyny w Europie program dodatkowego współfinansowania projektów. Standardowe dofinansowanie projektu LIFE przez KE wynosi do 60% wartości kosztów kwalifikowanych, a w przypadku projektów przyrodniczych służących gatunkom i siedliskom priorytetowym do 75 %. Wnioskodawcy, którzy chcą, by NFOŚiGW włączył się finansowo w realizację projektu mogą składać do NFOŚiGW osobne wnioski o udzielenie dofinansowania przedsięwzięć LIFE ze środków krajowych. Beneficjent może więc łącznie ze środków KE i NFOŚiGW uzyskać dofinansowanie przedsięwzięcia nawet do wysokości 95% kosztów kwalifikowanych. Dane dotyczące Programu LIFE dostępne są na stronie www.nfosigw.gov.pl.

Partnerstwo publiczno-prywatne (PPP)

Partnerstwo publiczno-prywatne (PPP) to oparta na umowie współpraca podmiotu publicznego i partnera prywatnego, służąca realizacji zadania publicznego, w ramach którego partner prywatny w całości albo w części ponosi nakłady na wykonanie przedsięwzięcia będącego przedmiotem współpracy lub zapewni ich poniesienie przez osoby trzecie. Ustawą regulującą współpracę sektora publicznego i prywatnego jest Ustawa o partnerstwie publiczno – prywatnym z dnia 19 grudnia 2008 r. (Dz. U. z 2020, poz. 711).

W przypadku samorządu terytorialnego, budowa i wdrożenie partnerstwa ma na celu prywatyzację sektora użyteczności publicznej w tym zakresie, w którym określone zadania mogą być wykonywane przez podmioty sektora prywatnego np.: budowa zakładu gospodarki odpadami. Rezultatem takiego partnerstwa powinno być uzyskanie lepszej jakości świadczonych usług. Dodatkowo dla samorządów, taka współpraca oznacza ograniczenie

zadań własnych jedynie do kontrolowania podmiotu prywatnego, szczególnie w zakresie wykorzystania przekazywanych środków.

Bank Ochrony Środowiska

Bank Ochrony Środowiska jest polskim bankiem, który udziela kredytów ze środków własnych oraz we współpracy z NFOŚiGW i WFOŚiGW, z przeznaczeniem na inwestycje służące likwidacji degradacji i ochronie środowiska.

Oferta BOŚ Banku skierowana jest do klientów indywidualnych, mikro i makro przedsiębiorstw, wspólnot mieszkaniowych, NGO (organizacji pozarządowych) oraz jednostek samorządu terytorialnego.

Obligacje komunalne

Obligacja komunalna (municipalna) jest papierem wartościowym emitowanym w serii przez jednostkę samorządu terytorialnego. Jednostka samorządu terytorialnego emitując obligację stwierdza w niej, że jest dłużnikiem obligatariusza (właściciela obligacji) i zobowiązuje się wobec niego do spełnienia określonego świadczenia, które może mieć charakter pieniężny lub niepieniężny. Głównym celem emitowania przez samorząd terytorialny obligacji komunalnych jest zgromadzenie przychodów z przeznaczeniem na zadania rozwojowe. Istnieje możliwość emisji obligacji na inwestycje służące ochronie środowiska. Obligacja jest wyrazem zobowiązań przedmiotu emitującego i jednocześnie praw nabywców obligacji do otrzymywania ich spłaty wraz z odsetkami i innych świadczeń o charakterze rzeczowym. Jest zatem zbliżona do transakcji kredytowej w banku. Kredyt uzyskany w drodze emisji obligacji nie jest łatwy ani tani, gdyż zysk zamierzonego przedsięwzięcia musi być na tyle wysoki, aby pokrył związane z obligacją zobowiązania. Najczęstszym zadaniem realizowanym dotąd przez samorządy ze środków uzyskanych z emisji obligacji komunalnych były inwestycje drogowe, rozwój lokalnego taboru drogowego, mieszkań komunalnych, infrastruktury komunalnej itp.

VII. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Warunkiem realizacji Programu Ochrony Środowiska jest ustalenie systemu zarządzania tym programem. Zarządzanie programem odbywa się z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, w oparciu o instrumenty zarządzania zgodne z kompetencjami i obowiązkami podmiotów zarządzających.

System realizacji Programu Ochrony Środowiska obejmuje następujące elementy:

1. Współpraca z uczestnikami programu – bezpośrednim odbiorcą realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Wartą na lata 2021 – 2024 będzie społeczeństwo gminy, a jednostką na której spoczywają główne zadania zarządzania tym programem jest Urząd Gminy Nowe Miasto nad Wartą. W procesie planowania Programu zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jej ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 247 z póź. zm.) uwzględniany jest szeroki udział społeczeństwa, polegający na możliwości zgłaszania wniosków, uwag i opinii. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Wartą na lata 2021 – 2024 podlega również zaopiniowaniu przez Zarząd Powiatu Średzkiego.
2. Opracowanie programu – jednostką odpowiedzialną za merytoryczne przygotowanie Programu oraz raportów z jego realizacji jest Urząd Gminy Nowe Miasto nad Wartą.
3. Wdrożenie i realizacja Programu – Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Wartą na lata 2021 – 2024 zostanie wdrożony do realizacji na podstawie podjętej przez Radę Gminy Nowe Miasto nad Wartą uchwały.

Wdrażanie i realizacja Programu odbędzie się poprzez stałą wymianę informacji przy udziale:

- jednostek samorządu (gminę, starostwo powiatowe),
  - instytucji odpowiedzialnych za realizację polityki państwa w zakresie ochrony środowiska (RDOŚ w Poznaniu, RZGW w Poznaniu, PGW Wody Polskie),
  - jednostki kontrolujące (WIOŚ w Poznaniu, WSSE w Poznaniu, PSSE w Środzie Wielkopolskiej),
  - podmiotów gospodarczych,
  - organizacji pozarządowych,
  - instytucji oświaty,
  - mieszkańców i innych.
4. Instrumenty zarządzania – instrumenty służące do zarządzania programem ochrony środowisk wynikają z obowiązujących aktów prawnych (np.: Prawo ochrony środowiska, ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, o ochronie przyrody,

o odpadach, Prawo wodne, Prawo geologiczne i górnictwo, Prawo budowlane itp.) i można je podzielić na:

a). Instrumenty prawne:

- decyzje w zakresie gospodarki odpadami,
- pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, w tym pozwolenia zintegrowane,
- koncesje geologiczne wydawane na rozpoznanie i eksploatację surowców mineralnych,
- raporty oddziaływania na środowisko planowanych czy istniejących inwestycji,
- przeglądy ekologiczne,
- uchwały zatwierdzające plany zagospodarowania przestrzennego,
- jest monitoring czyli pomiar stanu środowiska.

b). Instrumenty finansowe:

- opłaty za korzystanie ze środowiska – za emisję zanieczyszczeń do powietrza, za pobór wody powierzchniowej i podziemnej, za odprowadzanie ścieków do wód lub ziemi, za składowanie odpadów, za powierzchnię, z której odprowadzane są ścieki,
- administracyjne kary pieniężne,
- odpowiedzialność cywilna, karna i administracyjna,
- kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska,
- pomoc publiczna w postaci preferencyjnych kredytów, pożyczek, dotacji, rozłożeń na raty, odroczeń płatności, zwolnień i ulg podatkowych itp.

c). Instrumenty społeczne:

- narzędzia dla usprawnienia współpracy i budowania partnerstwa:
  - doksztalcenie profesjonalne i system szkoleń, interdyscyplinarny model pracy, współpraca i partnerstwo w systemach sieciowych),
  - powiązań między władzami samorządowymi, a społeczeństwem (udział społeczeństwa w zarządzaniu poprzez system konsultacji i debat publicznych, wprowadzenie mechanizmów, tzw. budowania świadomości – kampanie edukacyjne).
- narzędzia dla formułowania, integrowania i wdrożenia polityk środowiskowych:
  - środowiskowe porozumienia, karty, deklaracje, statuty,
  - strategie i plany działań,
  - systemy zarządzania środowiskiem,
  - ocena wpływu na środowisko,
  - ocena strategii środowiskowych.
- narzędzia włączające mechanizmy rynkowe w realizację zrównoważonego rozwoju:

- opłaty, podatki, grzywny (na rzecz środowiska),
- regulacje cenowe,
- regulacje użytkowania, oceny inwestycji,
- środowiskowe zalecenia dla budżetowania,
- kryteria środowiskowe w procedurach przetargowych.
- narzędzia dla pomiaru, oceny i monitorowania skutków zrównoważonego rozwoju:
  - wskaźniki równowagi środowiskowej,
  - ustalenie wyraźnych celów operacyjnych,
  - monitorowanie skuteczności procesów zarządzania.
- edukacja ekologiczna.

d). Instrumenty strukturalne:

- programy strategiczne np. strategie rozwoju wraz z programami sektorowymi,
  - program ochrony środowiska,
  - strategia rozwoju gminy.
5. Monitoring – w ocenie postępu wdrażania Programu Ochrony Środowiska oraz jego faktycznego wpływu na środowisko pomocna jest analiza i monitorowanie założonych efektów ekologicznych, jakie powinna przynieść realizacja wyznaczonych celów. Kontrola i monitoring Programu powinien również obejmować określenie stopnia wykonania działań:
- określenie stopnia realizacji przyjętych celów,
  - ocenę rozbieżności pomiędzy celami i działaniami a ich wykonaniem,
  - analizę przyczyn rozbieżności.
6. Sprawozdawczość z realizacji programu opierać się będzie na wskaźnikach odzwierciedlających stan środowiska naturalnego i presję na środowisko, które przyporządkowane zostały poszczególnym celom.
7. Ewaluacja i aktualizacja – ocena stopnia wdrażania Programu powinna odbywać się co dwa lata. Z wykonania programu organ wykonawczy gminy sporządza co 2 lata raport, który przedstawia Radzie Gminy. Po przedstawieniu raportu Radzie Gminy raporty są przekazywane przez organ wykonawczy gminy do organu wykonawczego powiatu (art.18 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska – t.j. Dz. U. z 2020 r. 1219 z póź.zm.).

W raporcie należy dokonać oceny rozbieżności między celami zdefiniowanymi w Programie, a ich wykonaniem oraz analizy przyczyn tych rozbieżności. Dokonana zostanie ewaluacja realizowanych zadań oraz zostanie określony poziom osiągnięcia przyjętych wskaźników realizacji Programu.

Wyniki raportu służyć będą do wypracowania wspólnie z Radnymi propozycji działań, które znajdą się w kolejnym Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Wartą, który opracowany zostanie na okres po 2024 r.

7.1. Upowszechnianie informacji o stanie środowiska i realizacji Programu

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 247 z póź. zm.), nakłada na organ administracji obowiązek udostępniania każdemu informacji o środowisku i jego ochronie znajdujących się w ich posiadaniu lub które są dla nich przeznaczone.

Każdy obywatel ma prawo składania uwag i wniosków w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa. Uwagi i wnioski mogą być składane w formie pisemnej lub ustnie do protokołu.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Wartą na lata 2021 – 2024 podlega procedurze konsultacji społecznych.

Informacja o Programie i jego realizacji przede wszystkim upowszechniona została w Urzędzie Gminy (wyłożona do publicznego wglądu), na stronie internetowej Gminy Nowe Miasto nad Wartą (bip) podczas spotkań ze społeczeństwem i radnymi.

Informacje o stanie środowiska i ekologiczne dostępne są poprzez:

- publikacje Ministerstwa Środowiska,
- publikacje służb państwowych: WIOŚ, PZH, Inspekcje Sanitarne,
- publikacje Głównego Urzędu Statystycznego,
- opracowania JST,
- internet,
- programy telewizyjne i radiowe,
- prasę,
- akcje i kampanie ekologiczne.

VIII. EDUKACJA EKOLOGICZNA

Każdy człowiek korzysta ze środowiska przyrodniczego otrzymując z niego nie tylko surowce czy energię, ale także czerpiąc inspiracje i doznania, które wyływają z piękna i majestatu natury. Korzysta również z dóbr środowiska społecznego i kulturowego – wytworzonych przez ludzi i dla ludzi. Mimo to, niewiele osób rozumie, jaki wpływ na stan i jakość tych środowisk mają zachowania poszczególnych osób, rodzin i grup społecznych jak również ich przyzwyczajenia, style życia, mody, sposoby wypoczynku lub odżywiania. Dlatego też edukacja ekologiczna, wspomagająca zrozumienie zależności między człowiekiem, jego wytworami i przyrodą, obejmować musi wszystkich ludzi bez wyjątku – w pierwszej kolejności najmłodszych, którzy mogą skutecznie przekazywać osobom starszym wzorce zachowań proekologicznych.

Jedynie wspólny wysiłek wszystkich ludzi razem i każdego z osobna, podejmowany codziennie, w każdym miejscu: w domu, w pracy, podczas wypoczynku, jest w stanie zahamować degradację środowiska, wpłynąć na poprawę jakości naszego życia i zdrowia oraz zapewnić perspektywy godziwego życia przyszłym pokoleniom.

Edukacja ekologiczna realizuje następujące cele:

- kształtowanie pełnej świadomości i budzenie zainteresowania społeczeństwa wzajemnie powiązаныmi kwestiami ekonomicznymi, społecznymi, politycznymi i ekologicznymi,
- umożliwienie każdemu człowiekowi zdobywania wiedzy i umiejętności niezbędnych dla poprawy stanu środowiska,
- tworzenie nowych wzorców zachowań, kształtowanie postaw, wartości i przekonań jednostek, grup i społeczeństw, uwzględniających troskę o jakość środowiska.

Odpowiedzialność za edukację ekologiczną prowadzoną na terenie gminy spoczywa przede wszystkim na pracownikach Urzędu Gminy, radnych oraz nauczycielach. Do grupy tych osób należy podejmowanie działań i decyzji z zakresu planowania i wdrożenia programu edukacji i informacji ekologicznej wśród pozostałej części mieszkańców.

Edukacja ekologiczna mieszkańców jest koniecznym instrumentem realizacji programu rozwoju gminy. Bez świadomego włączenia się różnych grup społecznych w tworzenie strategii, a potem jej realizację nawet najlepsze działania na rzecz ochrony środowiska nie będą skuteczne. Wiele osób nie rozumie ścisłych zależności pomiędzy działalnością człowieka a środowiskiem, ponieważ ich wiedza jest niedokładna lub niewystarczająca. Należy zwiększyć wrażliwość ludzi i ich zaangażowanie w proces poszukiwania rozwiązań dotyczących problemów środowiska i rozwoju. Edukacja może ukształtować świadomość, jeśli chodzi o kwestie środowiska i etykę, wartości i postawy, umiejętności i zachowania potrzebne do zrównoważonego rozwoju. Działania podejmowane w tej sferze muszą być

dostosowane do stanu świadomości mieszkańców i ich gotowości do przyjęcia nowych treści.

Grupy odbiorców do których należy skierować treści edukacyjne to :

- dzieci i młodzież,
- nauczyciele,
- animatorzy kulturalno-społeczni,
- rolnicy i ich rodziny, członkowie rad sołeckich,
- członkowie Rady Gminy i administracji samorządowej,
- mieszkańcy zagrożeni negatywnymi wpływami urbanizacji i przemysłu,
- pracodawcy.

Podstawowymi celami edukacji ekologicznej powinny być:

- przybliżenie mieszkańcom problematyki ochrony środowiska, związanej bezpośrednio z gminą i jej otoczeniem,
- trwałe zmiany w świadomości społecznej, prowadzące do zachowań nie szkodzących środowisku,
- zbudowanie poczucia odpowiedzialności za stan najbliższego środowiska,
- zachęcenie do podejmowania określonych działań na rzecz ochrony środowiska i przyrody w gminie,
- zbudowanie wspólnej płaszczyzny działań samorządu i mieszkańców, ich integracja przy rozwiązywaniu problemów ochrony środowiska.

Realizacja edukacji ekologicznej musi odpowiadać trzem założeniom:

1. edukacja ekologiczna promuje zachowania przyjazne środowisku,
2. jest ona powiązana ze strategią rozwoju gminy, a w szczególności z zadaniami inwestycyjnymi w zakresie ochrony środowiska, przyrody i zdrowia mieszkańców,
3. uświadamia znaczenie i konieczność jednostkowych działań każdego mieszkańca na rzecz wspólnego dobra.

Działania edukacyjne wymagają odpowiedniego zorganizowania i ciągłości. Nie mogą być podejmowane incydentalne i przypadkowo, bo nie spełnią dobrze swojej funkcji. Na terenie gminy realizacje zadań edukacyjnych powinno się powierzyć albo grupie osób chcących aktywnie działać na rzecz ochrony środowiska i przyrody albo instytucji statutowo pełniącej rolę edukacyjną. Z pewnością potrzebna jest osoba, która umiejętnie zainspiruje i skoordynuje działania podejmowane w tym zakresie, utrzymując jednocześnie dobry kontakt z lokalnym samorządem. Na terenie gminy działania edukacyjne mogą prowadzić następujące podmioty:

- organizacje pozarządowe,
- szkoły i przedszkola,

- gminny ośrodek kultury,
- rady sołeckie,
- inne instytucje według potrzeb.

Odpowiednio prowadzona edukacja ekologiczna powinna być:

- dobrze zaplanowana, przygotowana i zgodna z przyjętym dla gminy programem edukacji ekologicznej,
- długotrwała i systematyczna,
- odpowiadająca aktualnym potrzebom gminy w zakresie realizacji przedsięwzięć dla ochrony środowiska i przyrody,
- zwracająca uwagę mieszkańców na problemy środowiskowe najbliższego otoczenia,
- skierowana do konkretnych grup odbiorców,
- ciekawa, autentyczna, niekonwencjonalna.

Skuteczna edukacja ekologiczna to wypadkowa wyżej wymienionych kryteriów. To czy spowoduje ona trwałe zmiany w świadomości społecznej okaże się po zmianie zachowań na bardziej proekologiczne. Może to dotyczyć między innymi:

- zmiany sposobu postępowania mieszkańców z odpadami,
- stosunku do ochrony przyrody,
- samorządnego podejmowania inicjatyw ekologicznych.

Wychowywanie przedszkolne

Przedszkola są w Polsce ważnym ogniwem wspierającym rodziców w kształtowaniu osobowości dziecka. Istotne miejsce w tym procesie powinno zajmować wychowanie ekologiczne.

Celem wychowania przedszkolnego w sferze kształtowania świadomości ekologicznej jest przede wszystkim:

1. Wyzwalanie chęci oraz kreowanie umiejętności obserwowania środowiska naturalnego.
2. Kształtowanie wrażliwości zarówno na piękno jak i na szkody w środowisku.
3. Uczenie szacunku dla innych istot.
4. Oddziaływanie na styl życia i świadomość ekologiczną rodziców.
5. Kształtowanie nawyków i zachowań proekologicznych w życiu codziennym.

Szkoły podstawowe i ponadpodstawowe

Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży jest niezmiernie ważnym elementem kształcenia, ponieważ wyrabia nawyki właściwego postępowania w zakresie ochrony środowiska. Dlatego też, problematykę ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju uwzględnia się w podstawach programowych kształcenia dla wszystkich typów szkół, co daje możliwość wyrobienia poczucia odpowiedzialności za środowisko przez młodych ludzi. Niejednokrotnie zdarza się, że to właśnie dzieci i młodzież są przekąźnikami prawidłowych

postaw ekologicznych w swoich domach rodzinnych. Przekazują wiedzę i instrukcje postępowania w zakresie racjonalnego wykorzystania surowców, potrzeby ochrony środowiska, przeciwdziałania zanieczyszczeniom, które poznały na lekcjach. Dlatego istotne jest, żeby informacje dotyczące ochrony przyrody i kształtowania estetyki przekazywane były nie tylko na zajęciach przyrodniczych, ale również humanistycznych, wychowawczych i praktycznych oraz były ciekawe dla słuchacza. Należy nie tylko prowadzić wykłady, ale przede wszystkim uczyć dzieci przez bezpośredni kontakt z naturą (wycieczki do zakładów oraz do miejsc ciekawych krajobrazowo i przyrodniczo, wyjazdy terenowe, ćwiczenia, wspólne akcje ekologiczne). Istotne jest również, aby pokazywać na zasadzie kontrastu prawidłowe i nieprawidłowe działania w zakresie ochrony środowiska (składowisko śmieci i dzikie wysypisko), aby w ten sposób kształtować prawidłowe postawy ekologiczne. Takie kontrastowe przykłady najlepiej jeżeli pochodzą z najbliższego otoczenia z którym dziecko się identyfikuje.

Ciekawą formą edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży są konkursy z zakresu ochrony środowiska, gdzie dzieci przy zabawie poznają ważne aspekty przyrodnicze.

Ważne jest, żeby szkoły i nauczycieli mieli wsparcie Urzędu Gminy w organizowanych przez siebie przedsięwzięciach ekologicznych. Wsparcie to może przejawiać się współfinansowaniem, organizacją lub pomocą merytoryczną przy:

- Organizacja Dnia Ziemi czy Światowego Dnia Ochrony Środowiska,
- Konkursy związane z tematyką gospodarki odpadami, segregacji i recydingu,
- Prenumerata czasopism i magazynów ekologicznych,
- Wzbogacanie bibliotek i pracowni przyrodniczych w materiały w realizacji zagadnień związanych z ochroną środowiska,
- Udział pracowników samorządowych i specjalistów podczas lekcji dotyczących zagadnień ekologicznych,
- Współorganizacja z PCEE i Wojewódzkim Ośrodkiem Metodycznym form doskonalenia nauczycieli w zakresie edukacji ekologicznej itp.

Współpraca szkół i samorządu z ekologicznymi organizacjami pozarządowymi przyczyni się do wzbogacenia merytorycznego prowadzonych działań. Pozwoli również zmniejszyć koszty akcji edukacyjnych, ponieważ wiele z tych organizacji w ramach swojej działalności statutowej świadczą swą pomoc w formie nieodpłatnej. Do największych organizacji ekologicznych działających na terenie kraju należą: Liga ochrony Przyrody, Federacja Zielonych, Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salmandra”, Polski Klub Ekologiczny.

Podstawowym zadaniem całej społeczności szkolnej – dyrekcji, nauczycieli, uczniów i ich rodziców – powinno stać się wykorzystanie możliwości zawartych w podstawie

programowej, w celu wyzwolenia i utrwalenia u uczniów potrzeby życia zgodnego z ideami zrównoważonego rozwoju. Można to osiągnąć m. in. przez:

- kształtowanie człowieka świadomego swej jedności ze środowiskiem przyrodniczym i społeczno-kulturowym,
- rozwijanie umiejętności obserwowania środowiska oraz gromadzenia o nim informacji,
- poznanie praw i współzależności rządzących przyrodą, a także zachodzących pomiędzy przyrodą a człowiekiem,
- kształtowanie umiejętności rozwiązywania problemów zgodnie z posiadaną wiedzą i przyswojonym systemem wartości,
- pobudzanie wrażliwości na piękno przyrody i ład przestrzenny,
- kształtowanie postawy szacunku dla życia i zdrowia, zarówno własnego, jak wszystkich innych istot,
- prowadzenie aktywnych form edukacji w terenie, np. „zielone szkoły”,
- współpracę między nauczycielami w tworzeniu klimatu sprzyjającego realizacji podstawowych celów edukacji ekologicznej.

Szkoła powinna:

- inicjować i korzystać z kontaktów z władzami samorządowymi oraz innymi reprezentantami społeczności lokalnej, szkołami wyższymi, terenowymi ośrodkami edukacji ekologicznej i innymi instytucjami oraz organizacjami,
- inicjować oraz uczestniczyć w krajowych i międzynarodowych programach edukacji ekologicznej,
- stale podejmować i rozszerzać zakres praktycznych działań na rzecz ochrony środowiska w szkole i jej otoczeniu,
- eksponować pozytywną rolę dzieci w edukacji ekologicznej dorosłych,
- prowadzić edukację ekologiczną w terenie.

Powiatowe Centrum Edukacji Ekologicznej (PCEE)

Koordinacją działań funkcjonowania kampanii edukacji ekologicznej na terenie Powiatu Średzkiego, zajmuje się Powiatowe Centrum Edukacji Ekologicznej (PCEE), które zostało utworzone 20.12.2004 r. przy Wydziale Środowiska Starostwa Powiatowego w Środzie Wlkp. Utworzenie PCEE wynikało z przyjętego systemu edukacji ekologicznej zawartego w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Średzkiego. Zadaniem PCEE jest koordynacja wszystkich zadań w zakresie edukacji ekologicznej zgodnej z zasadą zrównoważonego rozwoju, inicjowanie nowych przedsięwzięć w tym zakresie, zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o środowisku, wspieranie ekologicznej działalności pracowników oświaty, udostępnianie fachowej literatury i materiałów dydaktycznych

przydatnych w realizacji programów edukacji ekologicznej w szkole, a także wspieranie komunikacji społecznej w oparciu o wykorzystanie prasy lokalnej, ulotek i strony internetowej. Koordynatorem działań proekologicznych na terenie gminy zajmuje się podinspektor do spraw ochrony środowiska w Urzędzie Gminy w Nowym Mieście nad Wartą.

Internet

Z racji dużej popularności jakim cieszy się Internet szczególnie wśród młodych ludzi, należy wykorzystać możliwości jakie w kampanii edukacji ekologicznej daje ta forma przekazu.

- **Strona internetowa** – www.powiatsredzki.pl. Aktualnie na stronie internetowej Starostwa Powiatowego istnieje zakładka PCEE, na której znajdują się wszystkie bieżące informacje dotyczące działań z zakresu ochrony środowiska. Publikowane są informacje o zakresie działań PCEE, zasady korzystania z zasobów literatury fachowej PCEE, sondy dotyczące ochrony środowiska, nowe informacje dotyczące sposobów ochrony środowiska czy sprawozdania z realizacji konkursów, wycieczek i innych akcji prowadzonych przez PCEE.
- **Strona www.** – www.gmina-nowe-miasto.pl. na której znajdują się nie tylko informacje dotyczące prac urzędu i instytucji działających na terenie gminy, ale również wiadomości dotyczące walorów krajobrazowych i przyrodniczych, możliwości turystycznych jakimi dysponuje gmina oraz inwestycji z dziedziny ochrony środowiska realizowanych na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą. Treści z zakresu ochrony środowiska należy uzupełniać o informacje dotyczące recyklingu, planowanych inwestycji i ich pozytywnych skutków dla środowiska przyrodniczego
- **Poczta elektroniczna** – srodowisko@gmina-nowe-miasto.pl. Daje możliwość zgłaszania przez internautów pytań i postulatów związanych z ochroną środowiska. Odpowiedzi na te pytania mogą być publikowane na stronie www lub w lokalnej prasie.

Gminny biuletyn

Wiele gmin wydaje biuletyny informacyjne o swej działalności. W takim biuletynie mogą się pojawiać regularnie informacje o pracach nad strategią ekorozwoju i efektach prac nad poszczególnymi etapami. Niektóre ich elementy np. zidentyfikowane problemy środowiskowe, wizja, analiza mocnych i słabych stron gminy mogą być w ten sposób poddane szerokiej dyskusji społecznej. Nakład biuletynu zależy od funduszy jakimi dysponuje gmina. W okresie budowania strategii warto nakład zwiększyć, po to by informacje docierały do jak największej grupy mieszkańców. Gminy, które nie wydają biuletynu mogą przygotować taką publikację tylko na potrzeby tworzonej strategii rozwoju. Biuletyn taki może powstawać przy minimalnym nakładzie środków, opracowany w prostej technice przez wyznaczone osoby z Urzędu Gminy i upowszechniony poprzez Urzędy Pocztove, radnych i sołtysów.

Ulotka

Ulotka powinna zawierać konkretne informacje dotyczące określonego tematu. Szczególnie jest ona przydatna w edukacji ekologicznej mieszkańców jako źródło krótkiej i konkretnej informacji na temat niektórych problemów ekologicznych. Ulotka powinna być:

- zwięzła i hasłowa (nie przeładowana treścią),
- czytelna i przejrzysta (dobrze rozplanowana graficznie), posługiwać się symbolami czytelnymi dla mieszkańców.

Ulotka powinna zawierać adres i telefon kontaktowy, pod którym mieszkańcy mogą otrzymać więcej informacji. Może również mieć odcinany kupon, na którym mieszkańcy wyrażą swój pogląd na dany temat i odeślą do Urzędu Gminy. Ulotki mogą być rozdysponowane poprzez instytucje publiczne w gminie lub też poprzez szkoły docierając do rodziców dzieci.

Plakaty

Plakaty mogą być kolorowe lub czarno – białe. Plakaty służą zwróceniu uwagi na określony problem w formie symbolicznej. Ponieważ z reguły są duże, mogą być wieszane w miejscach publicznych, często odwiedzanych przez mieszkańców, gdzie dostęp do zawartych w nich treści jest bardzo szeroki. Plakat może być wykorzystany do poinformowania o ważnych wydarzeniach dotyczących strategii, jako zaproszenie na imprezy dla mieszkańców, czy też przeprowadzenie akcji społecznych.

Prosta ankieta

Dla przeprowadzenia ankiety, jednej z najwartościowszych form komunikowania się władz gminy czy też zespołu koordynacyjnego prac nad strategią z mieszkańcami gminy, należy:

- określić temat ankiety i rodzaje odpowiedzi na pytania ankiety (ilościowy: „tak” lub „nie”, jakościowy, mieszany),
- zdecydować do jakiego kręgu odbiorców adresowana jest ankieta,
- ustalić sposób rozprowadzania ankiety (w formie publikacji w prasie, drogą pocztową, poprzez bezpośrednie rozdanie adresatom lub w inny sposób),
- opracować wprowadzenie, zachęcające respondenta do wypełnienia ankiety, wyjaśniające jej cel i informujące kiedy i gdzie opublikowane będą wyniki badań,
- konstruować pytania w taki sposób, aby respondent mógł wybrać jedną z takich odpowiedzi jak: „tak”, „nie”, „nie wiem” (uzyskane w ten sposób informacje łatwo później analizować); pytania otwarte typu „Co Pan/Pani sądzi o...”, „Jaka jest Pani/Pana opinia o ...” wymagają odpowiedzi opisowych, które trudniej jest poddać analizie ilościowej, są one jednak źródłem użytecznych informacji jakościowych; dodać wskazówki odnoszące się do formy odpowiedzi (np. „Proszę wybrać tylko jedną z następujących odpowiedzi” lub „Proszę uporządkować odpowiedzi według stopnia

ważności"),

- pod koniec ankiety zadać jedno pytanie, dające respondentom możliwość wyrażenia opinii, które przysły im na myśl w trakcie wypełniania ankiety (np. „Czy ma Pani/Pan jakieś inne uwagi lub obserwacje na powyższy temat?" lub „Czy chciałaby Pani/Pan dodać coś jeszcze na temat..?"),
- wprowadzić prośbę do respondenta o podanie podstawowych danych o jego statusie społeczno-ekonomicznym, takich jak wiek, miejsce zamieszkania, stan cywilny, itp.

Festyny

Może to być impreza organizowana corocznie dla dzieci, młodzieży i dorosłych z okazji Światowego Dnia Ochrony Środowiska. Celem festynu ma być edukacja ekologiczna i europejska poprzez zabawę oraz udział w konkursach. Tematyka konkursów jest bardzo zróżnicowana i dostosowana do różnych grup wiekowych oraz stopnia umiejętności intelektualnych i praktycznych uczestniczących w nich osób.

IX. SPIS TABEL, RYSUNKÓW I WYKRESÓW

9.1. Spis tabel

Tabela 1. Warunki klimatyczne na terenie subregionu Pyzderskiego

Tabela 2. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Tabela 3. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Tabela 4. Jednolite części wód powierzchniowych w Gminie Nowe Miasto nad Wartą

Tabela 5. Ocena stanu wód płynących na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą za 2019 r.

Tabela 6. Oczyszczalnie na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą

Tabela 7. Zbiorniki bezodpływowe i oczyszczalnie przydomowe ścieków na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą w 2019 r.

Tabela 8. Podział obszaru gminy na rejony fizycznogeograficzne wg Kondrackiego, 2002 r.

Tabela 9. Głębokie otwory na obszarze Gminy Nowe Miasto nad Wartą

Tabela 10. Stopień rozpoznania zasobów, stan zagospodarowania na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą w 2019 r.

Tabela 11. Klasyfikacja gleb na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą

Tabela 12. Instalacje do mechaniczno – biologicznego przetworzenia niesegregowanych odpadów komunalnych.

Tabela 13. Ilość zebranych odpadów komunalnych zebranych z terenu nieruchomości zamieszkałych w gminie roku 2020

Tabela 14. Łączną ilość zebranych odpadów komunalnych w Gminie Nowe Miasto nad Wartą wytworzonych w roku 2020 przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych z podziałem na rodzaje odpadów

Tabela 15. Jakość wód podziemnych pierwszego poziomu wodonośnego na terenie składowiska odpadów komunalnych w miejscowości Elżbietów w 2020 r.

Tabela 16. Parki na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą

Tabela 17. Pomniki przyrody na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą.

Tabela 18. Analiza SWOT dla obszarów interwencji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Wartą na lata 2021 – 2024

Tabela 19. Cele, kierunki interwencji, zadania – harmonogram realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Wartą na lata 2021 – 2024

9.2. Spis rysunków

Rysunek 1. Główne szlaki komunikacyjne w gminie

Rysunek 2. Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych w obszarze Gminy Nowe Miasto nad Wartą na drodze krajowej nr 11 (DK 11) oraz drodze wojewódzkiej nr 436 (DW 436) w latach 2010 i 2015

Rysunek 3. Jednolite części wód powierzchniowych w Gminie Nowe Miasto nad Wartą.

Rysunek 4. Położenie JCWPd nr 61 i 70 i GZWP nr 150 na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą.

Rysunek 5. Rejony fizycznogeograficzne (mezoregiony) na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą (Kondracki 2002 r.).

Rysunek 6. Budowa geologiczna podłoża podkenozoicznego na terenie Gminy Nowe Miasto nad Wartą.

Rysunek 7. Przekrój geologiczny przechodzący przez teren gminy Nowe Miasto nad Wartą.

Rysunek 8. Zarys geologii gminy Nowe Miasto nad Wartą – uproszczona mapa powierzchniowa.

Rysunek 9. Złoża występujące na obszarze Gminy Nowe Miasto nad Wartą.

Rysunek 10. Żerkowsko – Czeszewski Park Krajobrazowy (a) z rezerwatem Dębno nad Wartą (b).

Rysunek 11. Obszary Natura 2000.

Rysunek 12. Obszary chronionego krajobrazu – Szwajcaria Żerkowska (a).

Rysunek 13. Pomniki przyrody na obszarze gminy Nowe Miasto nad Wartą.

9.3. Spis wykresów

Wykres 1. Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych na odcinku drogi wojewódzkiej nr 436 (odcinek Klęka – Książ Wilkp.)

Wykres 2. Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych na odcinkach drogi krajowej nr 11 w roku 2010 (odcinek M-K Miąskowo-Klęka i odcinek K-J Klęka-Jarocin)

Wykres 3. Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych na odcinkach drogi krajowej nr 11 w roku 2015 (odcinek M-K Miąskowo-Klęka i odcinek K-J Klęka-Jarocin)

X. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE I AKTY PRAWNE

10.1. Akty prawne

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1219 ze zm.).

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 247 ze zm.).

Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 624 ze zm.).

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1098)

Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2021 r. poz. 1275).

Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 779 ze zm.).

Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2020 r. poz. 2187).

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1420)

Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2028).

Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 888 ze zm.).

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 112).

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2019 r. poz. 2448).

Rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2020 r., poz. 2311).

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów Ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1159).

Rozporządzenie Ministra Rozwoju z 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakład do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U z 2016 r. poz. 138).

Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1311).

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 maja 2020 r. w sprawie sposobu ustalania wartości wskaźnika hałasu L_{DWN} (Dz. U. z 2020 r., poz. 1018).

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz. U. z 2013 r. poz. 523).

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczeń powierzchni ziemi (Dz. U. z 2016 r., poz. 1359).

Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 11 grudnia 2019 r. w sprawie wykazów zawierających informacje i dane o zakresie korzystania ze środowiska oraz o wysokości należnych opłat (Dz. U. z 2019 r. poz. 2443).

10.2. Materiały źródłowe

Informacja o stanie środowiska i działalności kontrolnej Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w powiecie średzkim w 2018 r., WIOŚ Poznań 2019 r.,

Informacja o stanie środowiska i działalności kontrolnej Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w powiecie średzkim w 2019 r., WIOŚ Poznań 2020 r.,

Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2015 r.,

Główny Urząd Statystyczny – Portal Informacyjny – www.stat.gov.pl,

Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych,

Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2020 r., Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2021r.,

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2016 r. poz. 1967),

Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030), Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2015 r.,

Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce w latach 2015 – 2017, IUNG, Puławy, 2017 r.,

Ochrona środowiska, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, 2020 r.,

Plan gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2019-2025 wraz z planem inwestycyjnym, Poznań 2020 r.,

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, KZGW, Warszawa 2011 r.,
Program ochrony środowiska województwa wielkopolskiego do roku 2030,
Województwo Wielkopolskie, Poznań 2020 r.,

Program ochrony środowiska dla Powiatu Średzkiego na lata 2021 – 2024, Powiat Średzki, Środa Wielkopolska 2020 r.,

Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Średzkiego na lata 2010 – 2032, Powiat Średzki, Środa Wielkopolska 2010 r.,

Standardowe formularze danych obszarów Natura 2000, <http://natura2000.gdos.gov.pl>,
Statystyczne Vademecum Samorządowca 2018, Województwo wielkopolskie, Urząd Statystyczny w Poznaniu, <http://poznan.stat.gov.pl>,

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry, KZGW, Warszawa 2015 r.,

Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej, Sejmik Województwa Wielkopolskiego, Poznań 2019 r.,

Program ochrony środowiska przed hałasem dla linii kolejowych o natężeniu ruchu ponad 30 000 pociągów na rok znajdujących się na terenie województwa wielkopolskiego na lata 2014 - 2023, Sejmik Województwa Wielkopolskiego, Poznań 2014 r.,

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, 2010 r.,

Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej ze względu na ozon, Sejmik Województwa Wielkopolskiego, Poznań 2019 r.,

Projekt planu przeciwdziałania skutkom suszy, PGW Wody Polskie, Warszawa, maj 2020 r.

Standardowe formularze danych obszarów Natura 2000, <http://natura2000.gdos.gov.pl>,

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Ministerstwo Rozwoju, Warszawa, 2017 r.,

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2013 r.,

Strategia Rozwoju Powiatu Średzkiego na lata 2015 – 2024, Powiat Średzki, Środa Wielkopolska 2019 r.,

Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 r.), Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, Warszawa, 2013 r.,

Plan gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2019 – 2025 wraz z planem inwestycyjnym, Samorząd Województwa Wielkopolskiego, Poznań 2020 r.,

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Powiatu Średzkiego na lata 2010 – 2032, Środa Wielkopolska 2010 r.

<http://www.nfosigw.gov.pl>
<http://www.wfosgw.poznan.pl>
<http://www.bosbank.pl>
<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl>
<http://poznan.rdos.gov.pl>
<http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>
www.poznan.rzgw.gov.pl
<http://bip.poznan.wios.gov.pl>
<http://archiwum.ekoportal.gov.pl>
<http://klimada.mos.gov.pl>
<http://natura2000.gdos.gov.pl>
<https://www.powodz.gov.pl/>
<https://wody.gov.pl/>
<https://stopsuszy.pl/>
<http://dm.pgi.gov.pl>
<http://www.gios.gov.pl>
<https://www.umww.pl>
[www.gddkia.gov.pl,](http://www.gddkia.gov.pl)
<http://www.kzgw.gov.pl>